Europees Parlement

HANDBOEK

OVER DE

GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE

Een wegwijzer voor de rol van het Europees Parlement als medewetgever

November 2019

Directoraat-generaal Intern Beleid van de Unie

Directoraat Wetgevings- en Commissiecoördinatie

Afdeling Wetgevingszaken (LEGI)

PE 640.179

NL

Dit handboek is bedoeld om de leden en het personeel van het Europees Parlement te informeren. Het is opgesteld door de afdeling Wetgevingszaken (LEGI) en doet als zodanig geen afbreuk aan standpunten van het Parlement. Nadruk en vertaling met bronvermelding voor niet-commerciële doeleinden is toegestaan, mits het Europees Parlement daarvan vooraf op de hoogte wordt gesteld en een exemplaar krijgt toegestuurd. © Europese Unie, 2019.

LEGI Unit@europarl.europa.eu

VOORWOORD

Als de voor bemiddelingszaken verantwoordelijke ondervoorzitters in het Europees Parlement en als voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters hebben wij het genoegen u dit *geactualiseerde Handboek over de gewone wetgevingsprocedure*, opgesteld door de afdeling Wetgevingszaken, te kunnen voorstellen. Dit handboek heeft tot doel praktische informatie te verstrekken over hoe het Parlement zijn werkzaamheden in het kader van de gewone wetgevingsprocedure organiseert.

Tijdens de achtste zittingsperiode hebben er een aantal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden, waaronder de sluiting van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven, dat in april 2016 in werking is getreden, en de algemene herziening van het Reglement van het Parlement, die in januari 2017 in werking is getreden.

Het is van cruciaal belang dat alle betrokken actoren in het Parlement op de hoogte zijn van de procedures, zodat de rol van het Parlement als medewetgever bij de vaststelling van EU-regelgeving verder kan worden versterkt en de democratische legitimiteit wordt vergroot.

Wij willen alle leden, alle medewerkers en iedereen die belangstelling heeft voor het wetgevend werk van het Parlement dan ook warm aanbevelen dit handboek door te nemen.

© Europese Unie 2019 – EP/fotograaf

Katarina BARLEY, Nicola BEER, Mairead McGUINNESS,
voor bemiddelingszaken verantwoordelijke ondervoorzitters

Antonio TAJANI
voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters

INHOUD

1. INLEIDING 1

2. DE BELANGRIJKSTE SPELERS EN HUN ROL IN DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE 3

2.1. Het Parlement 3

2.2. De Raad 4

2.3. De Commissie 6

2.4. Andere institutionele spelers die betrokken zijn bij de gewone wetgevingsprocedure 8

3. DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE 12

3.1. Indiening van een wetgevingsvoorstel 12

3.2. Fase van de eerste lezing 14

3.2.1. Eerste lezing in het Parlement 15

3.2.2. Eerste lezing in de Raad 23

3.3. Fase van de tweede lezing 25

3.3.1. Tweede lezing in het Parlement 26

3.3.2. Tweede lezing in de Raad 28

3.4. Fase van bemiddeling en derde lezing 28

4. INTERINSTITUTIONELE ONDERHANDELINGEN 30

4.1. Inleiding 30

4.2. Triloogvergaderingen 32

4.3. Procedure om interinstitutionele onderhandelingen te beginnen 33

4.3.1. Parlement 34

4.3.2. Raad 37

4.3.3. Commissie 37

4.4. Actoren in de interinstitutionele onderhandelingen 38

4.4.1. Parlement 38

4.4.2. Raad 38

4.4.3. Commissie 39

4.5. Transparantie van de werkzaamheden van het Parlement en manieren om verantwoordingsplicht te garanderen 41

5. DE BEMIDDELINGSPROCEDURE IN DETAIL 43

6. BIJWERKING, ONDERTEKENING EN PUBLICATIE VAN DE GOEDGEKEURDE TEKST 47
6.1. Juridisch-taalkundige bijwerking 47
6.2. Ondertekening 48
6.3. Publicatie 48
7. ANDERE PROCEDURES WAARBIJ HET PARLEMENT BETROKKEN IS 50
7.1. Bijzondere wetgevingsprocedures 50
7.1.1. Raadpleging 50
7.1.2. Goedkeuring 51
7.2. Gedelegeerde en uitvoeringshandelingen 51
8. INTERINSTITUTIONEEL AKKOORD OVER BETER WETGEVEN 53
9. DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE IN CIJFERS 57
10. TERMINOLOGIE 61
11. NUTTIGE LINKS 66
BIJLAGE I – Artikel 294 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie 70
BIJLAGE II – Artikelen van het Reglement die relevant zijn voor de gewone wetgevingsprocedure 72
BIJLAGE III – Gedragscode voor onderhandelingen over dossiers volgens de gewone wetgevingsprocedure 84
BIJLAGE IV – Volgorde van de voorzitterschappen van de Raad 87
BIJLAGE V – Effect van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie op de meerderheden en drempels voor de gewone wetgevingsprocedure 88

1. INLEIDING

Met het Verdrag van Lissabon is medebeslissing[1] officieel de "gewone wetgevingsprocedure" geworden (artikel 294 VWEU[2]) en de algemene regel voor het vaststellen van wetgeving op EU-niveau met betrekking tot het overgrote deel van de gebieden waarop de Unie werkzaam is (zie kader 1).

De gewone wetgevingsprocedure ("ordinary legislative procedure", OLP) is gebaseerd op het beginsel van gelijkheid tussen het rechtstreeks gekozen Europees Parlement, dat de volkeren van de Unie vertegenwoordigt, en de Raad, die de regeringen van de lidstaten vertegenwoordigt. Op basis van een voorstel van de Commissie stellen de twee medewetgevers gezamenlijk wetgeving vast. Geen van beide partijen kan zonder de instemming van de andere partij wetgeving vaststellen en beide medewetgevers moeten identiek dezelfde tekst goedkeuren. In het kader van de gewone wetgevingsprocedure kan een akkoord worden bereikt in elk van de drie lezingen. Als een wetgevingsvoorstel in gelijk welke fase van de procedure wordt verworpen of als het Parlement en de Raad geen compromis kunnen bereiken, wordt het voorstel niet goedgekeurd en wordt de procedure beëindigd.

Dit handboek is bedoeld om een praktisch overzicht te geven van de gewone wetgevingsprocedure als belangrijkste wetgevingsprocedure voor de vaststelling van Uniewetgeving. Het handboek begint met twee algemene hoofdstukken die een inleiding geven over de verschillende actoren en hun rol in de procedure (hoofdstuk 2) en de verschillende fasen van de procedure (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 behandelt meer in detail het verloop van interinstitutionele onderhandelingen (de vaststelling van het mandaat van het Parlement en de gang van zaken in de trilogen), gevolgd door informatie over de bemiddelingsprocedure (hoofdstuk 5), en tot slot de ondertekening en publicatie van de goedgekeurde tekst (hoofdstuk 6).

In hoofdstuk 8 kunt u terecht voor informatie over de herziening van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven, dat op 13 april 2016 in werking is getreden. In het kader van die herziening zijn een aantal initiatieven en procedures vastgesteld om beter wetgeven na te streven, wat een grote invloed heeft gehad op de manier waarop het Parlement, de Raad en de Commissie samenwerken.

Tot slot bevat het handboek een kort overzicht van andere procedures waarin het Parlement een rol speelt (hoofdstuk 7), een hoofdstuk met statistieken over de gewone wetgevingsprocedure (hoofdstuk 9) en een lijst van begrippen, afkortingen en letterwoorden (hoofdstuk 10). De bijlagen geven onder meer een overzicht van de belangrijkste regels in verband met de gewone wetgevingsprocedure. Ook het effect

---

[1] In de praktijk wordt de term "medebeslissing" nog steeds vaak gebruikt in plaats van de officiële term "gewone wetgevingsprocedure".

[2] Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Voor artikel 294 VWEU, zie bijlage I.

van de brexit op de verschillende meerderheden en drempels voor de besluitvorming in het kader van de gewone wetgevingsprocedure, vindt u terug in een bijlage.

Kader 1 – Belangrijkste mijlpalen: van medebeslissing naar gewone wetgevingsprocedure

Verdragen:

- **Verdrag van Maastricht, november 1993**: invoering van de medebeslissingsprocedure voor een beperkt aantal wetgevingsdomeinen (voornamelijk interne markt).
- **Verdrag van Amsterdam, mei 1999**: vereenvoudiging van de medebeslissingsprocedure, waardoor het voortaan mogelijk is in eerste lezing tot een akkoord te komen. Uitbreiding van het toepassingsgebied tot meer dan 40 rechtsbases (waaronder vervoer, milieu, justitie en binnenlandse zaken, werkgelegenheid en sociale zaken).
- **Verdrag van Nice, februari 2003**: verdere uitbreiding van het toepassingsgebied van de medebeslissingsprocedure.
- **Verdrag van Lissabon, december 2009**: medebeslissing wordt officieel de "gewone wetgevingsprocedure" en geldt voortaan voor 85 gebieden waarop de Unie werkzaam is (waaronder landbouw, visserij en het gemeenschappelijk handelsbeleid).

Interinstitutionele Akkoorden:

- **Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure, 2007**[1]: in deze verklaring is de wijze van uitvoering vastgesteld voor de werking van de medebeslissingsprocedure. De in 1999 aangenomen verklaring werd in 2007 herzien en erkent expliciet het belang van het "trilogenstelsel" in de hele medebeslissingsprocedure.
- **Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie, 2010**[2]: stelt maatregelen vast tot uitbreiding van de dialoog tussen het Parlement en de Commissie en tot verbetering van de informatie-uitwisseling en de samenwerking op het gebied van procedures en planning. Het akkoord bevat bepalingen betreffende vergaderingen van de Commissie met deskundigen, verstrekking van vertrouwelijke informatie aan het Parlement, onderhandelingen over en sluiting van internationale overeenkomsten en het tijdschema voor het werkprogramma van de Commissie.
- **Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven, 2016**[3]: dit akkoord tussen het Parlement, de Raad en de Commissie is in april 2016 in werking getreden en vervangt het eerdere akkoord van 2003. Het bevat een aantal initiatieven en procedures die zijn overeengekomen door de drie instellingen om beter wetgeven na te streven, en gaat dieper in op programmering, instrumenten voor beter wetgeven (waaronder effectbeoordelingen en raadpleging van het publiek en van belanghebbenden), de keuze van de rechtsgrond, gedelegeerde en uitvoeringshandelingen, transparantie, uitvoering en vereenvoudiging.

[1] Gemeenschappelijke verklaring van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie van 30 juni 2007 over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure, PB C 145 van 30.6.2007, blz. 5.
[2] Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie, PB L 304 van 20.11.2010, blz. 47.
[3] Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven, PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1.

2. DE BELANGRIJKSTE SPELERS EN HUN ROL IN DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE

2.1. Het Parlement

De dagelijkse werking van het Parlement, met inbegrip van de interne organisatie en besluitvormingsprocedures, is vastgelegd in het **Reglement** van het Parlement. In het Parlement wordt het wetgevingswerk uitgevoerd door de bevoegde[1] parlementaire commissie(s)[2]. Elk wetgevingsvoorstel dat naar een commissie wordt verwezen, wordt toegewezen (meestal ingevolge een besluit van de coördinatoren van de bevoegde commissie) aan een fractie, die een **"rapporteur"** aanwijst om namens de commissie het verslag op te stellen. De andere fracties kunnen **"schaduwrapporteurs"** benoemen om in de commissie hun standpunt ten aanzien van het betreffende onderwerp te coördineren.

De **voorzitter** is verantwoordelijk voor het voorzitten van de vergaderingen van de commissie en van de coördinatoren. De voorzitter is bevoegd voor de stemprocedures en beslist over de ontvankelijkheid van amendementen. De voorzitter zit ook de interinstitutionele onderhandelingen voor.

Aan het begin van de zittingsperiode kan elke fractie één lid aanwijzen dat zal optreden als **coördinator** voor die fractie binnen de commissie. De coördinatoren vergaderen met gesloten deuren ("in camera"), vaak in de marge van de commissievergaderingen. De commissie kan aan de coördinatoren de bevoegdheid delegeren om te besluiten over de toewijzing van verslagen en adviezen aan de fracties, de organisatie van hoorzittingen in de commissie, opdrachten voor studies, commissiedelegaties en andere inhoudelijke zaken of kwesties in verband met de organisatie van de werkzaamheden van de commissie.

Bij interinstitutionele onderhandelingen tijdens de eerste en tweede lezing wordt het Parlement vertegenwoordigd door een **onderhandelingsteam**, geleid door de rapporteur en voorgezeten door de voorzitter van de bevoegde commissie(s) of een door de voorzitter aangewezen ondervoorzitter. Ook de schaduwrapporteurs van elke fractie die wenst deel te nemen, maken er in elk geval deel van uit (artikel 74 van het Reglement). Voor meer informatie over de interinstitutionele onderhandelingen, zie hoofdstuk 4.

De parlementaire commissies en hun leden worden in hun wetgevingswerk op administratief niveau bijgestaan door het commissiesecretariaat (dat de commissievergaderingen en het werkschema organiseert en steun en advies over commissieaangelegenheden verleent), adviseurs van de fracties (die aan hun fractiecoördinator en afzonderlijke leden steun en advies verlenen), medewerkers van

---

[1] Soms ook "hoofdcommissie" genoemd, zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1.

[2] In bijlage VI bij het Reglement van het Parlement worden de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van elk van de 20 vaste commissies van het Parlement beschreven.

parlementsleden en andere parlementaire diensten, waaronder de afdeling Wetgevingszaken (LEGI), de Juridische Dienst, het directoraat Wetgevingshandelingen, de beleidsondersteunende afdelingen, het directoraat-generaal Parlementaire Onderzoeksdiensten (EPRS), de persdienst van het EP en de directoraten-generaal Vertaling en Vertolking. Tijdens de derde lezing coördineert LEGI de administratieve bijstand aan de delegatie van het Parlement in het bemiddelingscomité.

Kader 2 – Politieke organen van het Parlement

De **Conferentie van voorzitters** (artikelen 26 en 27 van het Reglement) bestaat uit de Voorzitter van het Parlement en de fractievoorzitters. Ze is verantwoordelijk voor het algemene politieke beheer van het Parlement en de politieke aspecten van zijn activiteiten, waaronder de organisatie van de werkzaamheden van het Parlement, de betrekkingen met de andere instellingen en organen van de Europese Unie en de betrekkingen met derde landen. De vergaderingen vinden gewoonlijk plaats in de week voor en tijdens de zittingen in Straatsburg (gewoonlijk op donderdagochtend).

Het **Bureau** (artikelen 24 en 25 van het Reglement) bestaat uit de Voorzitter van het Parlement, de 14 ondervoorzitters (van wie er drie verantwoordelijk zijn voor bemiddeling) en de 5 quaestoren, die een raadgevende stem hebben. Het behandelt administratieve en financiële kwesties met betrekking tot de werking van de instelling. De vergaderingen vinden gewoonlijk plaats op maandagavond tijdens de zittingen in Straatsburg.

De **Conferentie van commissievoorzitters** (artikel 29 van het Reglement) bestaat uit de voorzitters van alle vaste en bijzondere parlementaire commissies. Ze houdt toezicht op de voortgang van de werkzaamheden in de commissies en zorgt voor samenwerking en coördinatie tussen de commissies. Ze dient eveneens aanbevelingen in bij de Conferentie van voorzitters, onder meer over de ontwerpagenda van komende plenaire vergaderingen. De vergaderingen vinden gewoonlijk plaats op dinsdag tijdens de zittingen in Straatsburg. De leden kiezen hun voorzitter voor een ambtsperiode van tweeënhalf jaar.

2.2. De Raad

De Raad vertegenwoordigt de regeringen van de lidstaten en bestaat uit nationale ministers van elke EU-lidstaat. Zij komen bijeen in verschillende formaties, naargelang van het te behandelen onderwerp, om wetgeving goed te keuren en beleid te coördineren. De Raad oefent samen met het Europees Parlement de wetgevingstaak uit (artikel 16, lid 1, VEU) en werkt op drie niveaus: **werkgroepen** bereiden het werk van het "Comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bij de Europese Unie" (**Coreper**) voor. Het Coreper op zijn beurt bereidt onder meer het werk van de verschillende formaties van de **Raad** voor.

Op al deze drie niveaus worden de vergaderingen voorgezeten door de lidstaat die op dat moment voor zes maanden het roulerende **voorzitterschap van de Raad** waarneemt[1].

De agenda van een vergadering van de Raad wordt gebaseerd op het voorbereidende werk van het Coreper en de betrokken werkgroepen en comités. Zo'n agenda bestaat uit **A-punten**, waarover overeenstemming is bereikt in het Coreper en die zonder debat worden goedgekeurd, en **B-punten**, waarover wel een debat wordt gehouden.

Het Coreper werkt in twee formaties:

Coreper II bestaat uit de permanente vertegenwoordigers bij de Europese Unie en wordt voorgezeten door de permanente vertegenwoordiger van de lidstaat die het voorzitterschap bekleedt. Het bereidt het werk van vier Raadsformaties voor: economische en financiële zaken; buitenlandse zaken; algemene zaken; justitie en binnenlandse zaken. Het voorbereidende werk wordt verricht door de zogenoemde **"Groep Antici"**.

Coreper I bestaat uit de plaatsvervangende permanente vertegenwoordigers bij de Europese Unie en wordt voorgezeten door de plaatsvervangende permanente vertegenwoordiger van de lidstaat die het voorzitterschap bekleedt. Het bereidt het werk van zes Raadsformaties voor: landbouw en visserij[2]; concurrentievermogen; onderwijs, jeugdzaken, cultuur en sport; werkgelegenheid, sociaal beleid, volksgezondheid en consumentenzaken; milieu; vervoer, telecommunicatie en energie. Het voorbereidende werk wordt verricht door de zogenoemde **"Groep Mertens"**.

Zoals reeds vermeld wordt het werk van het Coreper op zijn beurt voorbereid door meer dan 150 werkgroepen en comités, de zogenoemde "voorbereidende instanties van de Raad". De rol van deze instanties is te vergelijken met die van de parlementaire commissies in het Parlement: ze komen regelmatig bijeen om wetgevingsvoorstellen te onderzoeken en verrichten ander voorbereidend werk voor de besluitvorming in de Raad.

De meeste werkgroepen en comités, die bestaan uit deskundigen uit elke lidstaat, worden opgericht door het Coreper en zijn onderverdeeld op basis van het onderwerp dat ze behandelen en dat samenhangt met het vakgebied van de Raadsformatie die ze ondersteunen[3].

---

[1] Om de zes maanden (van 1 januari t/m 30 juni en van 1 juli t/m 31 december) neemt een andere EU-lidstaat het voorzitterschap van de Raad waar, behalve voor de Raad Buitenlandse Zaken, die normaal wordt voorgezeten door de hoge vertegenwoordiger. Het voorzitterschap zit de vergaderingen van de Raad en zijn voorbereidende instanties voor en vertegenwoordigt de Raad in de betrekkingen met de andere EU-instellingen. De volgorde van het "roulerende" voorzitterschap wordt vastgelegd door de Raad (zie de lijst in bijlage IV).

[2] Veterinaire en fytosanitaire vraagstukken en alle dossiers in verband met het gemeenschappelijk visserijbeleid worden door Coreper I voorbereid. Een deel van de werkzaamheden van de Raad Landbouw en Visserij, met name alle dossiers in verband met het gemeenschappelijk landbouwbeleid, worden echter voorbereid door het **Speciaal Comité Landbouw (SCL)**.

[3] Sommige comités, zoals het Economisch en Financieel Comité, het Comité handelspolitiek en het Politiek en Veiligheidscomité, worden rechtstreeks op grond van de Verdragen, intergouvernementele besluiten of besluiten

Het kader en de beginselen van de besluitvormingsprocedures van de Raad zijn vastgelegd in het **reglement van orde** van de Raad[1]. Net als het secretariaat-generaal van het Parlement zorgt het secretariaat-generaal van de Raad voor de coördinatie van het besluitvormingsproces van de Raad. Het speelt een belangrijke rol als juridisch adviseur (via zijn Juridische Dienst) en als aanbieder van logistieke diensten, archivaris (institutioneel geheugen) en bemiddelaar. Het is een belangrijke steunpilaar voor het roulerende voorzitterschap.

2.3. De Commissie

De Commissie vertegenwoordigt het algemeen belang van de Europese Unie in haar geheel (en niet zozeer het belang van de afzonderlijke lidstaten) en moet onder meer wetgeving voorstellen, besluiten ten uitvoer leggen, toezien op de toepassing van het recht van de Unie en de eerbieding van de Verdragen van de Unie garanderen. De Commissie wordt gevormd door het **college van commissarissen**, dat bestaat uit een voorzitter en 27 commissarissen (d.w.z. één lid per lidstaat[2]). Volgens het collegialiteitsbeginsel zijn alle commissarissen gezamenlijk verantwoordelijk voor de genomen besluiten en maatregelen. Dit is het belangrijkste basisprincipe voor alle besluitvormingsprocedures in de Commissie, zowel bij de voorbereiding van wetgevingsvoorstellen (bijv. via overleg tussen de diensten van de Commissie of vergaderingen van de kabinetten van commissarissen) als tijdens interinstitutionele onderhandelingen. Het kader en de beginselen van de besluitvormingsprocedures van de Commissie zijn vastgelegd in het **reglement van orde** van de Commissie.

In november 2014 heeft voorzitter Juncker besloten om de Commissie anders te organiseren dan zijn voorgangers door zeven vicevoorzitters te benoemen die optreden namens de voorzitter op de gebieden waarvoor ze verantwoordelijk zijn. Concreet gaat het hierbij om duidelijk omschreven prioritaire projecten. Daarnaast zorgen de vicevoorzitters voor de aansturing en coördinatie van de werkzaamheden in alle diensten van de Commissie met betrekking tot de belangrijkste aspecten van de politieke beleidslijnen van de voorzitter[3].

Op grond van het Verdrag heeft de Commissie een quasimonopolie op het wetgevingsinitiatief (artikel 17, lid 2, VEU)[4]. Bijgevolg is de Commissie verantwoordelijk voor het opstellen van bijna alle voorgestelde wetgevingshandelingen, met name handelingen die onder de gewone wetgevingsprocedure vallen. Bij de voorbereiding

---

van de Raad opgericht. Deze comités zijn veelal permanent van aard en hebben vaak een benoemde of verkozen voorzitter. Daarnaast kunnen voor een specifiek doel ad-hocgroepen worden opgericht die worden opgeheven wanneer hun mandaat is uitgevoerd.

[1] Besluit 2009/937/EU van de Raad van 1 december 2009 houdende vaststelling van zijn reglement van orde, PB L 325 van 11.12.2009, blz. 35.

[2] Volgens de Verdragen bestaat de Commissie vanaf 1 november 2014 uit een aantal leden dat overeenstemt met twee derde van het aantal lidstaten, tenzij de Europese Raad met eenparigheid van stemmen besluit dit aantal te wijzigen (artikel 17, lid 5, VEU). In mei 2013 besloot de Europese Raad dat de Commissie voorlopig zou blijven bestaan uit één lid per lidstaat.

[3] Zie mededeling C(2014) 9004 "The Working Methods of the European Commission 2014-2019" (De werkmethoden van de Europese Commissie 2014-2019).

[4] Zie kader 5 in hoofdstuk 3.1 over het initiatiefrecht om wetgeving van de Unie voor te stellen.

van een wetgevingsvoorstel houdt de Commissie uitgebreide raadplegingen met belanghebbenden en het publiek, en houdt zij rekening met verslagen van deskundigen. Soms – maar zeker niet altijd – stelt ze hierbij een **groenboek of witboek** vast[1]. Daarnaast voert zij een effectbeoordeling uit om de rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen van een voorgestelde maatregel te analyseren[2].

Het Commissievoorstel wordt door het college van commissarissen goedgekeurd via een schriftelijke procedure (zonder bespreking in het college) of een mondelinge procedure (waarbij het dossier wel wordt besproken in het college van commissarissen).

Het voorstel wordt gelijktijdig aan het Parlement en de Raad toegezonden, waarmee de gewone wetgevingsprocedure van start gaat[3]. Zoals meer in detail wordt uitgelegd in kader 3 kan de Commissie haar voorstel te allen tijde wijzigen of intrekken zolang de Raad niet heeft gehandeld (d.w.z. zolang de Raad zijn standpunt in eerste lezing niet heeft vastgesteld).

Tijdens de wetgevingsprocedure ondersteunt de Commissie de medewetgevers door technische uitleg te verschaffen en bij interinstitutionele onderhandelingen de rol van onpartijdige bemiddelaar op zich te nemen.

Kader 3 – Intrekking

De jurisprudentie van het Hof van Justitie heeft bevestigd dat de Commissie het recht heeft om haar wetgevingsvoorstellen in te trekken onder specifieke voorwaarden. In zijn uitspraak van 14 april 2015 (zaak C-409/13) heeft het Hof van Justitie het toepassingsgebied van het recht van de Commissie om haar wetgevingsvoorstellen krachtens artikel 293, lid 2, VWEU in te trekken geanalyseerd en verduidelijkt.

Het Hof wees erop dat het recht van de Commissie om een voorstel te allen tijde gedurende de wetgevingsprocedure in te trekken zolang de Raad geen besluit heeft genomen (d.w.z. zolang de Raad zijn standpunt in eerste lezing niet heeft vastgesteld) rechtstreeks voortvloeit uit het initiatiefrecht van de Commissie. Het preciseerde echter dat het niet om een "vetorecht" gaat,

[1] Een groenboek is een document van de Commissie om het debat over bepaalde onderwerpen op Europees niveau te stimuleren. Groenboeken zijn bedoeld als een oproep aan alle betrokken organisaties en personen om deel te nemen aan een raadplegingsproces. Een groenboek kan leiden tot de ontwikkeling van wetgeving die wordt omschreven in een witboek. Een witboek bevat voorstellen voor EU-maatregelen op een bepaald gebied, soms op basis van een groenboek. Het doel is een debat op gang te brengen met het publiek, belanghebbenden, het Parlement en de Raad, om het pad te effenen voor het bereiken van een politieke consensus.

[2] Op grond van mededeling C(2014) 9004 over de werkmethoden van de Europese Commissie 2014-2019 moeten alle initiatieven die waarschijnlijk aanzienlijke economische, sociale of milieugevolgen hebben, worden vergezeld van een effectbeoordeling en een positief advies van de Effectbeoordelingsraad. Dit beginsel is volgens de mededeling ook van toepassing op gedelegeerde en uitvoeringshandelingen die naar verwachting aanzienlijke effecten zullen hebben. In de praktijk echter gaan op het moment van publicatie van dit handboek veel wetgevingsvoorstellen niet vergezeld van effectbeoordelingen (zie het activiteitenverslag van het Parlement over de gewone wetgevingsprocedure 2014-2016).

[3] In overeenstemming met Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Lissabon moet de Commissie haar ontwerpen van wetgevingshandelingen gelijktijdig aan de nationale parlementen en aan de medewetgevers toezenden. Zij kunnen binnen een termijn van acht weken een gemotiveerd advies uitbrengen waarin wordt uiteengezet waarom het betrokken ontwerp huns inziens niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Voor meer informatie, zie hoofdstuk 2.4.

maar een recht dat noodzakelijkerwijs begrensd wordt door de prerogatieven van de andere instellingen.

Het Hof oordeelde dat een intrekking door de Commissie op passende wijze moet worden gerechtvaardigd tegenover de medewetgevers en, zo nodig, met overtuigende argumenten moet worden onderbouwd.

Het Hof voegde hieraan toe dat de Commissie het recht heeft om een wetgevingsvoorstel in te trekken, wanneer een door het Parlement en de Raad voorgenomen wijziging dit voorstel op zodanige wijze ontwricht dat de verwezenlijking van de hiermee nagestreefde doelstellingen wordt verhinderd en het voorstel dus zijn bestaansreden verliest, met inachtneming van de geest van loyale samenwerking tussen de instellingen.

In punt 9 van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 2016 (zie hoofdstuk 8) wordt bepaald dat de Commissie de redenen voor een intrekking moet specificeren en, indien van toepassing, een aanwijzing voor de voorgenomen volgende stappen en een precies tijdschema moet geven. De Commissie moet hierbij passend interinstitutioneel overleg voeren en naar behoren rekening houden met en reageren op de standpunten van de medewetgevers.

Indien de Commissie voornemens is een voorstel in te trekken, wordt de bevoegde commissaris in overeenstemming met artikel 38, lid 4, van het Reglement van het Parlement door de bevoegde commissie uitgenodigd op een bijeenkomst om dat voornemen te bespreken (het voorzitterschap van de Raad kan ook worden uitgenodigd). Indien de bevoegde commissie het niet eens is met de voorgenomen intrekking, kan zij de Commissie verzoeken om een verklaring af te leggen in het Parlement.

2.4. Andere institutionele spelers die betrokken zijn bij de gewone wetgevingsprocedure

Europese Raad: bestaat uit de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten, zijn voorzitter en de voorzitter van de Commissie. De hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid neemt deel aan de werkzaamheden van de Europese Raad. De Europese Raad houdt per half jaar twee bijeenkomsten, maar kan ook voor een buitengewone bijeenkomst bijeengeroepen worden indien de situatie dit vereist. Tenzij in de Verdragen anders is bepaald, worden besluiten van de Europese Raad bij consensus genomen en vervolgens opgenomen in conclusies van de Europese Raad. In artikel 15 VEU staat duidelijk vermeld dat de Europese Raad geen wetgevingstaak uitoefent. Toch hebben de conclusies van de Europese Raad, die ertoe strekken de nodige impulsen voor de ontwikkeling van de Unie te geven en de algemene politieke beleidslijnen en prioriteiten te bepalen, vaak gevolgen voor dossiers in het kader van de gewone wetgevingsprocedure. Het Parlement heeft in het verleden reeds geklaagd dat conclusies van de Europese Raad, die raken aan de specifieke inhoud van wetgevingsdossiers, de wetgevers hun vrijheid kunnen ontnemen om wetgeving vast te stellen zoals zij passend achten.

Nationale parlementen: op grond van artikel 12 VEU, waarin de rol van de nationale parlementen wordt gedefinieerd, moeten zij "*actief [bijdragen] tot de goede werking van de Unie*". In verschillende andere bepalingen van de Verdragen worden specifieke

rechten aan de nationale parlementen toegekend, in het bijzonder met betrekking tot het controleren van de overeenstemming van een ontwerp van wetgevingshandeling met het subsidiariteitsbeginsel. Deze rol wordt nader beschreven in de protocollen nrs. 1 en 2 bij de Verdragen.

Krachtens Protocol nr. 1 betreffende de rol van de nationale parlementen en Protocol nr. 2 betreffende de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid kan elk nationaal parlement binnen een termijn van acht weken een **gemotiveerd advies** uitbrengen waarin wordt uiteengezet waarom een ontwerp van wetgevingshandeling[1] zijn inziens niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Vanwege deze termijn mag de bevoegde commissie in het Europees Parlement niet tot haar definitieve stemming overgaan vóór het verstrijken van deze acht weken[2].

Ieder nationaal parlement heeft twee stemmen. In een nationaal parlementair stelsel met twee kamers heeft elk van de twee kamers één stem.

Indien ten minste een derde van de nationale parlementen van mening is dat het ontwerp niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, moet het ontwerp door de Commissie (of door een andere instelling waarvan het voorstel afkomstig is) opnieuw in overweging worden genomen (**"gele kaart"**). Deze drempel wordt verlaagd tot een vierde wanneer het een ontwerpwetgevingsvoorstel betreft dat is ingediend op basis van artikel 76 VWEU (justitiële samenwerking in strafzaken en politiële samenwerking). Op grond van die heroverweging kan de indienende instelling besluiten het ontwerp te handhaven, te wijzigen of in te trekken.

Indien een meerderheid van de nationale parlementen van mening is dat een in het kader van de gewone wetgevingsprocedure ingediend ontwerp van wetgevingshandeling niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, moet het ontwerp eveneens door de Commissie opnieuw in overweging worden genomen (**"oranje kaart"**). Op grond van die heroverweging kan de Commissie besluiten het voorstel te handhaven, te wijzigen of in te trekken. Indien de Commissie besluit het voorstel te handhaven, moeten de beide wetgevende takken vóór de afsluiting van de eerste lezing beoordelen of het wetgevingsvoorstel strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Indien het Parlement met een gewone meerderheid en de Raad met een meerderheid van 55 % van de leden van oordeel zijn dat het voorstel niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, wordt het wetgevingsvoorstel niet verder in beschouwing genomen.

Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU; bestaande uit het Hof van Justitie en het Gerecht; gevestigd in Luxemburg): interpreteert het primaire en secundaire recht van de EU en besluit over de geldigheid van het secundaire recht. De EU-wetgeving kan binnen twee maanden na bekendmaking in het Publicatieblad worden

---

[1] Krachtens artikel 3 van Protocol nr. 2 worden onder ontwerp van wetgevingshandeling verstaan: "de voorstellen van de Commissie, de initiatieven van een groep lidstaten, de initiatieven van het Europees Parlement, de verzoeken van het Hof van Justitie, de aanbevelingen van de Europese Centrale Bank en de verzoeken van de Europese Investeringsbank, met het oog op de vaststelling van een wetgevingshandeling".

[2] Uitgezonderd in spoedeisende gevallen als bedoeld in artikel 4 van Protocol nr. 1, zie artikel 43 van het Reglement.

aangevochten door de lidstaten, het Europees Parlement, de Raad, de Commissie, particulieren, bedrijven of organisaties, of op elk tijdstip door middel van een prejudiciële vraag van een nationale rechterlijke instantie. Het Hof ziet er ook op toe dat de lidstaten hun verplichtingen uit hoofde van de Verdragen nakomen (inbreukprocedures) en onderzoekt de rechtmatigheid in het geval van nalatigheid van de instellingen, organen, bureaus of agentschappen van de Europese Unie.

Het Parlement neemt deel aan procedures voor het HvJ-EU (Hof van Justitie en het Gerecht) om de belangen, rechten en prerogatieven van de instelling te verdedigen, in het bijzonder wanneer er een wetgevingshandeling op het spel staat die door het Parlement is goedgekeurd (alleen of samen met de Raad). Het Parlement kan een wetgevingshandeling aanvechten, bijvoorbeeld omdat die niet correct is vastgesteld volgens de gewone wetgevingsprocedure, of een volgens die procedure vastgestelde handeling verdedigen wanneer de geldigheid ervan wordt betwist door particulieren.

In de in de Verdragen bepaalde gevallen kan het HvJ-EU om een voorstel voor een wetgevingshandeling in het kader van de gewone wetgevingsprocedure verzoeken (artikel 294, lid 15, VWEU). Het HvJ-EU kan dit doen in verband met aangelegenheden zoals het statuut van het Hof van Justitie en de instelling van gespecialiseerde rechtbanken die worden toegevoegd aan het Gerecht (zie ook kader 5 in hoofdstuk 3.1).

Europese Centrale Bank (ECB; gevestigd in Frankfurt, Duitsland): is de centrale bank van de landen van de eurozone en heeft als voornaamste doel de prijsstabiliteit in de eurozone te handhaven. In het kader van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme is de ECB voortaan ook verantwoordelijk voor het toezicht op de banken in de eurozone of in een lidstaat die deel uitmaakt van de bankenunie. In de in de Verdragen bepaalde gevallen kan de ECB een aanbeveling doen voor een voorstel voor een wetgevingshandeling in het kader van de gewone wetgevingsprocedure (artikel 294, lid 15, VWEU). De ECB kan dit doen voor wetgeving met betrekking tot bepaalde artikelen van de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank.

Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) en Comité van de Regio's (CvdR); (beide gevestigd in Brussel): moeten door de Commissie, het Parlement en de Raad worden geraadpleegd wanneer dit zo is bepaald in het Verdrag (veelal voor beleidsdomeinen die verband houden met hun respectieve belangensfeer). Wanneer de raadpleging van de Comités in het kader van de gewone wetgevingsprocedure verplicht is, kan het Parlement zijn standpunt in eerste lezing niet vaststellen alvorens de adviezen van de Comités te hebben ontvangen. Het Europees Parlement, de Raad of de Commissie kunnen aan de Comités een termijn voor het uitbrengen van advies stellen (artikelen 304 en 307 VWEU). Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten. De twee Comités kunnen bovendien ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen.

Het EESC is een adviesorgaan van de Europese Unie en bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties van werkgevers, werknemers en andere vertegenwoordigers van het

maatschappelijk middenveld, met name sociaal-economische en culturele organisaties en burger- en beroepsorganisaties (artikelen 301 t/m 304 VWEU). Het CvdR is een adviesorgaan van de Europese Unie en bestaat uit vertegenwoordigers van de regionale en lokale gemeenschappen (artikel 300 en de artikelen 305 t/m 307 VWEU). Voorts heeft het CvdR het recht zich tot het Hof van Justitie te wenden om een wetgevingshandeling nietig te laten verklaren wegens schending van het subsidiariteitsbeginsel[1].

[1] Op het moment van publicatie van dit handboek is deze mogelijkheid nog niet in de praktijk voorgevallen.

3. DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon zijn er twee soorten procedures die kunnen leiden tot het vaststellen van wetgevingshandelingen (verordeningen, richtlijnen of besluiten), te weten de gewone wetgevingsprocedure (die in dit hoofdstuk wordt besproken) en de bijzondere wetgevingsprocedure voor specifieke, in de Verdragen bepaalde gevallen (behandeld in hoofdstuk 7).

3.1. Indiening van een wetgevingsvoorstel

De Commissie heeft het initiatiefrecht (zie kader 5 in hoofdstuk 3.1). De gewone wetgevingsprocedure vangt dus aan met de indiening door de Commissie van een voorstel voor een wetgevingshandeling aan het Parlement en de Raad. Vóór het voorstel wordt ingediend, wordt het eerst goedgekeurd door het college van commissarissen via een schriftelijke of mondelinge procedure.

Het voorstel van de Commissie wordt tegelijkertijd ook toegezonden aan de nationale parlementen en, waar dat in het Verdrag is bepaald, aan het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's (zie hoofdstuk 2.4).

Kader 4 – Wetgevingshandelingen	
Wetgevingshandelingen (artikel 288 VWEU)	Vastgesteld door middel van een wetgevingsprocedure (gewone of bijzondere wetgevingsprocedure), artikel 289 VWEU.
Verordening	Wetgevingshandeling met algemene strekking, verbindend in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.
Richtlijn	Wetgevingshandeling die verbindend is ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is. Aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.
Besluit	Wetgevingshandeling die verbindend is in al haar onderdelen voor de erin vermelde adressaten (bijv. één lidstaat, verschillende of alle lidstaten of een afzonderlijke onderneming) en rechtstreeks toepasselijk is.

De gewone wetgevingsprocedure stap voor stap (artikel 294 VWEU)

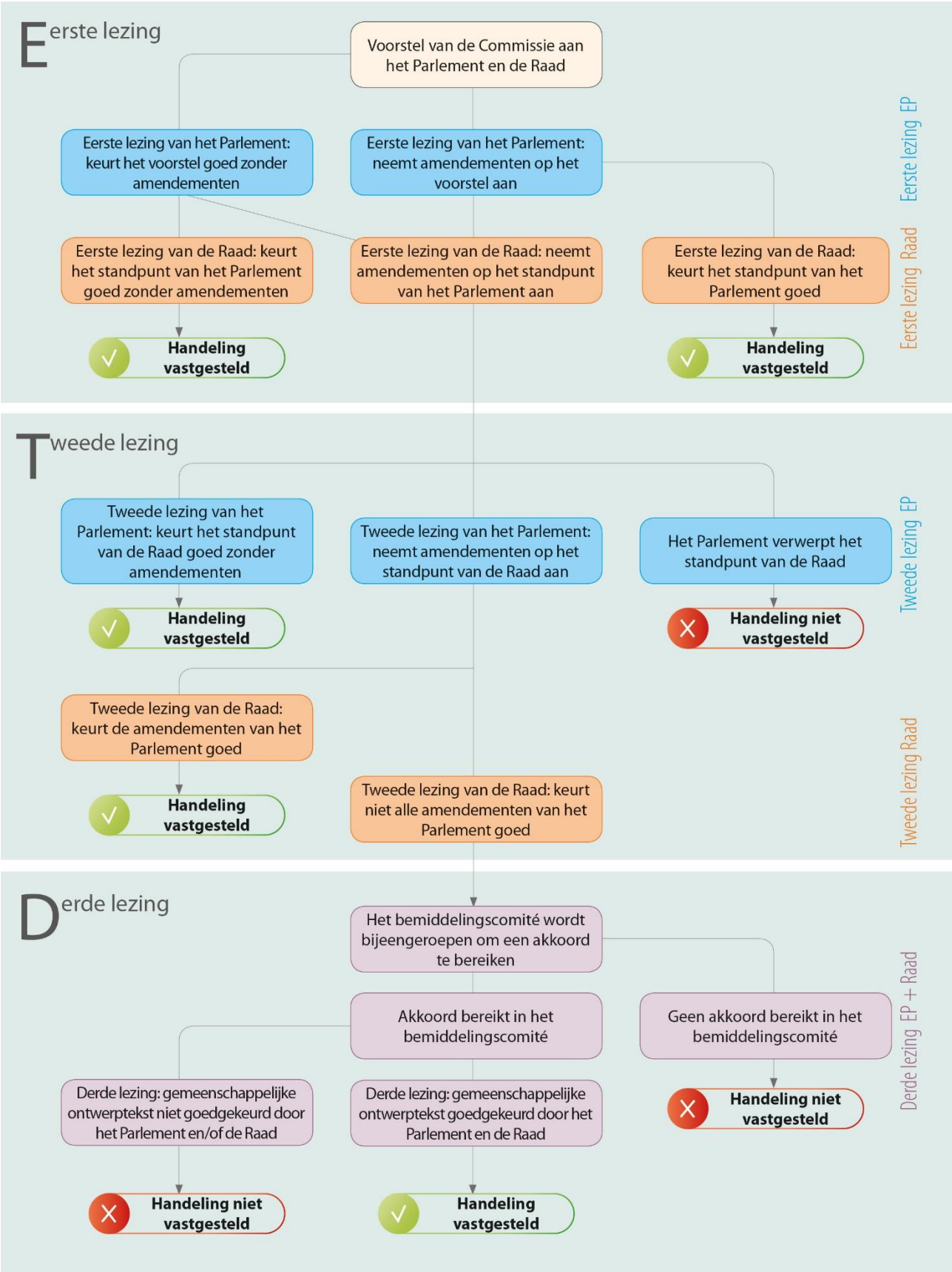

Kader 5 – Het initiatiefrecht om wetgeving van de Unie voor te stellen

De Commissie heeft het "initiatiefrecht", d.w.z. het prerogatief om op Unieniveau wetgeving voor te stellen (artikel 17 VEU). In specifieke, in de Verdragen bepaalde gevallen kan een voorstel voor een wetgevingshandeling echter ook worden ingediend op initiatief van een groep lidstaten, op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of op verzoek van het Hof van Justitie (artikel 294, lid 15, VWEU)[1].

Het Parlement en de Raad kunnen de Commissie uit hoofde van artikel 225 respectievelijk artikel 241 VWEU verzoeken passende voorstellen voor wetgevingshandelingen in te dienen. Dit verzoek om wetgevende maatregelen is echter niet bindend voor de Commissie. Zij kan ervoor kiezen geen wetgevingsvoorstel in te dienen, maar moet dit wel motiveren. In punt 10 van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven (zie hoofdstuk 8) is overeengekomen dat de Commissie binnen drie maanden antwoordt op dergelijke verzoeken en daarbij door middel van een specifieke mededeling vermeldt welk gevolg zij aan die verzoeken wenst te geven. Indien de Commissie besluit geen voorstel in te dienen, verstrekt zij de betrokken instelling een uitvoerige motivering en verstrekt zij, waar passend, een analyse van mogelijke alternatieven (zie ook artikel 47 van het Reglement).

Op dezelfde wijze kan een burgerinitiatief de Commissie verzoeken binnen het kader van de haar toegedeelde bevoegdheden een passend voorstel in te dienen ter uitvoering van de Verdragen, in overeenstemming met artikel 11 VEU[2]. Burgerinitiatieven moeten door ten minste één miljoen EU-burgers uit ten minste zeven verschillende lidstaten worden gesteund. Burgerinitiatieven waarvoor één miljoen handtekeningen zijn verzameld[3], moeten vervolgens een specifieke procedure volgen die uiteindelijk tot concrete voorstellen voor wetgeving van de Unie kan leiden.

3.2. Fase van de eerste lezing

In de eerste lezing onderzoeken het Parlement en de Raad het Commissievoorstel gelijktijdig. Het Parlement is echter als eerste aan zet. Het kan het voorstel van de Commissie goedkeuren zonder amendementen, het voorstel wijzigen of het voorstel verwerpen. Nadat het Parlement zijn standpunt heeft vastgesteld, kan de Raad besluiten dit standpunt te aanvaarden, waarmee de wetgevingshandeling wordt vastgesteld, of besluiten het standpunt van het Parlement te wijzigen en zijn eigen standpunt in eerste lezing aan het Parlement mee te delen voor een tweede lezing. Het Parlement en de Raad kunnen te allen tijde een informeel akkoord bereiken. Als

[1] Bijvoorbeeld: een kwart van de lidstaten kan op het vlak van politiële en justitiële samenwerking in strafzaken een wetgevingsprocedure starten (artikel 76 VWEU); de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank en de aanvullende wetgeving bij die statuten kunnen op aanbeveling van de Europese Centrale Bank volgens de gewone wetgevingsprocedure worden gewijzigd (artikel 40 van Protocol nr. 4); gespecialiseerde rechtbanken die worden toegevoegd aan het Gerecht kunnen op verzoek van het Hof van Justitie volgens de gewone wetgevingsprocedure worden ingesteld (artikel 257, lid 1, VWEU).

[2] Verordening (EU) nr. 211/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 over het burgerinitiatief (PB L 65 van 11.3.2011, blz. 1).

[3] Burgerinitiatieven die op het moment van publicatie van dit handboek met succes het vereiste aantal handtekeningen hebben gehaald, zijn: 1. "Verbied glyfosaat en bescherm mens en milieu tegen giftige bestrijdingsmiddelen", 2. "Stop Vivisection", 3. "Een van ons" (over de "*juridische bescherming van de waardigheid, van het recht op leven en de integriteit van elke mens vanaf de conceptie, binnen de bevoegdheden van de EU in dewelke deze bescherming van belang is*") en 4. "Water en sanitaire voorzieningen zijn een mensenrecht! Water is een publiek goed, geen handelswaar!". Voor meer informatie zie de website: http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=nl

overeenstemming wordt bereikt over een compromistekst tot wijziging van het voorstel van de Commissie vóór de stemming van het Parlement in eerste lezing, is dit een akkoord in eerste lezing; als over de compromistekst overeenstemming wordt bereikt vóór de stemming van de Raad in eerste lezing, spreken we van een akkoord in vervroegde tweede lezing.

Tijdens de fase van de eerste lezing is het Parlement noch de Raad gebonden aan een tijdslimiet waarbinnen zij hun eerste lezing moeten afronden.

3.2.1. Eerste lezing in het Parlement

Behandeling in de commissie

Binnen het Parlement wordt het voorstel door de Voorzitter ter behandeling naar de bevoegde commissie verwezen[1]. Bij de behandeling van een voorstel van de Commissie in deze fase kunnen ook meerdere commissies betrokken zijn, volgens de procedure met adviserende commissies (artikel 56 van het Reglement) of medeverantwoordelijke commissies (artikel 57 van het Reglement) of volgens de gezamenlijke commissieprocedure (artikel 58 van het Reglement). Als zich tussen twee of meer vaste commissies een bevoegdheidsconflict voordoet, wordt de bevoegdheidskwestie binnen vier weken na kennisgeving ter plenaire vergadering van de verwijzing naar de commissie aan de Conferentie van commissievoorzitters voorgelegd. De Conferentie van commissievoorzitters dient vervolgens een aanbeveling in bij de Conferentie van voorzitters. Indien de Conferentie van voorzitters binnen zes weken na ontvangst geen besluit heeft genomen, wordt de aanbeveling geacht te zijn goedgekeurd (artikel 211 van het Reglement).

Kader 6 – Betrokkenheid van verschillende commissies tijdens de gewone wetgevingsprocedure	
De bevoegde commissie (ook hoofdcommissie genoemd)	De commissie die het voorbereidende werk voor de plenaire vergadering verricht door een wetgevingsverslag op te stellen (zie ook de rol van commissies bij het nemen van een besluit om onderhandelingen te beginnen, hoofdstuk 4.3).

[1] Voorstellen worden toegewezen op basis van de bevoegdheden van de verschillende commissies, die zijn vastgelegd in bijlage VI bij het Reglement van het Parlement. Bij twijfel kan de Voorzitter, vóór de bekendmaking in het Parlement van een verwijzing naar de bevoegde commissie, een bevoegdheidskwestie voorleggen aan de Conferentie van voorzitters, die een besluit neemt op basis van een aanbeveling van de Conferentie van commissievoorzitters (artikel 48 van het Reglement). Dit werd reeds toegepast in bepaalde goedkeuringsprocedures waarbij de formele verwijzing door de Raad geruime tijd na het voorstel van de Commissie plaatsvond (bijvoorbeeld de associatieovereenkomst EU-Midden-Amerika en de associatieovereenkomst EU-Oekraïne).

Adviserende commissie (artikel 56 van het Reglement)[1]	Indien de bevoegde commissie het advies van een andere commissie wenst of indien een andere commissie op eigen initiatief een advies wenst te geven aan de bevoegde commissie, kunnen zij de **Voorzitter** om toestemming vragen overeenkomstig artikel 210, lid 2, van het Reglement. De adviserende commissie kan een **rapporteur voor advies** benoemen. Zij kan, binnen de door de bevoegde commissie bepaalde termijn, aan die commissie haar advies verstrekken, bestaande uit amendementen op het voorstel van de Commissie, met betrekking tot de aangelegenheden die onder haar bevoegdheid vallen. Bij wijze van alternatief kan de adviserende commissie besluiten haar standpunt te presenteren in de vorm van amendementen die namens de adviserende commissie rechtstreeks bij de bevoegde commissie worden ingediend door de voorzitter of de rapporteur. Zij **kan geen amendementen indienen** in de plenaire vergadering.
Medeverantwoordelijke commissie (artikel 57 van het Reglement)	Indien de **Conferentie van voorzitters**, op basis van een voorstel van de **Conferentie van commissievoorzitters of de voorzitter ervan**, van mening is dat een bepaalde aangelegenheid in vrijwel gelijke mate onder de bevoegdheid van twee of meer commissies valt of dat verschillende gedeelten van de aangelegenheid onder de bevoegdheid van twee of meer commissies vallen, zijn deze commissies "medeverantwoordelijk". De samenwerking met de bevoegde commissie verloopt volgens specifieke voorschriften, zoals een gezamenlijk tijdschema en samenwerking tussen de rapporteurs. De bevoegde commissie neemt de amendementen van een medeverantwoordelijke commissie zonder stemming over wanneer zij betrekking hebben op aangelegenheden die onder de **exclusieve bevoegdheid** van die medeverantwoordelijke commissie vallen. De medeverantwoordelijke commissie kan **amendementen** onder **gedeelde bevoegdheid** rechtstreeks ter plenaire

[1] Commissies gebruiken soms ook de informele **"artikel 56+"-procedure**, die een informele regeling tussen de commissies omvat en door de Conferentie van commissievoorzitters wordt goedgekeurd. In het kader van een dergelijke regeling stemt de bevoegde commissie in met een of meer van de volgende elementen van samenwerking met een adviserende commissie:

– de rapporteur voor advies wordt systematisch uitgenodigd voor alle gedachtewisselingen, workshops en hoorzittingen in de bevoegde commissie;
– de rapporteur voor advies wordt uitgenodigd voor vergaderingen met de schaduwrapporteurs van de bevoegde commissie;
– de rapporteur voor advies neemt deel aan de trilogen;
– de rapporteur van de hoofdcommissie en de rapporteur voor advies houden bilaterale vergaderingen om hun specifieke belangen en bezwaren te bespreken.

	vergadering **indienen** indien zij niet worden goedgekeurd in de bevoegde commissie.
Gezamenlijke commissieprocedure (artikel 58 van het Reglement)	Indien de aangelegenheid onlosmakelijk onder de bevoegdheid van meerdere commissies valt en bijzonder belangrijk wordt geacht, kan de **Conferentie van voorzitters**, op basis van een voorstel van de **Conferentie van commissievoorzitters of de voorzitter ervan**, besluiten dat deze commissies als gezamenlijke commissies zullen optreden. In dat geval worden er gezamenlijke commissievergaderingen gehouden en wordt er gezamenlijk gestemd over één ontwerpverslag. De commissies zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor interinstitutionele onderhandelingen[1].

De bevoegde commissie benoemt een rapporteur, wiens voornaamste taak erin bestaat het voorstel door alle stadia van de procedure te loodsen en, indien nodig, onderhandelingen te voeren met de Raad en de Commissie. De bevoegde commissie kan ook besluiten reeds een rapporteur te benoemen om de voorbereidende fase van een voorstel te volgen voordat de Commissie haar voorstel goedkeurt, met name wanneer het voorstel wordt vermeld in het werkprogramma van de Commissie (artikel 48 van het Reglement).

In de fase van de interinstitutionele onderhandelingen worden de rapporteur en de schaduwrapporteurs bijgestaan door een projectteam onder coördinatie van het secretariaat van de bevoegde commissie. In dit team zijn in elk geval de afdeling LEGI, de Juridische Dienst, het directoraat Wetgevingshandelingen en de persdienst van het EP vertegenwoordigd. Over de aanwezigheid van andere relevante diensten wordt per geval beslist (zie de Gedragscode voor onderhandelingen over dossiers volgens de gewone wetgevingsprocedure, bijlage III). Bovendien worden de rapporteur en de schaduwrapporteurs bijgestaan door hun parlementaire medewerkers en het personeel van de fracties waartoe zij behoren.

De rapporteur stelt het **"ontwerpverslag"** van de commissie op en mag dus als eerste amendementen op het voorstel van de Commissie voorstellen. In sommige gevallen kiest de rapporteur ervoor om eerst een werkdocument voor te leggen om het debat met andere leden en belanghebbenden op gang te brengen ter voorbereiding van het ontwerpverslag.

De andere fracties kunnen schaduwrapporteurs benoemen om hun standpunt over het voorstel te vertegenwoordigen. Nadat de rapporteur in een commissievergadering

[1] Een belangrijk voorbeeld is het voorstel voor een verordening tot instelling van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling (EFDO) (2016/0281(COD)). Gezien de transversale aard en het belang van de in het voorstel behandelde materie, werd besloten dat de Commissie ontwikkelingssamenwerking, de Commissie buitenlandse zaken en de Begrotingscommissie op grond van artikel 58 op gelijke voet moesten samenwerken. Het was de eerste keer dat drie rapporteurs gezamenlijk één enkel ontwerpverslag opstelden, dat drie commissies een gezamenlijke stemming hielden onder het gezamenlijke voorzitterschap van de voorzitters van de betrokken commissies, en gezamenlijk onderhandelden met de andere instellingen.

het ontwerpverslag heeft voorgesteld, kan elk lid van het Parlement amendementen indienen zolang het amendement wordt medeondertekend door ten minste één gewoon of plaatsvervangend lid van de bevoegde commissie (artikel 218 van het Reglement). Een **termijn voor de indiening van amendementen** wordt vastgesteld door de voorzitter van de commissie (op voorstel van de rapporteur). Na het verstrijken van die termijn kunnen amendementen enkel worden ingediend wanneer het compromisamendementen betreft of wanneer er technische problemen zijn gerezen (artikel 181 van het Reglement). **Mondelinge amendementen** zijn mogelijk tijdens de stemming, tenzij een bepaald aantal leden hiertegen bezwaar maakt[1].

Bij de behandeling in de commissie kunnen hoorzittingen met deskundigen worden georganiseerd of kan opdracht worden gegeven voor studies of aanvullende **effectbeoordelingen** naast de effectbeoordeling van de Commissie (onder meer met betrekking tot ingrijpende wijzigingen).

Het ontwerpverslag en de amendementen worden vervolgens op een of meer commissievergaderingen besproken. Voordat de commissie tot stemming overgaat, vinden er zeer vaak informele besprekingen plaats tussen de rapporteur en de schaduwrapporteurs om de standpunten van de verschillende fracties zo dicht mogelijk tot elkaar te brengen. Bij deze informele besprekingen, ook **"vergaderingen van schaduwrapporteurs"** genoemd, kunnen **"compromisamendementen"** worden voorgesteld, die vervolgens in stemming worden gebracht. Deze amendementen zijn bedoeld om een aantal amendementen te bundelen, of dienen als alternatief voor conflicterende amendementen.

Het verslag van de bevoegde commissie, in de vorm van amendementen op het Commissievoorstel, wordt vervolgens bij **gewone meerderheid** goedgekeurd. De eindstemming over een verslag of advies vindt plaats bij **hoofdelijke stemming** (artikel 218 van het Reglement). De Europese Commissie is meestal aanwezig bij de commissiedebatten en kan worden gevraagd haar standpunt over de voorgestelde amendementen te geven. Het voorzitterschap van de Raad kan eveneens aanwezig zijn en kan ook om commentaar worden gevraagd.

Op grond van haar verslag kan de commissie besluiten informele **onderhandelingen** te beginnen met de andere instellingen in de aanloop naar de eerste lezing van het Parlement. Een dergelijk besluit vereist een **gekwalificeerde meerderheid** van de commissieleden en goedkeuring door de plenaire vergadering (artikel 71 van het Reglement en hoofdstuk 4.3.1). Elk akkoord tussen de medewetgevers dat voortvloeit uit deze onderhandelingen wordt als voorlopig beschouwd en moet daarna ter behandeling en goedkeuring aan de commissie worden voorgelegd alvorens het kan worden gepresenteerd in de plenaire vergadering.

---

[1] Het aantal in de betrokken commissie vereiste leden wordt bepaald in verhouding tot het aantal dat van toepassing is in de plenaire vergadering, indien nodig naar boven afgerond. Volgens artikel 180 van het Reglement zijn hiervoor in de plenaire vergadering ten minste veertig leden vereist.

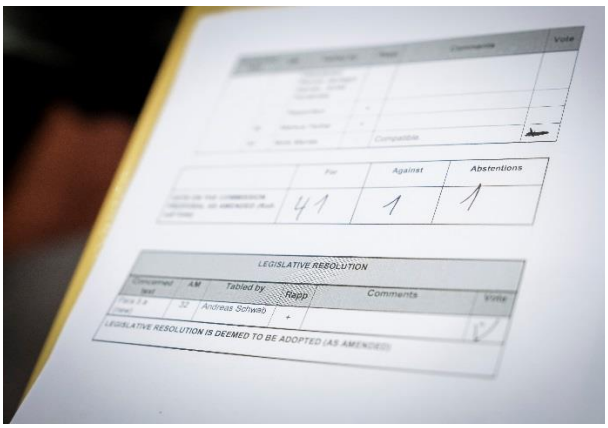

Stemming in de commissie: stemming bij handopsteken en stemlijst © Europees Parlement (2017)

Stemming in de commissie: elektronische stemming © Europees Parlement (2017)

Kader 7 – Mogelijke stappen in eerste lezing tijdens de fase van behandeling in de commissie

- Bekendmaking in de plenaire vergadering, waarbij een wetgevingsdossier aan de bevoegde commissie wordt toegewezen
- Besluit van de coördinatoren over welke fractie de rapporteur mag benoemen
- Benoeming door de fracties van hun rapporteur of schaduwrapporteurs
- Gedachtewisseling zonder ontwerpverslag (soms op basis van een werkdocument)
- Studies, hoorzittingen of workshops (facultatief)
- Behandeling van het ontwerpverslag
- Termijn voor de indiening van amendementen
- Behandeling van de amendementen
- Pogingen om het eens te worden over compromisamendementen (vergaderingen tussen de rapporteur en schaduwrapporteurs) en mogelijke behandeling in de commissie
- Stemming in de commissie
- Besluit om al dan niet interinstitutionele onderhandelingen te beginnen
- Als er onderhandelingen plaatsvinden: verslaggeving door de voorzitter en de rapporteur na elke triloog
- Stemming over voorlopig akkoord (na interinstitutionele onderhandelingen)

Behandeling ter plenaire vergadering

Wanneer de bevoegde commissie haar verslag in de vorm van amendementen op het Commissievoorstel heeft goedgekeurd, wordt het verslag in de plenaire vergadering in stemming gebracht (artikel 59 van het Reglement). Indien de onderhandelingen in eerste lezing tot een voorlopig akkoord hebben geleid dat is goedgekeurd door de bevoegde commissie, wordt het voor behandeling ter plenaire vergadering ingediend in de vorm van een geconsolideerde tekst (artikel 74 van het Reglement).

Meestal wordt de stemming in de plenaire vergadering over belangrijke wetgevingsdossiers voorafgegaan door een debat in de plenaire vergadering. Tijdens dit debat, en vóór de stemming, kan de Voorzitter van het Parlement de Europese Commissie en de Raad vragen hun standpunt over de voorgestelde amendementen te geven. In de plenaire vergadering kunnen bijkomende amendementen worden ingediend, maar enkel door de bevoegde commissie, een fractie of een groep afzonderlijke leden van ten minste een twintigste van de leden van het Parlement (lage drempel, of ten minste 38 leden).

Het Parlement stelt dan bij **gewone meerderheid** (d.w.z. bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen) zijn standpunt in eerste lezing inzake het Commissievoorstel vast. Het kan het voorstel in zijn geheel verwerpen[1], het goedkeuren zonder amendementen of, zoals het vaakst gebeurt, amendementen op het voorstel goedkeuren. In artikel 59 van het Reglement is de volgorde van de stemmingen in de plenaire vergadering vastgesteld.

Als alternatief kunnen de voorzitter, de rapporteur, een fractie of ten minste 38 leden (lage drempel) vragen de hele wetgevingshandeling als geamendeerd terug te verwijzen naar de bevoegde commissie met het oog op interinstitutionele onderhandelingen (artikel 59, lid 4, van het Reglement).

Als het standpunt van het Parlement in eerste lezing overeenstemt met een tijdens interinstitutionele onderhandelingen bereikt voorlopig akkoord, wordt het standpunt in eerste lezing vervolgens aan de Raad toegezonden, die het zonder amendementen als zijn standpunt in eerste lezing vaststelt. Daarmee is de wetgevingsprocedure in deze fase beëindigd.

[1] De mogelijkheid voor het Parlement om een voorstel in de fase van de eerste lezing te verwerpen, wordt niet expliciet vermeld in het Verdrag. Voor de tweede lezing is dit wel het geval (artikel 294, lid 7, onder b), VWEU). Het Parlement acht de verwerping van een voorstel van de Commissie in eerste lezing wel mogelijk. Het Parlement heeft dan ook al voorstellen in eerste lezing verworpen, zoals het voorstel voor een verordening inzake Europese statistieken over veiligheid voor criminaliteit (2011/0146(COD)) en het voorstel betreffende de mogelijkheid voor de lidstaten om het gebruik van genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders op hun grondgebied te beperken of te verbieden (2015/0093(COD)). De verwerping van een Commissievoorstel blijft echter uitzonderlijk.

Kader 8 – Toegepaste meerderheden in de gewone wetgevingsprocedure	
In het Parlement	
Gewone meerderheid:	Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
Gekwalificeerde meerderheid:	Meerderheid van de leden (voor een stemming ter plenaire vergadering 376 van de 751 stemmen)
In de Raad	
Gewone meerderheid:	Meerderheid van de lidstaten (15 lidstaten vóór)
Gekwalificeerde meerderheid:	55 % of 16 lidstaten vóór, die ten minste 65 % van de EU-bevolking vertegenwoordigen[1]
Eenparigheid van stemmen:	Alle lidstaten die stemmen, stemmen vóór (onthouding heeft geen invloed op goedkeuring met eenparigheid van stemmen)

Plenaire vergadering in Straatsburg © Europees Parlement (2017)

[1] Deze regel van de "dubbele meerderheid" is van toepassing sinds 1 november 2014. Tot dan was de regel dat een gekwalificeerde meerderheid overeenkwam met 255 uitgebrachte stemmen vóór (op een totaal van 352), waarbij ten minste 15 lidstaten vóór moesten zijn. Een lidstaat kon een bijkomend criterium inroepen dat de lidstaten vóór 62 % van de bevolking moesten vertegenwoordigen.

Kader 9 – Mogelijke stappen in eerste lezing tijdens de fase van de behandeling ter plenaire vergadering	
Zonder besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen	**Met besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen**

• Indiening van het commissieverslag
• Termijn voor de indiening van amendementen
• Debat (de Conferentie van voorzitters of de plenaire vergadering kan er echter voor kiezen om geen debat te houden)
• Stemming over:
  ○ verwerping van het ontwerp van wetgevingshandeling
  ○ amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling
  ○ het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling
• Eventueel terugverwijzing naar de commissie met het oog op interinstitutionele onderhandelingen (of heroverweging als het ontwerp van wetgevingshandeling werd verworpen)
	• Indiening van het commissieverslag (mandaat)
	• Bekendmaking in de plenaire vergadering van het besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen
	• Eventueel verzoek (door een middelhoge drempel, een tiende van de leden van het Parlement, bestaande uit een of meer fracties of individuele leden of een combinatie van beide, oftewel 76 leden) om een stemming over een besluit van een commissie om onderhandelingen te beginnen, en in geval van dergelijk verzoek een enkele stemming tijdens dezelfde zitting of bij een minizitting tijdens de volgende zitting
	• Indien er geen verzoek komt of het besluit niet wordt verworpen, kunnen de interinstitutionele onderhandelingen beginnen
	• Indien het besluit wordt verworpen, wordt in principe over het dossier gestemd tijdens de eerstvolgende vergaderperiode
	• Termijn voor de indiening van amendementen
	• Debat (de Conferentie van voorzitters of de plenaire vergadering kan er echter voor kiezen om geen debat te houden)
	• Stemming over:
	  ○ verwerping van het ontwerp van wetgevingshandeling
	  ○ amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling
	  ○ het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling
	• Eventueel terugverwijzing naar de commissie met het oog op interinstitutionele onderhandelingen op basis van het plenaire mandaat (of heroverweging als het ontwerp van wetgevingshandeling werd verworpen)

3.2.2. Eerste lezing in de Raad

Net als het Parlement begint de Raad met zijn voorbereidend werk na ontvangst van het Commissievoorstel. De twee instellingen kunnen gelijktijdig werken, maar het standpunt van de Raad in eerste lezing kan pas worden vastgesteld nadat het Parlement zijn standpunt in eerste lezing aan de Raad heeft toegezonden. De Raad stelt soms een politiek akkoord vast in afwachting van het standpunt in eerste lezing van het Parlement. Dit akkoord wordt een **"algemene oriëntatie"** genoemd.

Zoals uiteengezet in hoofdstuk 2.2 doorloopt een wetgevingsvoorstel drie niveaus in de Raad:

- werkgroep
- Coreper
- Raad

Het voorstel wordt eerst ter bespreking naar de bevoegde werkgroep verwezen. De behandeling van het voorstel door de betrokken **werkgroep** kan gelijktijdig plaatsvinden met de behandeling van dat voorstel door de bevoegde commissie van het Parlement. Wanneer de besprekingen in de werkgroep voldoende gevorderd zijn, en afhankelijk van de vraag of het om een gevoelig of belangrijk dossier gaat, kunnen de besprekingen van start gaan of worden voortgezet op het niveau van het Coreper en soms ook op het niveau van de Raad.

De meeste voorstellen worden meermaals op de agenda van het **Coreper** geplaatst, dat een oplossing tracht te vinden voor de meningsverschillen die de werkgroep niet heeft kunnen wegwerken. Het Coreper kan besluiten om het voorstel terug te verwijzen naar de werkgroep, eventueel vergezeld van suggesties voor een compromis, en kan het dossier doorverwijzen naar de Raad. In eerste lezing kan het Coreper ook een onderhandelingsmandaat voor komende interinstitutionele onderhandelingen vaststellen, maar steeds vaker wordt de **algemene oriëntatie**, zoals vastgesteld door de Raad, gebruikt als het mandaat van de Raad.

Formeel gezien vinden stemmingen alleen plaats op het niveau van de **Raad**. Op het niveau van de werkgroep of het Coreper tracht het voorzitterschap van de Raad een zo breed mogelijk akkoord over het grootste deel van de door de lidstaten gesignaleerde kwesties te bereiken en daarbij altijd in te schatten of de compromissen de vereiste meerderheid in de Raad zullen halen. Het doel is dat er op de bijeenkomst van de Raad slechts enkele of geen openstaande politieke vraagstukken overblijven en dat de meeste politieke en technische kwesties zijn opgelost op het niveau van het Coreper of de werkgroep. Het voorzitterschap van de Raad kan er ook voor kiezen om in het Coreper of de Raad besprekingen te houden op basis van **voortgangsverslagen**, waarin de gemaakte vorderingen en de belangrijkste openstaande vraagstukken worden beschreven.

De Raad kan besluiten om een voorstel terug te verwijzen naar het Coreper of de werkgroep en kan richtsnoeren of suggesties voor een compromis geven. Als het Coreper erin slaagt de besprekingen over een voorstel af te ronden, wordt het als

A-punt op de agenda van de Raad geplaatst, wat betekent dat er normaal gezien zonder debat een akkoord wordt goedgekeurd. De bespreking van deze punten kan echter worden heropend als een of meer lidstaten dat wensen. Alle Raadsformaties kunnen handelingen van de Raad vaststellen die het beleidsgebied van een andere formatie betreffen.

Als de Raad bij **gekwalificeerde meerderheid**, of bij **eenparigheid van stemmen** als de Commissie zich verzet, het standpunt van het Parlement in eerste lezing goedkeurt (d.w.z. instemt met alle amendementen van het Parlement, bijvoorbeeld in het geval van een akkoord in eerste lezing), wordt de betrokken handeling vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van het Parlement. Indien de Raad het resultaat van de eerste lezing in het Parlement niet in zijn geheel kan accepteren, stelt de Raad zijn standpunt in eerste lezing vast (een tekst die vroeger bekend stond als het "gemeenschappelijk standpunt" van de Raad) en deelt dit mee aan het Parlement, waarmee de tweede lezing begint[1]. Ook de Europese Commissie stelt het Parlement volledig in kennis van haar standpunt.

Als het Parlement zijn standpunt in eerste lezing zonder een akkoord met de Raad heeft vastgesteld, is het nog steeds mogelijk een akkoord te bereiken vóór de tweede lezing van het Parlement: dit is het zogenoemde **"akkoord in vervroegde tweede lezing"** (artikel 72 van het Reglement; deze procedure wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4.3).

[1] Hoewel dit niet uitdrukkelijk in het Verdrag is bepaald, wordt algemeen aanvaard dat de Raad bij gekwalificeerde meerderheid van stemmen het Commissievoorstel in zijn geheel kan verwerpen. In de praktijk komt een formele verwerping door de Raad van een Commissievoorstel echter niet voor. Anders dan het Parlement zal de Raad veeleer besluiten niets te doen met een bepaald Commissievoorstel of de behandeling ervan stop te zetten, wat tot gevolg heeft dat het voorstel feitelijk wordt geblokkeerd.

Bijeenkomst van de Raad © Europese Unie

3.3. Fase van de tweede lezing

Op het moment dat het Parlement het standpunt van de Raad in eerste lezing formeel ontvangt[1], begint de fase van de tweede lezing. In tweede lezing zijn de twee medewetgevers onderworpen aan strenge, in het Verdrag vastgestelde termijnen: elk van de medewetgevers beschikt over een termijn van drie maanden, met een mogelijke verlenging van een maand, die voor het Parlement begint te lopen vanaf de bekendmaking van het standpunt van de Raad in eerste lezing in de plenaire

[1] Zoals bepaald in punt 20 van de gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure (PB C 145 van 30.6.2007, blz. 5) raadpleegt de Raad normaal gezien het Parlement over de datum van verzending om de grootst mogelijke doelmatigheid te waarborgen. Het is van belang dat ten volle gebruik kan worden gemaakt van de drie of vier beschikbare maanden en dat bijvoorbeeld rekening wordt gehouden met recesperioden.

vergadering[1]. In tweede lezing kan het Parlement het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeuren, verwerpen of wijzigen[2].

3.3.1. Tweede lezing in het Parlement

Behandeling in de commissie

De rapporteur (gewoonlijk hetzelfde lid dat het verslag voor de eerste lezing heeft opgesteld) stelt namens de bevoegde commissie (doorgaans de commissie die ook voor de eerste lezing bevoegd was) een ontwerpaanbeveling op, die aan de plenaire vergadering wordt voorgelegd en waarin wordt voorgesteld het standpunt van de Raad in eerste lezing goed te keuren, te wijzigen of te verwerpen.

De ontwerpaanbeveling bevat de door de rapporteur voorgestelde amendementen. Alleen vaste of plaatsvervangende leden van de bevoegde commissie mogen een voorstel tot verwerping en aanvullende amendementen indienen. In tweede lezing gelden bepaalde bijkomende beperkingen inzake de ontvankelijkheid van amendementen. Met name is een amendement op het standpunt van de Raad krachtens artikel 68, lid 2, van het Reglement slechts ontvankelijk als het beoogt:

- het door het Parlement in eerste lezing aangenomen standpunt geheel of gedeeltelijk te herstellen, of
- een compromis tussen de Raad en het Parlement tot stand te brengen, of
- een tekstgedeelte van het standpunt van de Raad te wijzigen dat in het voor de eerste lezing ingediende voorstel niet of met andere inhoud voorkwam, of
- rekening te houden met een nieuw feit dat, respectievelijk een nieuwe juridische situatie die zich sinds de vaststelling van het standpunt van het Parlement in eerste lezing heeft voorgedaan.

In de fase van behandeling in de commissie en de plenaire vergadering besluiten respectievelijk de voorzitter van de bevoegde commissie en de Voorzitter van het Parlement over de ontvankelijkheid van amendementen. Hun besluit is definitief (artikel 68 van het Reglement). Als nieuwe verkiezingen hebben plaatsgevonden sinds het Parlement zijn standpunt in eerste lezing heeft vastgesteld en het Parlement de Europese Commissie niet heeft verzocht haar voorstel opnieuw aan het Parlement voor te leggen[3], kunnen zij besluiten dat deze beperkingen inzake de ontvankelijkheid niet van toepassing zijn.

---

[1] Krachtens artikel 294, lid 14, VWEU kan de termijn van drie maanden waarin is voorzien in lid 7 worden verlengd met maximaal één maand. In het algemeen maakt het Parlement gebruik van deze mogelijke verlenging, omdat een periode van drie maanden gewoonlijk te kort blijkt.

[2] Indien het Parlement zich vóór het verstrijken van deze termijn nog niet heeft uitgesproken, wordt de handeling geacht te zijn vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van de Raad in eerste lezing. Dit is in de praktijk echter nog niet voorgevallen.

[3] Artikel 68, lid 2, van het Reglement in samenhang met artikel 61 van het Reglement.

Voor adviserende commissies is in tweede lezing geen rol weggelegd. Medeverantwoordelijke commissies overeenkomstig artikel 57 van het Reglement daarentegen, zijn betrokken bij het onderhandelingsproces[1].

Net als in de eerste lezing kunnen de rapporteur en de schaduwrapporteurs informele besprekingen houden over de ontwerpaanbeveling en de aanvullende amendementen om hun standpunten zo dicht mogelijk tot elkaar te brengen. Deze besprekingen kunnen leiden tot compromisamendementen die vervolgens in stemming worden gebracht.

Tijdens de tweede lezing kan de bevoegde commissie besluiten om onderhandelingen met de Raad te beginnen op elk willekeurig tijdstip nadat het standpunt van de Raad in eerste lezing aan haar werd toegezonden, met het standpunt van het Parlement in eerste lezing als mandaat. Wanneer het standpunt van de Raad elementen bevat die niet voorkomen in het Commissievoorstel of in het standpunt van het Parlement in eerste lezing, dan kan de commissie richtsnoeren voor het onderhandelingsteam vaststellen (zie artikel 73 van het Reglement en hoofdstuk 4.3.1).

De bevoegde commissie neemt een besluit bij gewone meerderheid (d.w.z. een meerderheid van de uitgebrachte stemmen). Na de stemming in de bevoegde commissie wordt de aanbeveling in de plenaire vergadering in stemming gebracht.

Behandeling ter plenaire vergadering

De in de commissie goedgekeurde aanbeveling voor de tweede lezing en, indien er een akkoord in tweede lezing is, de tekst van dit voorlopige akkoord worden ter plenaire vergadering in stemming gebracht. In de plenaire vergadering kunnen aanvullende amendementen worden ingediend, maar enkel door de bevoegde commissie, een fractie of ten minste 38 leden (lage drempel).

Voor de stemming in de plenaire vergadering kan de Voorzitter van het Parlement de Europese Commissie verzoeken haar standpunt kenbaar te maken en kan hij de Raad om commentaar verzoeken.

Het Parlement kan het standpunt van de Raad in eerste lezing zonder amendementen goedkeuren. Dit kan het gevolg zijn van een akkoord in vervroegde tweede lezing of van het feit dat de voorgestelde amendementen niet worden goedgekeurd in de plenaire vergadering. Indien er geen amendementen of voorstel tot verwerping worden ingediend of goedgekeurd door de meerderheid van de leden van het Parlement (d.w.z. ten minste 376 stemmen vóór op een mogelijk totaal van 751), deelt de Voorzitter slechts mee dat de voorgestelde handeling definitief is vastgesteld. In dergelijke gevallen vindt er geen formele stemming plaats.

[1] Zie de interpretatie van artikel 57 van het Reglement door de Commissie constitutionele zaken: "Een besluit van de Conferentie van voorzitters om de procedure van medeverantwoordelijke commissies toe te passen geldt voor alle stadia van de procedure in kwestie."

Als het Parlement het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeurt of verwerpt, is de wetgevingsprocedure beëindigd. Bij een verwerping kan de procedure alleen via een nieuw voorstel van de Commissie weer op gang worden gebracht.

3.3.2. Tweede lezing in de Raad

Zodra het Parlement zijn tweede lezing heeft voltooid en de Raad van zijn standpunt in kennis heeft gesteld, beschikt de Raad over een termijn van nog eens drie maanden (of vier maanden bij verlenging, zie begin van punt 3.3) om zijn tweede lezing af te ronden.

In tweede lezing kan de Raad de amendementen van het Parlement met een gekwalificeerde meerderheid goedkeuren. Voor amendementen waarover de Europese Commissie negatief advies heeft uitgebracht, is eenparigheid van stemmen vereist. In dit geval wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld.

Indien de Raad niet alle amendementen van het Parlement aanvaardt, wordt in overeenstemming met het Verdrag het bemiddelingscomité bijeengeroepen.

3.4. Fase van bemiddeling en derde lezing

Bemiddeling houdt in dat het Parlement en de Raad in het kader van het bemiddelingscomité onderhandelen over een akkoord in de vorm van een "gezamenlijke tekst" (zie ook hoofdstuk 5 voor een meer gedetailleerde omschrijving).

Het **bemiddelingscomité** bestaat uit twee delegaties:

- de delegatie van de Raad, die uit één vertegenwoordiger per lidstaat bestaat (ministers of hun vertegenwoordigers), en
- de delegatie van het Parlement, die uit hetzelfde aantal leden bestaat en wordt voorgezeten door een van de **drie voor bemiddeling verantwoordelijke ondervoorzitters**.

Bijgevolg telt het bemiddelingscomité momenteel 56 leden (28+28). De Europese Commissie wordt vertegenwoordigd door de voor het dossier bevoegde commissaris en moet alles in het werk stellen om de standpunten van het Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen.

Het bemiddelingscomité moet worden bijeengeroepen binnen zes weken (of acht weken bij verlenging) nadat de Raad zijn tweede lezing heeft afgerond en het Parlement officieel heeft meegedeeld dat de Raad niet akkoord kan gaan met alle in tweede lezing door het Parlement goedgekeurde amendementen. Voor elk wetgevingsvoorstel dat bemiddeling vereist, wordt een apart bemiddelingscomité ingesteld, dat zes weken de tijd heeft (of acht weken bij verlenging) om een algeheel akkoord te bereiken in de vorm van een **"gezamenlijke tekst"**, die wel nog formeel door het Parlement en de Raad moet worden goedgekeurd. Gezien de relatief korte termijnen om tot een akkoord te komen, starten de informele interinstitutionele onderhandelingen gewoonlijk al voordat het bemiddelingscomité formeel bijeen wordt geroepen.

Wanneer in het bemiddelingscomité geen akkoord wordt bereikt of wanneer het Parlement (bij gewone meerderheid) of de Raad (bij gekwalificeerde meerderheid) binnen zes weken (of acht weken bij verlenging) geen “gezamenlijke tekst” in derde lezing goedkeurt, dan wordt de handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

4. INTERINSTITUTIONELE ONDERHANDELINGEN

4.1. Inleiding

Met het Verdrag van Amsterdam kregen de medewetgevers de mogelijkheid om in eerste lezing tot een akkoord te komen, zodat het mogelijk is de gewone wetgevingsprocedure in alle fasen van de procedure af te ronden (zie kader 10 na punt 4.4.3)[1]. In de Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure (zie kader 1) werd deze praktijk gecodificeerd: *"De instellingen werken gedurende de gehele procedure loyaal samen om hun standpunten zo dicht mogelijk tot elkaar te brengen, en aldus indien nodig de weg vrij te maken voor de aanneming van het betrokken besluit in een vroeg stadium van de procedure."* De verschillende standpunten worden zo dicht mogelijk tot elkaar gebracht door middel van informele interinstitutionele onderhandelingen in de vorm van triloogvergaderingen.

Triloogvergadering © Europees Parlement (2017)

De herziening van het Reglement van het Parlement, die op 16 januari 2017 in werking is getreden, heeft het mogelijk gemaakt de transparantie van interinstitutionele wetgevingsonderhandelingen te vergroten (zie ook punt 4.5). Deze hervorming bouwt voort op de bepalingen van eind 2012 betreffende de goedkeuring van het onderhandelingsmandaat van het Parlement en het verloop van onderhandelingen. Het Reglement werd volledig herwerkt om de parlementaire verantwoordingsplicht en toetsing met betrekking tot wetgevingsonderhandelingen verder te versterken, met name door de plenaire vergadering een grotere rol toe te bedelen bij het nemen van het besluit om onderhandelingen te beginnen en het mandaat vast te stellen.

[1] Voor een historisch overzicht, zie het verslag van de conferentie van 5 november 2013 over 20 jaar medebeslissing.

De verschillende stappen om tot een akkoord te komen in de gewone wetgevingsprocedure

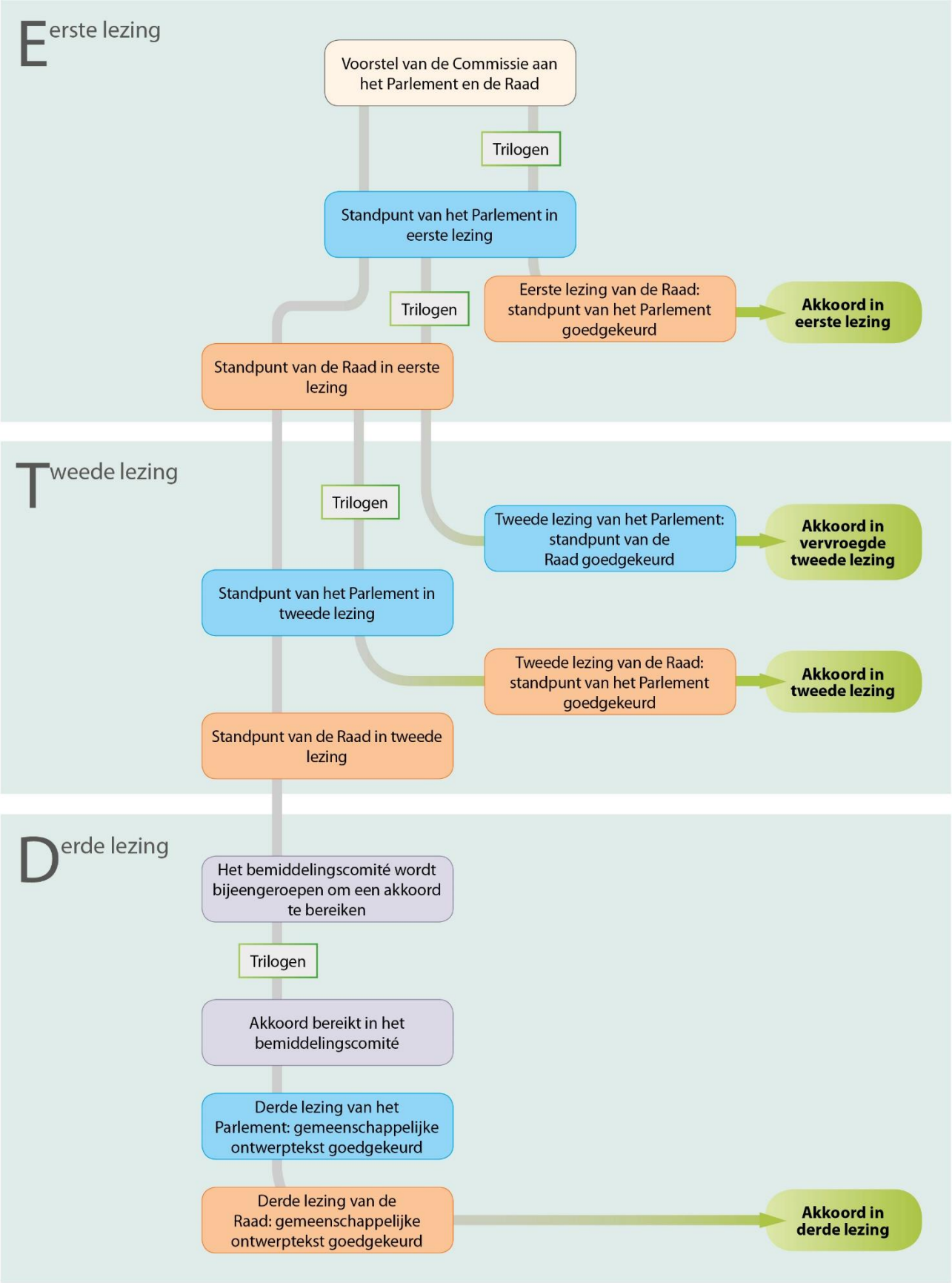

Het verloop van interinstitutionele onderhandelingen

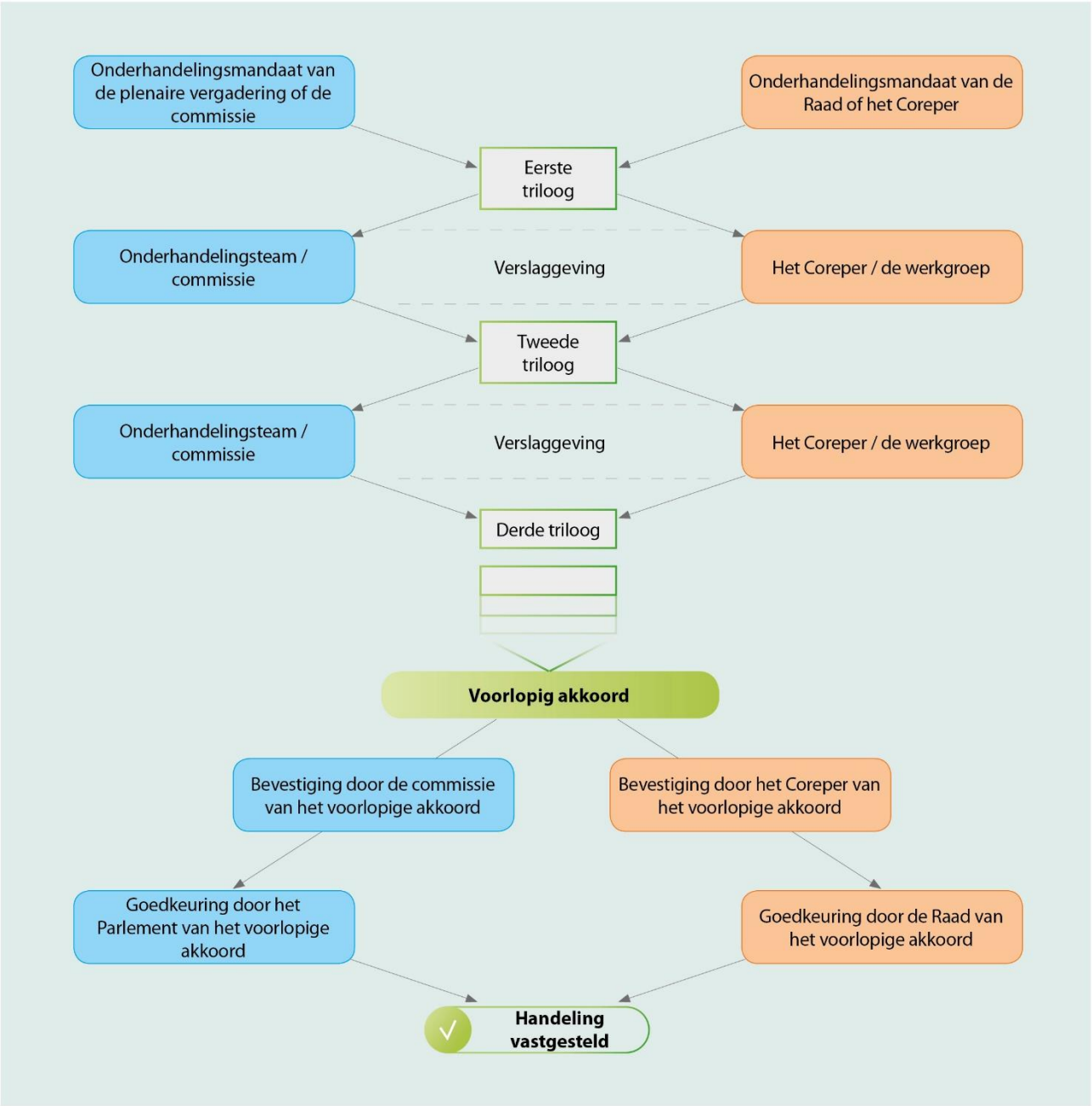

4.2. Triloogvergaderingen

Voor de vaststelling van een handeling in het kader van de gewone wetgevingsprocedure moeten de medewetgevers het op een bepaald moment tijdens de procedure eens zien te worden over een gemeenschappelijke tekst die aanvaardbaar is voor zowel het Parlement als de Raad. Hiervoor moeten de instellingen met elkaar praten en dit gebeurt in de vorm van trilogen: informele driepartijenbijeenkomsten over wetgevingsvoorstellen, waaraan wordt deelgenomen door vertegenwoordigers van het Parlement, de Raad en de Commissie. Trilogen kunnen in elke fase van de wetgevingsprocedure worden georganiseerd en kunnen resulteren in een zogenoemd akkoord “in eerste lezing”, “in vervroegde tweede lezing” of “in tweede lezing” of, in het geval van bemiddeling, in een “gezamenlijke tekst”.

Trilogen bestaan uit politieke onderhandelingen, maar kunnen worden voorafgegaan door voorbereidende technische vergaderingen (waaraan de deskundigen van de drie instellingen deelnemen). Het voornaamste werkinstrument is het vierkolommendocument: in de eerste drie kolommen worden de standpunten van elk van de drie instellingen weergegeven en in de laatste kolom is ruimte voor compromisvoorstellen[1]. Tijdens triloogvergaderingen, die worden voorgezeten door de medewetgever die als gastheer optreedt (d.w.z. het Parlement of de Raad), licht elke instelling haar standpunt toe en ontstaat er een debat dat gericht is op het vinden van een compromis.

De Commissie treedt op als bemiddelaar om een akkoord tussen de medewetgevers mogelijk te maken. De deelnemers aan de triloog werken op basis van het onderhandelingsmandaat dat zij van hun respectieve instelling hebben gekregen. De drie delegaties verkennen op een informele manier mogelijke compromisoplossingen. Voorts brengen zij op regelmatige basis verslag uit volgens de interne regels van hun respectieve instellingen (d.w.z. voor het Parlement via het onderhandelingsteam en/of in de commissie, voor de Raad in het Coreper of de bevoegde werkgroep) of vragen zij om nieuwe instructies (zie het schema hierboven).

Een tijdens een triloog bereikt akkoord is altijd voorlopig van aard en moet nog via de in elk van de instellingen toepasselijke formele procedures worden goedgekeurd (voor het Parlement, zie artikel 74 van het Reglement).

Het aantal triloogvergaderingen en de frequentie ervan hangen af van de aard van het betrokken dossier en specifieke politieke omstandigheden (bijvoorbeeld het einde van een zittingsperiode). De roulerende aard van het voorzitterschap van de Raad vormt gewoonlijk een stimulans voor elk voorzitterschap om bepaalde dossiers af te ronden voor dit voorzitterschap ten einde is.

Ten opzichte van de begindagen van de medebeslissingsprocedure is het gebruik van trilogen meer geïnstitutionaliseerd. In feite heeft dit gezorgd voor een grotere transparantie en verantwoordingsplicht binnen het Parlement (aangezien alle fracties toegang hebben tot alle informatie en vergaderingen) en heeft dit de kwaliteit van de interinstitutionele onderhandelingen verhoogd.

4.3. Procedure om interinstitutionele onderhandelingen te beginnen

Voor een instelling interinstitutionele onderhandelingen kan beginnen, moeten de onderhandelaars van hun instelling groen licht krijgen (zie punt 4.4) om dergelijke onderhandelingen te beginnen op basis van een onderhandelingsmandaat waarbinnen ze zullen moeten handelen. De procedures om onderhandelingen te beginnen, verschillen van instelling tot instelling.

[1] Bij sommige onderhandelingen bevat het document een ander aantal kolommen.

4.3.1. Parlement

Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door het Parlement

In het Parlement is het de plenaire vergadering die het laatste woord heeft over het besluit om de eerste lezing van het Parlement af te ronden of aan de commissie toestemming te geven om onderhandelingen te beginnen. Een besluit om onderhandelingen te beginnen kan op het niveau van de commissie worden genomen met het commissieverslag als mandaat, waarna dit besluit ter plenaire vergadering moet worden goedgekeurd (artikel 71 van het Reglement). Als het niet wordt goedgekeurd of bij gebrek aan een dergelijk besluit van de commissie, kan de plenaire vergadering ook besluiten een dossier terug te verwijzen zodat de bevoegde commissie onderhandelingen kan beginnen op basis van de door de plenaire vergadering goedgekeurde amendementen (artikel 59, lid 4, van het Reglement).

- *Besluit van de commissie om onderhandelingen in eerste lezing te beginnen*

Als de bevoegde commissie besluit onderhandelingen in eerste lezing te beginnen, met het commissieverslag als mandaat, is voor dit besluit een gekwalificeerde meerderheid op commissieniveau vereist.

Vervolgens moet het besluit worden bekendgemaakt aan het begin van de eerstvolgende vergaderperiode na de goedkeuring in de commissie (gewoonlijk op maandagavond om 17.00 uur in het geval van een zitting in Straatsburg en op woensdagmiddag om 15.00 uur in het geval van een minizitting in Brussel). Uiterlijk aan het einde van de dag na de bekendmaking kunnen fracties of leden die ten minste de middelhoge drempel bereiken (oftewel 76 leden) om een enkele stemming over het besluit van de commissie verzoeken (in het geval van een zitting in Straatsburg zal de stemming plaatsvinden tijdens dezelfde vergaderperiode). Als er binnen de termijn geen verzoek wordt ingediend, kan de commissie de onderhandelingen beginnen.

Als er wel om een stemming wordt verzocht, kan de plenaire vergadering het besluit van de commissie bij gewone meerderheid goedkeuren. De commissie kan dan onmiddellijk de onderhandelingen beginnen.

In het geval dat de plenaire vergadering het besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen verwerpt, zal het verslag in overeenstemming met artikel 59 van het Reglement op de agenda van de eerstvolgende vergaderperiode worden geplaatst voor een normale stemming ter plenaire vergadering en wordt er een termijn voor de indiening van amendementen vastgesteld.

- *Besluit van de plenaire vergadering om onderhandelingen te beginnen (met of zonder voorafgaand besluit van de commissie)*

Na verwerping van het besluit van de commissie of bij gebrek aan een dergelijk besluit worden het ontwerp van wetgevingshandeling, het verslag van de commissie in de vorm van amendementen en de door fracties of ten minste 38 leden ingediende amendementen in de plenaire vergadering in stemming gebracht, zodat de eerste lezing van het Parlement kan worden afgerond.

Net voor het afronden van de eerste lezing kunnen de voorzitter, de rapporteur van de bevoegde commissie, een fractie of 38 leden van het Parlement (lage drempel) de plenaire vergadering vragen het dossier terug naar de commissie te verwijzen met het oog op interinstitutionele onderhandelingen overeenkomstig artikel 60 van het Reglement. Dit verzoek wordt vervolgens in stemming gebracht.

Goedkeuring van een onderhandelingsmandaat van het Parlement met het oog op onderhandelingen in eerste lezing

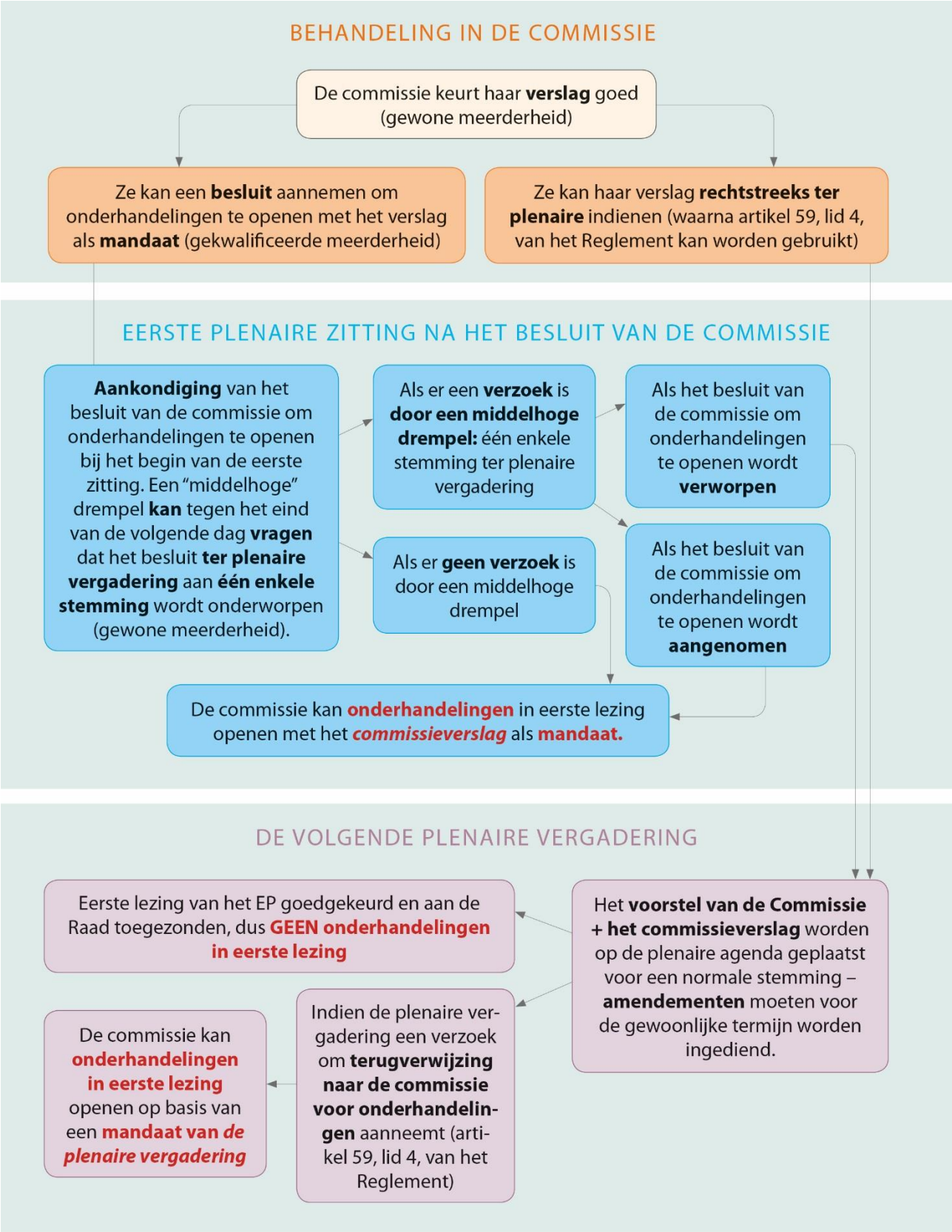

Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door de Raad (artikel 72 van het Reglement):

Indien de bevoegde commissie interinstitutionele onderhandelingen wil beginnen nadat het Parlement zijn standpunt in eerste lezing in de plenaire vergadering heeft goedgekeurd en voordat de Raad zijn eerste lezing heeft afgerond (**onderhandelingen in vervroegde tweede lezing**), moet hiertoe bij gekwalificeerde meerderheid worden besloten. Een bekendmaking van dat besluit in de plenaire vergadering is vereist, maar alleen ter informatie.

Het standpunt van het Parlement in eerste lezing vormt het mandaat voor de onderhandelingen. Om die reden kan het besluit van de commissie niet worden aangevochten in de plenaire vergadering, anders dan bij onderhandelingen in eerste lezing. De onderhandelingen kunnen onmiddellijk na het besluit van de commissie beginnen.

Onderhandelingen voorafgaand aan de tweede lezing door het Parlement (artikel 73 van het Reglement):

De bevoegde commissie kan met een gewone meerderheid besluiten om onderhandelingen te beginnen voorafgaand aan de tweede lezing door het Parlement. Deze kunnen van start gaan zodra het standpunt van de Raad in eerste lezing aan de commissie is toegezonden. Het standpunt van het Parlement in eerste lezing vormt het mandaat, maar de commissie kan bijkomende richtsnoeren voor het onderhandelingsteam vaststellen, onder meer in de vorm van amendementen op het standpunt van de Raad, indien dat standpunt elementen bevat die niet voorkomen in het Commissievoorstel of het standpunt van het Parlement in eerste lezing.

4.3.2. Raad

Er zijn geen formele voorschriften om te bepalen op welk niveau een onderhandelingsmandaat voor de eerste lezing moet worden vastgesteld (d.w.z. op het niveau van het Coreper of de Raad). Steeds vaker gebeurt dit op het niveau van de Raad in de vorm van een **algemene oriëntatie** (goedgekeurd bij gekwalificeerde meerderheid, hoewel er in de praktijk niet wordt gestemd). Deze tekst is een openbaar document. Bij een tweede lezing vormt het standpunt van de Raad in eerste lezing het mandaat.

4.3.3. Commissie

Het voorstel van de Commissie voor een ontwerp van wetgevingshandeling vormt haar onderhandelingsmandaat. In alle fasen van de wetgevingsprocedure worden wijzigingen van de standpunten van de Commissie in het kader van interinstitutionele onderhandelingen voorbereid door de Groep interinstitutionele betrekkingen (Groupe

des Relations Interinstitutionnelles, **GRI**)[1]. De GRI komt bijna wekelijks bijeen, onder meer om te bespreken en te bepalen welke koers de Commissie zal varen bij komende triloogvergaderingen over alle dossiers waarover wordt onderhandeld. Vertegenwoordigers van de Commissie die deelnemen aan triloogvergaderingen kunnen normaal slechts "ad referendum" instemmen met belangrijke wijzigingen van een wetgevingsvoorstel van de Commissie waarover de medewetgevers het eens zijn, tenzij of totdat het herziene standpunt van de Commissie formeel is goedgekeurd door het college van commissarissen.

4.4. Actoren in de interinstitutionele onderhandelingen

4.4.1. Parlement

De samenstelling van het onderhandelingsteam van het Parlement, zoals vastgesteld in het Reglement van 2012, werd niet gewijzigd bij de herziening van het Reglement in 2017. Het onderhandelingsteam van het Parlement wordt geleid door de rapporteur en voorgezeten door de voorzitter van de bevoegde commissie, die een ondervoorzitter van de commissie kan aanwijzen als plaatsvervanger. Dit betekent dat triloogvergaderingen gewoonlijk worden voorgezeten door de voorzitter (of ondervoorzitter) van de commissie of het voorzitterschap van de Raad (afhankelijk van de plaats van de vergadering, in de gebouwen van het Parlement of de Raad). Daarnaast kan de voorzitter de meer horizontale kwesties voor zijn rekening nemen, terwijl de rapporteur het standpunt van het Parlement over een bepaald dossier verdedigt. Zoals specifiek vastgelegd in het Reglement van het Parlement maken de schaduwrapporteurs van elke fractie die dat wenst in elk geval ook deel uit van het onderhandelingsteam.

Tijdens de trilogen wordt het onderhandelingsteam bijgestaan door een **projectteam** dat wordt gecoördineerd door het secretariaat van de bevoegde commissie (zie punt 3.2.1).

4.4.2. Raad

De Raad wordt gewoonlijk vertegenwoordigd door het voorzitterschap op het niveau van de voorzitter van Coreper II of Coreper I, afhankelijk van het te behandelen onderwerp, en in uitzonderlijke gevallen door de bevoegde minister in het geval van politiek gevoelige dossiers. Gezien het grote aantal trilogen en afhankelijk van de aard van het dossier en de manier van werken van de lidstaat die het roulerend voorzitterschap van de Raad waarneemt, kunnen de trilogen ook geleid worden door

[1] De GRI is een orgaan binnen de Commissie dat belast is met de coördinatie van de politieke, wetgevende en administratieve betrekkingen met de andere instellingen, in het bijzonder met het Parlement en de Raad. De GRI bestaat uit de adjunct-kabinetschefs van alle commissarissen, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de interinstitutionele betrekkingen. De groep komt in principe eenmaal per week samen. Ze behandelt meer bepaald dossiers die worden onderzocht door het Parlement en de Raad en die institutioneel gevoelig liggen, en waarvan sommige onder de gewone wetgevingsprocedure vallen.

de voorzitter van de betrokken werkgroep. Tijdens de onderhandelingsfase zijn de Groep **Antici** en de Groep **Mertens** van elk voorzitterschap eveneens nuttige contacten voor het Parlement[1]. Het onderhandelingsteam van de Raad wordt gewoonlijk bijgestaan door de voor het dossier bevoegde dienst van het secretariaat-generaal van de Raad en de Juridische Dienst.

4.4.3. Commissie

De Commissie wordt vertegenwoordigd door het verantwoordelijke directoraat-generaal (meestal op het niveau van het afdelingshoofd of de directeur) of, voor politiek gevoelige dossiers, door de bevoegde commissaris of directeur-generaal, bijgestaan door het secretariaat-generaal en soms door de Juridische Dienst van de Commissie en het kabinet van de commissaris.

Tijdens de wetgevingsprocedure ondersteunt de Commissie de medewetgevers door technische uitleg te verschaffen en tijdens de interinstitutionele onderhandelingen de rol van bemiddelaar op zich te nemen. De Commissie kan worden verzocht compromisteksten voor te stellen, elementen van het voorstel meer in detail toe te lichten of "technische" informatie te verschaffen. Bij de verdediging van haar wetgevingsvoorstellen en de onderhandelingen hierover treedt de Commissie in alle fasen van het wetgevingsproces op als onpartijdige bemiddelaar, in overeenstemming met haar initiatiefrecht en met inachtneming van het beginsel van gelijke behandeling van het Parlement en de Raad[2].

Kader 10 – Akkoord in het kader van de gewone wetgevingsprocedure: voornaamste kenmerken vanuit het perspectief van het Parlement	
Akkoord in eerste lezing (artikelen 59, 62 en 71 van het Reglement)	**Amendementen**: op het Commissievoorstel; kunnen in de fase van de behandeling in de commissie en ter plenaire vergadering worden ingediend; ruime ontvankelijkheidscriteria. **Mandaat**: 1) commissieverslag: als de plenaire vergadering instemt met het besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen, vormt het commissieverslag het mandaat; 2) standpunt van de plenaire vergadering: als de plenaire vergadering niet instemt met het besluit van de commissie en er een normale stemming ter plenaire vergadering plaatsvindt, of bij gebrek aan een besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen, kan de plenaire vergadering het resultaat van de stemming ter plenaire vergadering terugverwijzen naar de commissie met het oog op interinstitutionele onderhandelingen. **Besluit om onderhandelingen te beginnen**: 1) door de commissie (gekwalificeerde meerderheid), maar moet worden bekendgemaakt in de

[1] De Groep Mertens bereidt het werk van Coreper I voor, de Groep Antici dat van Coreper II (zie hoofdstuk 2.2).
[2] Zie het kaderakkoord (PB L 304 van 20.11.2010, blz. 47) over de betrekkingen tussen het Parlement en de Commissie, op grond waarvan de Commissie "naar behoren rekening zal houden met de respectieve rollen die de Verdragen het Parlement en de Raad hebben toegekend, met name met betrekking tot het [...] grondbeginsel van gelijke behandeling."

	plenaire vergadering, waarna de plenaire vergadering kan besluiten een enkele stemming te houden over dat besluit; 2) als de plenaire vergadering niet instemt met het besluit, of bij gebrek aan een besluit van de commissie, kan de plenaire vergadering (bij gewone meerderheid) nog altijd besluiten het dossier terug te verwijzen naar de bevoegde commissie met het oog op interinstitutionele onderhandelingen. **Termijnen**: geen. **Bevestiging van het voorlopig akkoord**: in een brief van de voorzitter van het Coreper aan de voorzitter van de commissie, alvorens het Parlement zijn standpunt in eerste lezing heeft vastgesteld (voorafgegaan door een enkele stemming met een gewone meerderheid in de bevoegde commissie). **Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering**: het Commissievoorstel kan worden goedgekeurd, verworpen of gewijzigd bij gewone meerderheid (d.w.z. bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen).
Akkoord in vervroegde tweede lezing (artikelen 69 en 72 van het Reglement)	**Amendementen**: geen amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing, aangezien dit het onderhandelde voorlopige akkoord met het Parlement vertegenwoordigt. **Mandaat**: standpunt van het Parlement in eerste lezing. **Besluit om onderhandelingen te beginnen**: door de commissie (gekwalificeerde meerderheid) zodra het standpunt van het Parlement in eerste lezing is vastgesteld; bekendmaking in de plenaire vergadering, maar geen goedkeuring vereist. **Termijnen**: geen. **Bevestiging van het voorlopig akkoord**: stemming bij gewone meerderheid ter bevestiging van het voorlopig akkoord en ter goedkeuring van een brief van de voorzitter van de commissie aan de voorzitter van het Coreper met de mededeling dat de voorzitter aan de plenaire vergadering zal aanbevelen het standpunt van de Raad in eerste lezing, dat overeenkomt met de tekst van het voorlopig akkoord, zonder amendementen goed te keuren in de tweede lezing van het Parlement. **Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering**: in tweede lezing hecht het Parlement zijn goedkeuring (bij gewone meerderheid) aan het standpunt van de Raad in eerste lezing, dat overeenkomt met de tekst van het voorlopig akkoord in vervroegde tweede lezing. Indien er geen amendementen of voorstel tot verwerping worden ingediend of goedgekeurd (bij gekwalificeerde meerderheid), deelt de Voorzitter mee dat de voorgestelde handeling, als onderhandeld met de Raad, is vastgesteld (geen formele stemming).
Akkoord in tweede lezing (artikelen 67, 69 en 73 van het Reglement)	**Amendementen**: op het standpunt van de Raad in eerste lezing; kunnen worden ingediend in de fase van behandeling in de commissie (niet meer door adviserende commissies) en behandeling in de plenaire vergadering; strikte ontvankelijkheidscriteria. **Mandaat**: standpunt van het Parlement in eerste lezing. Wanneer het standpunt van de Raad elementen bevat die niet voorkomen in het Commissievoorstel of in het standpunt van het Parlement in eerste lezing, dan kan de commissie

	richtsnoeren vaststellen die een aanvulling vormen op het mandaat in eerste lezing, onder meer in de vorm van amendementen. **Besluit om onderhandelingen te beginnen**: door de bevoegde commissie (bij gewone meerderheid) zodra zij het standpunt van de Raad heeft ontvangen; geen bekendmaking in de plenaire vergadering. **Termijnen**: max. 3+1 maanden voor het Parlement om zijn standpunt in tweede lezing vast te stellen (en nog eens max. 3+1 maanden voor de Raad). **Bevestiging van het voorlopig akkoord**: in een brief van de voorzitter van het Coreper aan de voorzitter van de commissie, alvorens het Parlement zijn standpunt in tweede lezing heeft vastgesteld (voorafgegaan door een enkele stemming in de bevoegde commissie). **Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering**: voor amendementen op het standpunt van de Raad of een verwerping van dat standpunt is een gekwalificeerde meerderheid vereist.
Bemiddeling en derde lezing (artikelen 75, 76, 77 en 78 van het Reglement)	**Amendementen**: in derde lezing kunnen geen amendementen worden ingediend: het Parlement keurt de "gezamenlijke tekst" in zijn geheel goed of verwerpt deze bij gewone meerderheid in een enkele stemming. **Mandaat**: standpunt van het Parlement in tweede lezing. **Besluit om onderhandelingen te beginnen**: niet van toepassing. **Termijnen**: max. 24 weken (3x8 weken), waarvan max. 8 weken bestemd voor bemiddeling als zodanig. **Bevestiging van het voorlopig akkoord**: begeleidende brief bij de gezamenlijke tekst door de voorzitters van beide delegaties. **Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering**: gewone meerderheid.

4.5. Transparantie van de werkzaamheden van het Parlement en manieren om verantwoordingsplicht te garanderen

Het Parlement hecht veel belang aan transparante wetgevingsprocedures en een zo groot mogelijke openheid, in overeenstemming met artikel 15 VWEU.

Als algemene regel geldt dat alle vergaderingen van de commissies en de plenaire vergadering openbaar zijn. Alle plenaire vergaderingen, en in de meeste gevallen ook de commissievergaderingen, kunnen live worden gevolgd via webstreaming. Alle debatten en stemmingen over wetgevingsdossiers, zowel in de commissies als in de plenaire vergadering, vinden in het openbaar plaats. Bovendien zijn alle officiële documenten in de regel beschikbaar in alle officiële talen. Het Wetgevingsobservatorium van het Parlement (OEIL)[1] biedt een schat aan informatie in verband met elk wetgevingsdossier, waaronder de naam van de rapporteur en de

[1] Zie het Wetgevingsobservatorium van het Europees Parlement: http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do

schaduwrapporteurs, de adviserende en medeverantwoordelijke commissies, de stappen in de procedure en de bijbehorende documenten (zie hoofdstuk 11).

Wat het verloop van interinstitutionele onderhandelingen over wetgevingsdossiers betreft, streeft het Parlement, samen met de Raad en de Commissie, dezelfde openheid na. De bezorgdheid over de openheid van interinstitutionele onderhandelingen is de afgelopen jaren toegenomen[1], ook binnen de instellingen. Om hieraan tegemoet te komen, heeft het Parlement zijn Reglement reeds in 2012 aanzienlijk herwerkt. De algemene herziening van het Reglement van het Parlement, die in januari 2017 van kracht is geworden, bouwt voort op die verbeteringen door de parlementaire verantwoordingsplicht en toetsing met betrekking tot wetgevingsonderhandelingen verder te versterken. Via het Reglement van het Parlement wordt gegarandeerd dat:

- het Parlement onderhandelingen voert op basis van een mandaat dat openbaar is en dat altijd de steun van de plenaire vergadering geniet;
- de samenstelling van het onderhandelingsteam van het Parlement is vastgelegd, en dat alle fracties het recht hebben hierin te worden vertegenwoordigd zodat zij toegang hebben tot alle informatie en zij alle fasen van de onderhandelingen op de voet kunnen volgen en kunnen beïnvloeden;
- de voorzitter en rapporteur na elke onderhandelingsronde verslag uitbrengen aan de commissie;
- een voorlopig akkoord dat is bereikt in triloog in stemming wordt gebracht in de commissie en openbaar wordt gemaakt, en dan pas op de agenda van de plenaire vergadering wordt geplaatst.

[1] Zie ook het onderzoek op eigen initiatief van de Ombudsman getiteld "Disclosure, by the European Parliament, Council of the EU and European Commission, of documents relating to trilogues and transparency of trilogues in general" (OI/8/2015/JAS), geopend op 26 mei 2015 – besluit op 12 juli 2016: https://www.ombudsman.europa.eu/nl/home

5. DE BEMIDDELINGSPROCEDURE IN DETAIL

Inleiding

Zoals aangegeven in hoofdstuk 9 wordt het overgrote deel van de wetgevingsdossiers in de fase van de eerste lezing en, veel minder vaak, in de fase van de tweede lezing afgerond. In de loop der jaren is het aantal bemiddelingen gestaag afgenomen. In de achtste zittingsperiode waren er voor het eerst helemaal geen gevallen van bemiddeling.

De bemiddelingsprocedure heeft veel invloed gehad op de manier waarop de onderhandelingen in eerste en tweede lezing momenteel worden gevoerd. Veel van de gebruikte procedures en praktijken vinden hun oorsprong in de bemiddelingsprocedure (zoals het gebruik van trilogen en het vierkolommendocument). Goed gestructureerde en ordelijke onderhandelingen zijn bijzonder belangrijk in de bemiddelingsprocedure, aangezien dit de laatste mogelijkheid is voor de instellingen om tot een akkoord te komen. Wanneer de beide instellingen er niet in slagen tot een akkoord te komen in deze laatste fase, betekent dit het einde van het wetgevingsvoorstel.

In dit hoofdstuk wordt de procedure meer in detail beschreven, waarbij de nadruk ligt op de verschillen met de eerste en tweede lezing.

Voorbereidende fase

Zodra duidelijk wordt dat de Raad niet akkoord kan gaan met alle amendementen van het Parlement in tweede lezing, stelt de Raad het Parlement hiervan in kennis en worden er informele contacten tussen de drie instellingen opgestart om een begin te maken met de voorbereidingen om het bemiddelingscomité zo spoedig mogelijk bijeen te roepen, binnen de in het Verdrag vermelde termijnen. De afdeling Wetgevingszaken (LEGI) ondersteunt de **delegatie van het Parlement** gedurende de hele bemiddelingsprocedure, in nauwe samenwerking met het secretariaat van de betrokken parlementaire commissie en de Juridische Dienst van het Parlement, de jurist-vertalers, de persvoorlichters en andere relevante diensten van het EP.

Samenstelling en benoeming van de delegatie van het Parlement

De delegatie van het Parlement in het **bemiddelingscomité** bestaat altijd uit eenzelfde aantal leden als het aantal lidstaten in de Raad. Voor elke bemiddeling moet een nieuwe delegatie van het Parlement worden opgericht. De delegatie van het Parlement wordt altijd voorgezeten door een van de **drie voor bemiddeling verantwoordelijke ondervoorzitters** van het Parlement. De rapporteur en de voorzitter(s) van de bevoegde parlementaire commissie(s) maken per definitie deel uit van de delegatie.

De overige leden van de delegatie worden door elke fractie benoemd voor elke specifieke bemiddelingsprocedure[1]. De meesten van hen zijn lid van de bevoegde commissie of van adviserende of medeverantwoordelijke commissies. Een gelijk aantal plaatsvervangers wordt aangewezen: zij mogen alle bijeenkomsten van de delegatie en het bemiddelingscomité bijwonen, maar mogen alleen stemmen wanneer zij een gewoon lid vervangen.

Oprichtings vergadering van de delegatie van het Parlement

De oprichtings vergadering[2] van de delegatie van het Parlement heeft voornamelijk tot doel aan het onderhandelingsteam (in de regel de ondervoorzitter die de delegatie voorzit, de voorzitter van de bevoegde commissie en de rapporteur(s)) een mandaat te verlenen om onderhandelingen te voeren met de Raad via zogenoemde "trilogen". Bovendien vindt er vaak een korte gedachtewisseling plaats over de essentie van de problematiek. Anders dan bij de eerste en tweede lezing is de Europese Commissie gewoonlijk aanwezig bij alle vergaderingen van de delegatie van het Parlement om haar mening te geven over mogelijke manieren om de standpunten van het Parlement en de Raad dichter tot elkaar te brengen of om in te gaan op een verzoek om meer gedetailleerde of "technische" informatie.

Onderhandelingen in de bemiddelingsfase

Volgens het tijdschema dat het Parlement en de Raad aan het begin van de bemiddelingsprocedure over een gegeven dossier zijn overeengekomen, vindt er een reeks triloogvergaderingen plaats die tot doel hebben tot een algemeen akkoord te komen in het bemiddelingscomité.

Na elke triloogvergadering brengt het onderhandelingsteam van elke instelling verslag uit aan de desbetreffende delegatie. Het voornaamste doel van de delegatievergaderingen bestaat erin feedback over de onderhandelingen te geven, mogelijke compromisteksten te beoordelen en aan het onderhandelingsteam instructies te geven over het verdere verloop van de onderhandelingen. Aan het einde van de procedure wordt het via bemiddeling bereikte voorlopige akkoord formeel door de delegatie goedgekeurd of verworpen. Voor de goedkeuring van een akkoord is de steun van een gekwalificeerde meerderheid van de delegatieleden vereist (ten minste 15 stemmen vóór op een aantal van 28).

Bemiddelingscomité

Het bemiddelingscomité bestaat uit de vertegenwoordigers van de 28 lidstaten en 28 leden van het Parlement. Het wordt door de voorzitters van het Parlement en de Raad bijeengeroepen. Het comité wordt meestal bijeengeroepen wanneer de standpunten van het Parlement en de Raad zo dicht bij elkaar liggen dat kan worden verwacht dat de nog hangende kwesties kunnen worden opgelost. In ieder geval moet

---

[1] Net als bij de benoeming van rapporteurs in de commissies worden de leden van het bemiddelingscomité op basis van het systeem-d'Hondt door de fracties benoemd, nadat de Conferentie van commissievoorzitters het exacte aantal leden van het bemiddelingscomité per fractie heeft bepaald.

[2] In uitzonderlijke gevallen kan de constituerende vergadering worden vervangen door een brief van de delegatievoorzitter aan de delegatieleden ("samenstelling middels schriftelijke procedure").

het comité binnen een termijn van zes weken (of acht weken bij verlenging) na de afronding van de tweede lezing door de Raad bijeen worden geroepen om de bemiddelingsprocedure formeel te starten. Vervolgens beschikt het comité over een termijn van nog eens zes weken (of acht weken bij verlenging) om tot een algemeen akkoord te komen in de vorm van een gezamenlijke tekst.

Het Parlement en de Raad treden beurtelings op als gastheer. De bijeenkomsten van het bemiddelingscomité worden gezamenlijk voorgezeten door de ondervoorzitter van het Parlement die de delegatie van het EP leidt en de minister van de lidstaat die het voorzitterschap van de Raad bekleedt. De Commissie wordt vertegenwoordigd door de ter zake bevoegde commissaris.

Gewoonlijk bestaat de bemiddeling in de praktijk uit verschillende trilogen en vergaderingen van de afzonderlijke delegaties nog vóór de bijeenkomst van het bemiddelingscomité. Soms wordt de bijeenkomst van het bemiddelingscomité onderbroken voor trilogen om de stand van zaken te verduidelijken of compromissen te vinden voor kwesties die controversieel blijven. Afzonderlijke interne vergaderingen van de delegatie van het Parlement en van de Raad vinden eveneens plaats tussen de trilogen en de officiële bijeenkomsten van het bemiddelingscomité door. Deze vergaderingen zijn noodzakelijk om op elk moment van de onderhandelingen elke delegatie op de hoogte te houden van de gemaakte vorderingen en om na te gaan of het mandaat van het onderhandelingsteam moet worden bijgesteld.

Indien het niet erg waarschijnlijk lijkt dat al op de eerste bijeenkomst een akkoord wordt bereikt, kunnen binnen de bij het Verdrag voorgeschreven termijn van zes tot acht weken nog verdere bijeenkomsten (ook trilogen) worden belegd om te trachten tot een akkoord te komen. De bemiddelingsprocedure kan eventueel ook bij schriftelijke procedure worden afgerond.

Wanneer de beide instellingen er niet in slagen in het bemiddelingscomité tot een akkoord te komen, betekent dit het einde van het wetgevingsvoorstel[1].

Derde lezing (na het bemiddelingscomité)

Zowel het Parlement als de Raad moeten een in het bemiddelingscomité bereikt akkoord binnen zes weken (of acht weken bij verlenging) na de goedkeuring van een **gezamenlijke tekst** bevestigen. Beide instellingen stemmen afzonderlijk over de gezamenlijke tekst zoals die ter tafel ligt. Hierop kunnen geen amendementen worden ingediend.

In het Parlement is voor de goedkeuring een gewone meerderheid vereist. Wordt die meerderheid niet behaald, dan wordt de gezamenlijke tekst geacht te zijn verworpen. De gezamenlijke tekst moet ook bij gekwalificeerde meerderheid worden

[1] Sinds 1999 is het slechts twee keer voorgevallen dat de delegaties van het Parlement en de Raad er niet in slaagden om in het bemiddelingscomité een akkoord te bereiken over een gezamenlijke tekst (de arbeidstijdenrichtlijn en de verordening nieuwe voedingsmiddelen).

goedgekeurd door de Raad, die daar doorgaans pas na de derde lezing in het Parlement over stemt[1].

Net als bij de eerste en tweede lezing kan een tekst slechts wetgeving worden als zowel het Parlement als de Raad de tekst goedkeuren. Mocht een van beide instellingen de tekst niet goedkeuren, dan is de wetgevingsprocedure beëindigd. De enige manier om de procedure weer op gang te brengen, is dan via een nieuw voorstel van de Commissie.

[1] Tot dusver heeft de Raad nog nooit een via bemiddeling bereikt akkoord verworpen. Het Parlement heeft slechts zelden een via bemiddeling bereikt akkoord verworpen. Dit was bijvoorbeeld het geval in 2001 voor het akkoord over het voorstel voor een richtlijn inzake het openbaar overnamebod en in 2003 voor het akkoord over het voorstel inzake toegang tot de markt voor havendiensten.

6. BIJWERKING, ONDERTEKENING EN PUBLICATIE VAN DE GOEDGEKEURDE TEKST

6.1. Juridisch-taalkundige bijwerking

Wanneer in eerste, tweede of derde lezing een voorlopig akkoord is bereikt tussen de instellingen, wordt de tekst van dit akkoord nog juridisch-linguïstisch geverifieerd voordat deze officieel wordt goedgekeurd in de plenaire vergadering. Dit is belangrijk om onder meer te zorgen voor rechtszekerheid en samenhang tussen de verschillende taalversies, met het oog op een uniforme toepassing, en om te voorkomen dat in een later stadium een rectificatie nodig is (in principe worden in de tekst geen wijzigingen aangebracht na de stemming in de plenaire vergadering)[1].

In het Parlement wordt de juridisch-taalkundige bijwerking uitgevoerd en gecoördineerd door de juristen-vertalers van het directoraat Wetgevingshandelingen (DLA), in nauwe samenwerking met het directoraat Wetgevingskwaliteit van de Raad (DQL). Het secretariaat van de commissie en de bevoegde dienst van de Raad worden volledig betrokken bij de procedure en worden op gezette tijden geïnformeerd over de vorderingen. Andere diensten van beide instellingen en van de Commissie worden indien nodig geraadpleegd.

De volgende stappen vormen de belangrijkste stadia van de juridisch-taalkundige bijwerking:

- De coördinerende juristen-vertalers van het Parlement of de Raad stellen een geconsolideerde versie van de tekst in de originele taal van het voorlopig akkoord samen, waarin de politiek overeengekomen wijzigingen worden opgenomen in het voorstel van de Commissie en ervoor wordt gezorgd dat de tekst strookt met het akkoord, in nauwe samenwerking met de verantwoordelijke juristen-vertalers van de andere instelling, het secretariaat van de betrokken commissie van het Parlement en de bevoegde dienst van de Raad.
- De coördinerende juristen-vertalers sturen de geconsolideerde tekst naar de vertaaldiensten.
- De coördinerende juristen-vertalers van beide instellingen reviseren de geconsolideerde tekst in de originele taalversie, in overeenstemming met de gebruikelijke wettelijke regels en praktijken voor het opstellen van wetgeving en in nauwe samenwerking met het secretariaat van de betrokken commissie van het Parlement en de bevoegde dienst van de Raad.
- In voorkomend geval wordt het onderhandelingsteam van het Parlement geraadpleegd over de voorgestelde juridisch-taalkundige wijzigingen en vindt er in de Raad een vergadering van nationale deskundigen plaats.

---

[1] De juridisch-taalkundige bijwerking van wetgevingshandelingen blijft mogelijk na de stemming ter plenaire vergadering, maar alleen in uitzonderlijke omstandigheden, en dan duurt dit gewoonlijk aanzienlijk langer dan bij een normale bijwerkingsprocedure, onder meer omdat er een rectificatieprocedure moet worden opgestart (artikel 241 van het Reglement).

- De juristen-vertalers van het Parlement en de Raad leggen in alle talen de laatste hand aan de tekst op basis van de originele taalversie met het oog op vaststelling door het Parlement en de Raad.

De gebruikelijke duur van de procedure voor de juridisch-taalkundige bijwerking is **acht weken** vanaf de datum waarop het politieke akkoord is bevestigd door de brief van de voorzitter van het Coreper aan de voorzitter van de betrokken commissie.

6.2. Ondertekening

Nadat het Parlement en de Raad de formele vaststelling van een akkoord in eerste, tweede of derde lezing hebben afgerond, wordt de handeling ondertekend door de Voorzitter van het Parlement samen met een vertegenwoordiger van het roulerende voorzitterschap van de Raad, in overeenstemming met artikel 297, lid 1, VWEU.

Sinds 2003 en op initiatief van het Parlement ondertekenen de Voorzitter van het Parlement en het voorzitterschap van de Raad de teksten gezamenlijk in de marge van de plenaire zittingen, vaak in aanwezigheid van de voorzitter van de bevoegde commissie en de rapporteur. De gezamenlijke "LEX"-ondertekeningsceremonie is bedoeld om te tonen dat de twee medewetgevers de wetgevingshandelingen op voet van gelijkheid formeel hebben vastgesteld.

Ondertekeningsceremonie in de protocolzaal tijdens de plenaire vergaderperiode van october 2019 in Straatsburg.met Mw Tytti Tuppurainen, de Finse Minister voor Europese Zaken en de heer David Maria Sassoli, Voorzitter van het Europees Parlement. © Europees Parlement (2019)

6.3. Publicatie

Na ondertekening worden de wetgevingshandelingen in het Publicatieblad van de Europese Unie (PB) gepubliceerd, eventueel vergezeld van gezamenlijk overeengekomen verklaringen. Publicatie in het PB is een voorwaarde voor de toepasselijkheid van de handelingen[1]. Tenzij anders is overeengekomen door de

[1] Het Publicatieblad van de Europese Unie (PB) verschijnt in de officiële EU-talen. Er zijn twee series: L (wetgeving) en C (mededelingen en bekendmakingen).

medewetgevers, treden de handelingen in werking op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking.

7. ANDERE PROCEDURES WAARBIJ HET PARLEMENT BETROKKEN IS

7.1. Bijzondere wetgevingsprocedures

Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 wordt in het Verdrag van Lissabon verwezen naar de gewone wetgevingsprocedure en naar bijzondere wetgevingsprocedures (artikel 289, lid 2, VWEU[1]). Bijzondere wetgevingsprocedures komen in de plaats van de voormalige raadplegings-, samenwerkings- en instemmingsprocedure, ter vereenvoudiging van het besluitvormingsproces van de EU. Zoals hun naam reeds aangeeft, wijken deze procedures af van de gewone wetgevingsprocedure en vormen ze dus uitzonderingen. In de Verdragen wordt geen precieze beschrijving gegeven van bijzondere wetgevingsprocedures. De regels worden ad hoc bepaald op grond van de desbetreffende verdragsartikelen die de term "bijzondere wetgevingsprocedure" bevatten en de stappen beschrijven. Twee bijzondere wetgevingsprocedures kunnen worden onderscheiden:

- **Raadpleging (punt 7.1.1.)**: het Parlement kan een wetgevingsvoorstel goedkeuren, verwerpen of er amendementen op voorstellen. De Raad is niet wettelijk verplicht met het advies van het Parlement rekening te houden, maar mag geen besluit nemen alvorens het advies te hebben ontvangen.
- **Goedkeuring (punt 7.1.2.)**: het Parlement kan een wetgevingsvoorstel aanvaarden of verwerpen, maar kan dit voorstel niet wijzigen. De Raad kan het advies van het Parlement niet terzijde schuiven. In sommige specifieke gevallen vereist een voorstel van het Parlement de goedkeuring van de Raad[2].

7.1.1. Raadpleging

Vóór de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon was de raadplegingsprocedure de meest gebruikte procedure. Met deze procedure kan het Parlement zijn advies geven over een voorstel voor een wetgevingshandeling. Het kan een wetgevingsvoorstel goedkeuren, verwerpen of er amendementen op voorstellen (gewone meerderheid). De Raad is niet wettelijk verplicht met het advies van het Parlement rekening te houden. Wanneer volgens het Verdrag raadpleging van het Parlement verplicht is, mag de Raad echter volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU geen besluit nemen alvorens het advies te hebben ontvangen. Raadpleging als bijzondere wetgevingsprocedure is nog van toepassing op bepaalde

---

[1] Artikel 289, lid 2, VWEU: "*In de bij de Verdragen bepaalde specifieke gevallen bestaat een bijzondere wetgevingsprocedure in de vaststelling van een verordening, een richtlijn of een besluit door het Europees Parlement met deelname van de Raad, of door de Raad met deelname van het Europees Parlement.*"

[2] Zie artikel 223, lid 2, VWEU waarin wordt gesteld dat het Europees Parlement op eigen initiatief volgens een bijzondere wetgevingsprocedure bij verordeningen, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad die hiertoe een besluit neemt, de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden bepaalt. Zie ook artikel 226, derde alinea, VWEU, dat het Parlement machtigt nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het enquêterecht volgens een bijzondere wetgevingsprocedure bij verordeningen vast te stellen na goedkeuring door de Raad en de Commissie.

maatregelen op een beperkt aantal beleidsterreinen (zoals mededinging, monetair beleid, werkgelegenheid en sociaal beleid en bepaalde maatregelen van fiscale aard op het vlak van milieu en energie).

Raadpleging van het Parlement is eveneens vereist in het kader van een niet-wetgevingsprocedure wanneer in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid internationale overeenkomsten worden gesloten.

7.1.2. Goedkeuring

Wanneer een bijzondere wetgevingsprocedure vereist dat het Parlement of de Raad elkaars goedkeuring moeten krijgen over een ontwerp van wetgevingshandeling, kan de betrokken instelling het voorstel goedkeuren of verwerpen (gekwalificeerde meerderheid), maar niet wijzigen. De goedkeuring of het gebrek daaraan kan niet terzijde worden geschoven. Voorbeelden waarin deze bijzondere wetgevingsprocedure wordt toegepast, zijn de instelling van een Europees openbaar ministerie (artikel 86, lid 1, VWEU), de vaststelling van het meerjarig financieel kader (artikel 312 VWEU) of wetgeving die op basis van de rechtsgrond inzake "subsidiariteit" wordt vastgesteld (artikel 352 VWEU).

De goedkeuring van het Parlement is eveneens vereist in belangrijke **niet-wetgevingsprocedures** (gewone meerderheid) in de volgende gevallen:

- wanneer de Raad bepaalde, door de EU onderhandelde internationale overeenkomsten goedkeurt, behalve als die uitsluitend betrekking hebben op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. De goedkeuringsprocedure wordt gebruikt voor overeenkomsten betreffende gebieden waarop de gewone wetgevingsprocedure van toepassing is, maar onder meer ook voor associatieovereenkomsten en overeenkomsten die aanzienlijke gevolgen hebben voor de begroting van de Unie (artikel 218 VWEU);
- bij een ernstige schending van de grondrechten (artikel 7 VEU);
- voor de toetreding van nieuwe EU-lidstaten (artikel 49 VEU);
- bij regelingen voor terugtrekking uit de EU (artikel 50 VEU).

7.2. Gedelegeerde en uitvoeringshandelingen

De meeste EU-wetgeving omvat bepalingen die het de Commissie mogelijk maken gedelegeerde of uitvoeringshandelingen vast te stellen. De machtiging van de Commissie om besluiten te nemen in het kader van een van beide procedures kan bijvoorbeeld noodzakelijk zijn wanneer er technische aanpassingen nodig zijn, stoffen of producten moeten worden toegelaten of verboden, of wanneer een uniforme toepassing in de lidstaten noodzakelijk is. Indien deze besluiten snelheid, flexibiliteit en/of verdere technische uitwerking vereisen, zou de gewone wetgevingsprocedure mogelijk te log zijn als procedure. Besluiten die in het kader van deze procedures worden genomen, zijn weliswaar vaak gedetailleerd en technisch van aard, maar kunnen politiek belangrijk zijn, grote gevolgen hebben voor de volksgezondheid, het

milieu en de economie en een rechtstreekse impact hebben op burgers, ondernemingen en complete economische sectoren.

De invoering van **gedelegeerde handelingen** in het Verdrag van Lissabon (artikel 290 VWEU, over maatregelen van algemene strekking om bepaalde niet-essentiële onderdelen van een basishandeling te wijzigen of aan te vullen) vormt een versterking van de prerogatieven van het Parlement: zijn vetorecht is onbeperkt en daarmee kan het te allen tijde de bevoegdheid van de Commissie om voor een bepaalde basishandeling gedelegeerde handelingen vast te stellen, intrekken. Voor **uitvoeringshandelingen** (artikel 291 VWEU) is de bevoegdheid van het Parlement beperkt en heeft het geen vetorecht. Het besluit of aan de Commissie gedelegeerde of uitvoeringsbevoegdheden worden verleend, alsook de keuze tussen deze bevoegdheden, is bijgevolg zeer belangrijk en bepalend voor de verdere controlerende taak van het Parlement. Dit besluit moet in het kader van de wetgevingsprocedure door de medewetgevers in de basishandeling worden vastgesteld.

Uiteenlopende interpretaties door de instellingen van de artikelen 290 en 291 VWEU hebben tijdens onderhandelingen over de keuze tussen deze bevoegdheden al meermaals tot problemen geleid. Om deze reden worden de tijdens wetgevingsonderhandelingen bereikte akkoorden sinds 2012 gecontroleerd door de Conferentie van voorzitters[1] om ervoor te zorgen dat de artikelen 290 en 291 VWEU en de overeenkomstige institutionele rechten van het Parlement worden geëerbiedigd, op basis van een regelmatige beoordeling door de Conferentie van commissievoorzitters. De kwestie van gedelegeerde handelingen was een van de belangrijkste punten die in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 2016 (zie kader 11 in hoofdstuk 8) aan de orde werden gesteld.

[1] Zie het besluit van de Conferentie van voorzitters van 19 april 2012. Indien de Conferentie van voorzitters van mening is dat een overeenkomst de institutionele rechten van het Parlement niet vrijwaart, zal ze het dossier niet op de agenda zetten voor een stemming ter plenaire vergadering met het oog op een akkoord in eerste lezing.

8. INTERINSTITUTIONEEL AKKOORD OVER BETER WETGEVEN

Op 13 april 2016 is het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven[1] in werking getreden ter vervanging van het Interinstitutioneel Akkoord van 2003. Het akkoord is gericht op de institutionalisering van goede praktijken en bouwt voort op verschillende eerdere akkoorden en verklaringen en vormt hier een aanvulling op. Het bevat een aantal initiatieven en procedures om beter wetgeven na te streven (zie kader hieronder), waarbij wordt gewezen op het belang van de communautaire methode en de algemene beginselen van het Unierecht, zoals democratische legitimiteit, subsidiariteit, evenredigheid en rechtszekerheid. Het akkoord bevordert transparantie en benadrukt dat de wetgeving van de Unie burgers, overheidsdiensten en bedrijven in staat moet stellen gemakkelijk hun rechten en verplichtingen te begrijpen, overregulering en administratieve lasten moet vermijden en praktisch uitvoerbaar moet zijn.

Voor het Parlement was het belangrijk dat het akkoord een aanvulling zou vormen op het in 2010 gesloten kaderakkoord met de Commissie, maar dit niet zou vervangen. Om die reden publiceerden het Parlement en de Commissie een verklaring waarin werd verduidelijkt dat het akkoord geen afbreuk doet aan het kaderakkoord van 2010[2].

Kader 11 – Samenvatting van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 2016

In het nieuwe akkoord tussen het Parlement, de Raad en de Commissie komen onder meer de volgende zaken aan bod:

- **Meerjarige en jaarlijkse programmering (punten 4 t/m 11)**: Het Parlement, de Raad en de Commissie zullen samen vorm geven aan jaarlijkse en meerjarige wetgevingsprogrammering, en aldus uitvoering geven aan artikel 17 van het Verdrag betreffende de Europese Unie. De drie instellingen stellen aan het begin van een nieuwe zittingsperiode gezamenlijke conclusies op over de voornaamste beleidsdoelstellingen en -prioriteiten, alsook een gezamenlijke verklaring over de jaarlijkse interinstitutionele programmering. Hierbij wordt vastgesteld welke dossiers een prioritaire behandeling moeten krijgen, zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de medewetgevers in het kader van de Verdragen. In december 2016 ondertekenden de voorzitters van het Parlement, de Raad en de Commissie inderdaad de eerste gezamenlijke verklaring over interinstitutionele programmering, waarin werd aangegeven welke onderwerpen van

[1] Met het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven is rekening gehouden bij de herziening van het Reglement van het Parlement, onder meer in artikel 38 over de gezamenlijke verklaring betreffende de jaarlijkse interinstitutionele programmering en over de intrekking van een voorstel; artikel 40, lid 4, over de gedachtewisseling met de Raad en de Commissie over een betwisting van de geldigheid of juistheid van de rechtsgrond; artikel 47 over verzoeken van het Parlement aan de Commissie om voorstellen in te dienen; artikel 49 over de versnelling van wetgevingsprocedures; artikel 61 over interinstitutionele gedachtewisselingen bij wijziging van de rechtsgrond; en artikel 126 over gezamenlijke conclusies inzake de meerjarige programmering.

[2] Verklaring van het Europees Parlement en de Commissie ter gelegenheid van de vaststelling van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016, PB L 124 van 13.5.2016, blz. 1.

groot politiek belang zijn op het vlak van wetgeving en als wetgevingsprioriteiten voor het jaar 2017 moesten worden behandeld. In december 2017 volgde een tweede tekst, waarin de wetgevingsprioriteiten tot het einde van de 8e zittingsperiode (2018-2019) op een rij werden gezet. Daarnaast heeft het interinstitutioneel akkoord tot doel een betere procedure tot stand te brengen voor intrekkingen[1] en voorstellen voor Uniehandelingen die het Europees Parlement of de Raad hebben gedaan overeenkomstig artikel 225 of artikel 241 VWEU[2].

- **Instrumenten voor beter wetgeven (punten 12 t/m 24)**: In het akkoord wordt erkend dat effectbeoordelingen de drie instellingen helpen om tot goed onderbouwde besluiten te komen, maar dat ze niet in de plaats mogen treden van de politieke besluiten, niet mogen leiden tot onnodige vertragingen en de medewetgevers niet mogen verhinderen om wijzigingen voor te stellen. De Commissie verricht effectbeoordelingen voor al haar wetgevings- en niet-wetgevingsinitiatieven, gedelegeerde handelingen en uitvoeringsmaatregelen die naar verwachting significante economische, ecologische of sociale gevolgen zullen hebben. Deze effectbeoordelingen moeten aan tal van voorwaarden voldoen die in het akkoord zijn vastgelegd. De initiatieven die zijn opgenomen in het werkprogramma van de Commissie of in de gezamenlijke verklaring gaan in de regel vergezeld van een effectbeoordeling. Wanneer zij dit passend en noodzakelijk achten, stellen het Parlement en de Raad effectbeoordelingen op over hun wezenlijke wijzigingen. Daarnaast is het akkoord gericht op een verbetering van de raadpleging van het publiek en belanghebbenden, waarbij in het bijzonder de deelname van kmo's wordt gestimuleerd, en op een verbeterde evaluatie van bestaande wetgeving.
- **Keuze van de rechtsbasis (punt 25)**: Het akkoord houdt in dat de drie instellingen van gedachten wisselen bij een beoogde wijziging van de rechtsbasis wanneer die tot gevolg heeft dat in de plaats van de gewone wetgevingsprocedure een bijzondere wetgevingsprocedure of een niet-wetgevingsprocedure wordt toegepast. Er wordt benadrukt dat de Commissie ten volle haar rol blijft vervullen om ervoor te zorgen dat de Verdragen en de jurisprudentie van het Hof van Justitie in acht worden genomen.
- **Gedelegeerde en uitvoeringshandelingen (punten 26 t/m 31 en bijlage)**: Om een oplossing te vinden voor de terugkerende problemen bij interinstitutionele onderhandelingen over de keuze tussen gedelegeerde en uitvoeringshandelingen werd de Gezamenlijke Afspraak over gedelegeerde handelingen herzien en aan het akkoord gehecht. Hierin komt onder meer de bezorgdheid van de Raad aan bod over de manier waarop deskundigen van de lidstaten worden geraadpleegd. Volgens de Raad zouden hierdoor de onderhandelingen over die keuze in de toekomst vlotter verlopen. In de herziene Gezamenlijke Afspraak wordt aangegeven hoe deze raadpleging moet plaatsvinden en wordt gelijke toegang tot alle informatie voor het Parlement en de Raad gewaarborgd. Ook toegang voor deskundigen van het Parlement en de Raad tot de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van gedelegeerde handelingen wordt gewaarborgd. Daarnaast bevestigt het akkoord dat er onderhandelingen moeten worden opgestart over niet-bindende afbakeningscriteria. Na twee jaar onderhandelen werd hierover een akkoord bereikt, dat in het voorjaar van 2019 werd goedgekeurd[3]. Deze niet-bindende criteria kunnen nu door de medewetgevers worden gehanteerd als een soort richtsnoeren om te besluiten of er al dan niet

[1] Zie ook kader 3 in hoofdstuk 2.3.
[2] Zie ook kader 5 in hoofdstuk 3.1.
[3] PB C 223 van 3.7.2019

bevoegdheden worden gedelegeerd, en zo ja, welk instrument dan de beste keuze is. De noodzaak om alle bestaande wetgeving aan te passen aan het bij het Verdrag van Lissabon ingevoerde rechtskader is gedeeltelijk verwezenlijkt in de 8e zittingsperiode. Over het overblijvende deel moet nog worden onderhandeld. Ter verbetering van de transparantie en traceerbaarheid van alle verschillende fasen in de levenscyclus van een gedelegeerde handeling werd einde 2017 een gemeenschappelijk functioneel register van gedelegeerde handelingen ingesteld.

- **Transparantie en coördinatie van het wetgevingsproces (punten 32 t/m 39)**: In het akkoord wordt benadrukt dat het Parlement en de Raad, als medewetgevers, hun bevoegdheden op voet van gelijkheid moeten uitoefenen en dat de Commissie haar faciliterende rol uitoefent door het Parlement en de Raad gelijk te behandelen, met volledige inachtneming van de rollen die in de Verdragen aan de drie instellingen zijn toebedeeld. Het akkoord heeft tot doel ervoor te zorgen dat de instellingen elkaar op de hoogte houden gedurende de gehele procedure, de tijdschema's beter te coördineren en waar passend het wetgevingsproces te versnellen, waarbij wordt gewaarborgd dat de prerogatieven van de medewetgevers worden geëerbiedigd. De communicatie tijdens de gehele wetgevingscyclus moet worden verbeterd en bereikte akkoorden moeten gezamenlijk worden bekendgemaakt, bijvoorbeeld door middel van gezamenlijke persconferenties. Om de transparantie te bevorderen, wordt er een specifieke gezamenlijke database over de stand van zaken van wetgevingsdossiers ontwikkeld.
- **Internationale overeenkomsten (punt 40)**: Er werd een "rendez-vousclausule" overeengekomen, waarin de instellingen zich ertoe verbinden bijeen te komen om te onderhandelen over verbeterde praktische regelingen voor samenwerking en informatiedeling met betrekking tot onderhandelingen over en het sluiten van internationale overeenkomsten. Hierdoor wordt onder meer uitvoering gegeven aan artikel 218, lid 10, VWEU over het recht van het Parlement om in iedere fase van de procedure onverwijld en ten volle te worden geïnformeerd. Onderhandelingen werden tijdens de 8e zittingsperiode opgestart maar nog niet afgerond.
- **Uitvoering en toepassing van Uniewetgeving (punten 41 t/m 45)**: In het akkoord wordt aan de lidstaten (die als zodanig geen partij zijn bij het akkoord) gevraagd het publiek duidelijk te informeren over maatregelen ter omzetting of uitvoering van Uniewetgeving. Wanneer de lidstaten elementen toevoegen die op geen enkele wijze verband houden met de Uniewetgeving die zij omzetten, moeten zij die toevoegingen in de omzettingsmaatregel of in daarmee verband houdende documenten herkenbaar maken. In haar jaarverslag aan het Parlement en de Raad over de toepassing van de Uniewetgeving zal de Commissie, waar passend, verwijzen naar deze toevoegingen[1].
- **Vereenvoudiging (punten 46 t/m 48)**: Op grond van het akkoord verbinden de instellingen zich ertoe om vaker gebruik te maken van herschikking, om harmonisering en wederzijdse erkenning te bevorderen en om samen te werken voor het bijwerken en vereenvoudigen van wetgeving en ter vermijding van overregulering en administratieve lasten voor burgers, overheidsdiensten en bedrijven, met inbegrip van kmo's, en er

[1] Bovendien wordt in het akkoord beter wetgeven verklaard dat de drie instellingen ten volle verbonden blijven aan de Gezamenlijke politieke verklaring van 27 oktober 2011 over toelichtende stukken (PB C 369 van 17.12.2011, blz. 15), waarin de instellingen hebben afgesproken dat als de noodzaak van de toezending van toelichtende stukken verantwoord is, de volgende overweging in de tekst wordt opgenomen: "*[...] hebben de lidstaten zich ertoe verbonden om in verantwoorde gevallen de kennisgeving van hun omzettingsmaatregelen vergezeld te doen gaan van één of meer stukken waarin het verband tussen de onderdelen van een richtlijn en de overeenkomstige delen van de nationale omzettingsinstrumenten wordt toegelicht*".

tegelijkertijd voor te zorgen dat de doelstellingen van de wetgeving worden verwezenlijkt. Naast het bestaande programma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving (REFIT) zal de Commissie een jaarlijks lastenoverzicht presenteren van de resultaten die de Unie heeft geboekt bij het vereenvoudigen van wetgeving. De Commissie zal, waar mogelijk, de vermindering van de regelgevingslast of het besparingspotentieel van afzonderlijke voorstellen of rechtshandelingen kwantificeren en eveneens beoordelen hoe haalbaar het is in het kader van REFIT doelstellingen vast te stellen voor het terugdringen van lasten in specifieke sectoren.

- **Uitvoering en monitoring van het akkoord (punten 49 en 50)**: Het akkoord verplicht de drie instellingen ertoe ervoor te zorgen dat zij over de vereiste middelen beschikken voor de uitvoering van het akkoord. Zij monitoren gezamenlijk en regelmatig de uitvoering van dit akkoord, zowel op politiek niveau door middel van jaarlijkse besprekingen als op technisch niveau in de interinstitutionele coördinatiegroep.

9. DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE IN CIJFERS

Sinds in 1993 bij het Verdrag van Maastricht de medebeslissingsprocedure werd ingevoerd, is de betekenis ervan ten opzichte van de raadplegingsprocedure in elke zittingsperiode verder toegenomen. Dit is grotendeels toe te schrijven aan de steeds verdere uitbreiding van het toepassingsgebied van wat nu de "gewone wetgevingsprocedure" wordt genoemd. Met het Verdrag van Amsterdam en vervolgens het Verdrag van Nice voltrok deze verandering zich aanvankelijk nog geleidelijk, maar met het Verdrag van Lissabon, dat in december 2009 in werking trad, heeft het wetgevingskader van de EU een volledig nieuwe gedaante gekregen en is er een nieuw tijdperk aangebroken.

In de loop van de 8e zittingsperiode hebben de medewetgevers 401 wetgevingshandelingen vastgesteld in het kader van de gewone wetgevingsprocedure. Dit betekent een lichte daling (20 %) ten opzichte van de vorige zittingsperiode die evenwel eenvoudig te verklaren is. Het begin van de vorige zittingsperiode (de 7e) viel immers samen met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon (december 2009). Het grote aantal voorstellen voor de sectorale programma's in het kader van het MFK voor de periode 2014-2020 – die door de Commissie in de tweede helft van 2011 waren ingediend – werden afgerond vóór de verkiezingen van 2014, en de Commissie Juncker koos er bewust voor minder wetgeving voor te stellen.

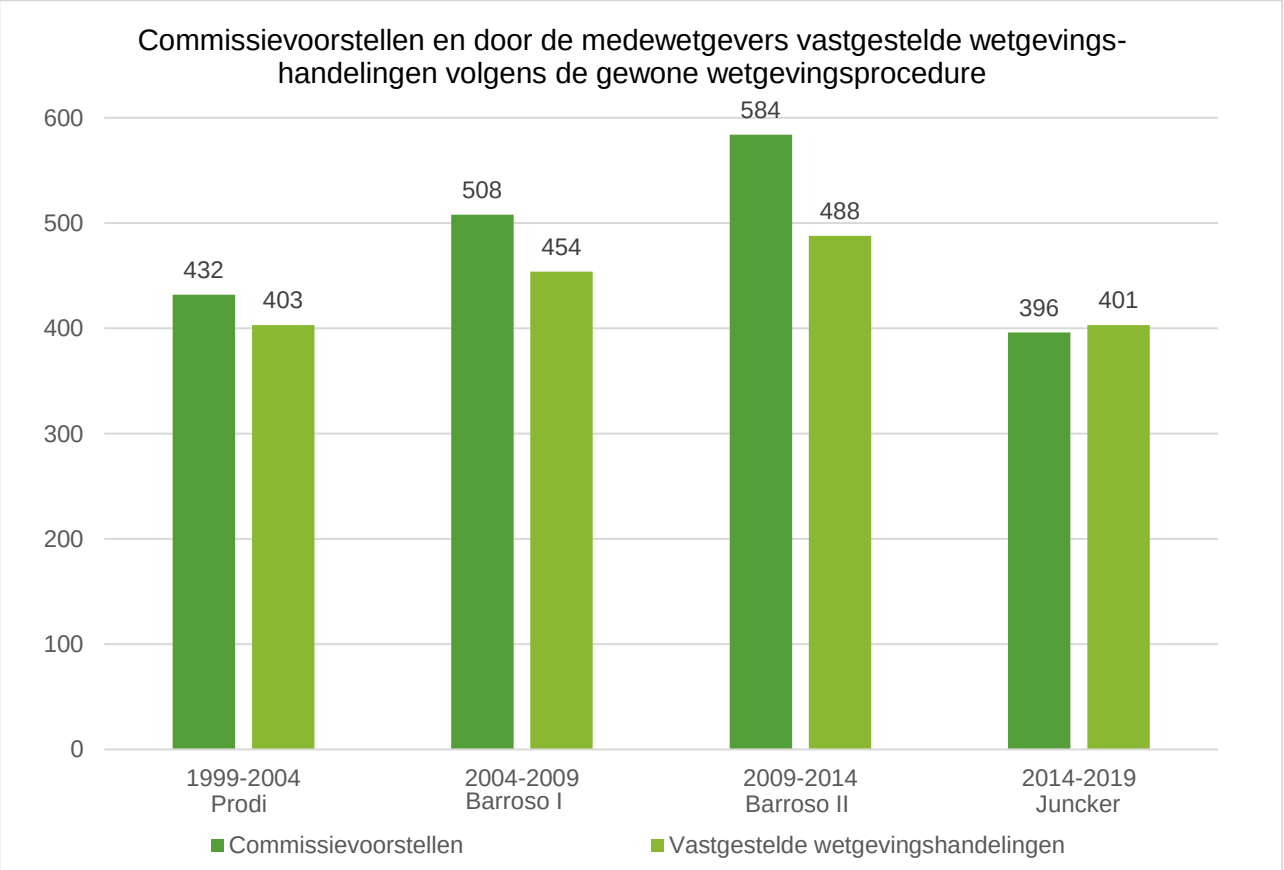

Als we kijken naar de verdeling over de parlementaire commissies van via de gewone wetgevingsprocedure goedgekeurde (en ondertekende) dossiers (codificaties niet inbegrepen), tekenen zich duidelijk de prioritaire beleidsdomeinen van de voorbije jaren af (justitie en binnenlandse zaken, economische zaken en milieu). Net als in vorige zittingsperioden concentreerde de behandeling van voorstellen in het kader van de gewone wetgevingsprocedure zich grotendeels in een handvol commissies: meer dan 50 % in vijf commissies, en 75 % in acht commissies.

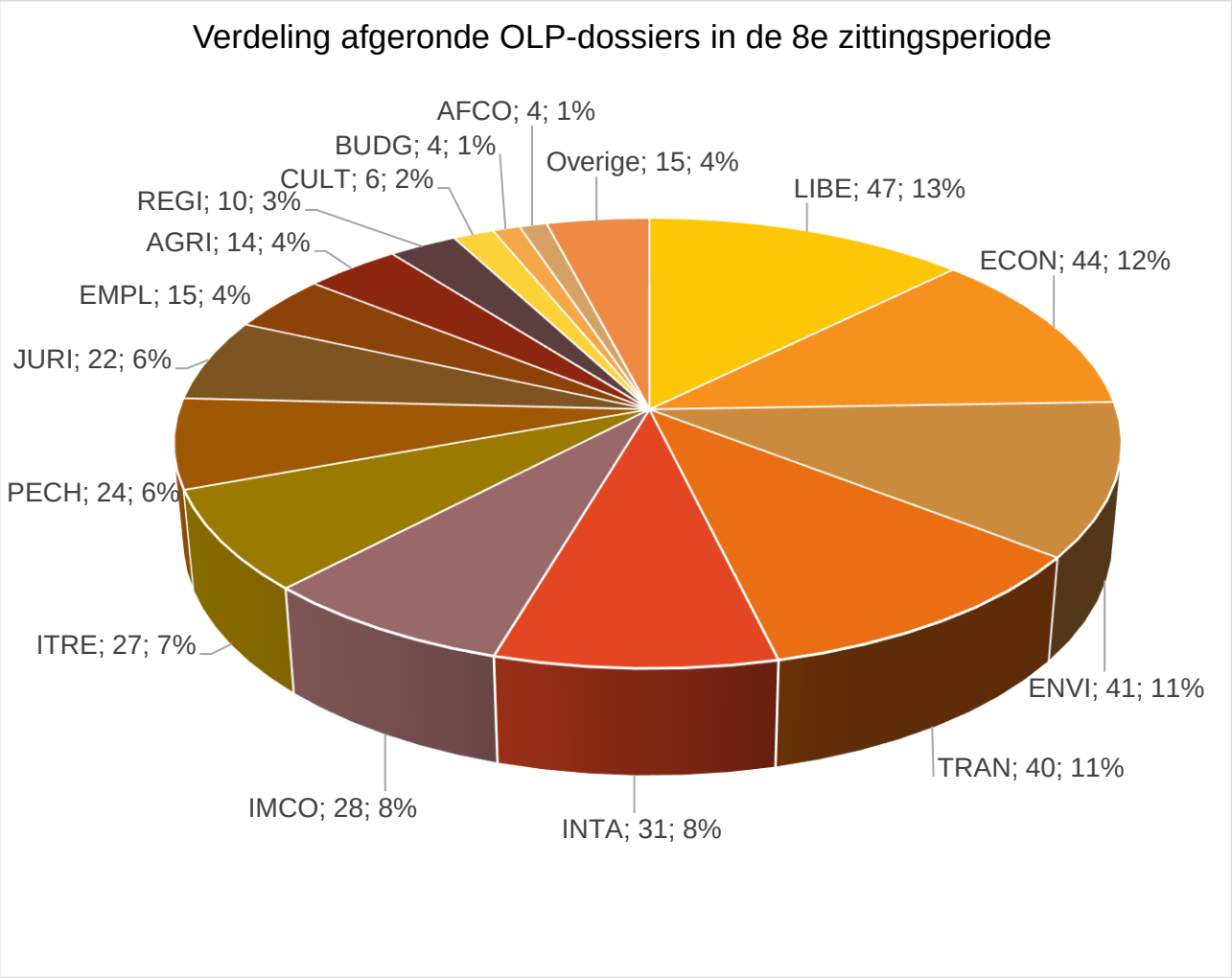

99 % van de OLP-dossiers werd in eerste of vervroegde tweede lezing goedgekeurd – een stijging ten opzichte van de vorige zittingsperiode, toen het percentage voor beide lezingen 93 % bedroeg. De tendens om steeds meer akkoorden te sluiten in de vroege fasen van de wetgevingsprocedure heeft zich dus voortgezet tijdens de 8e zittingsperiode.

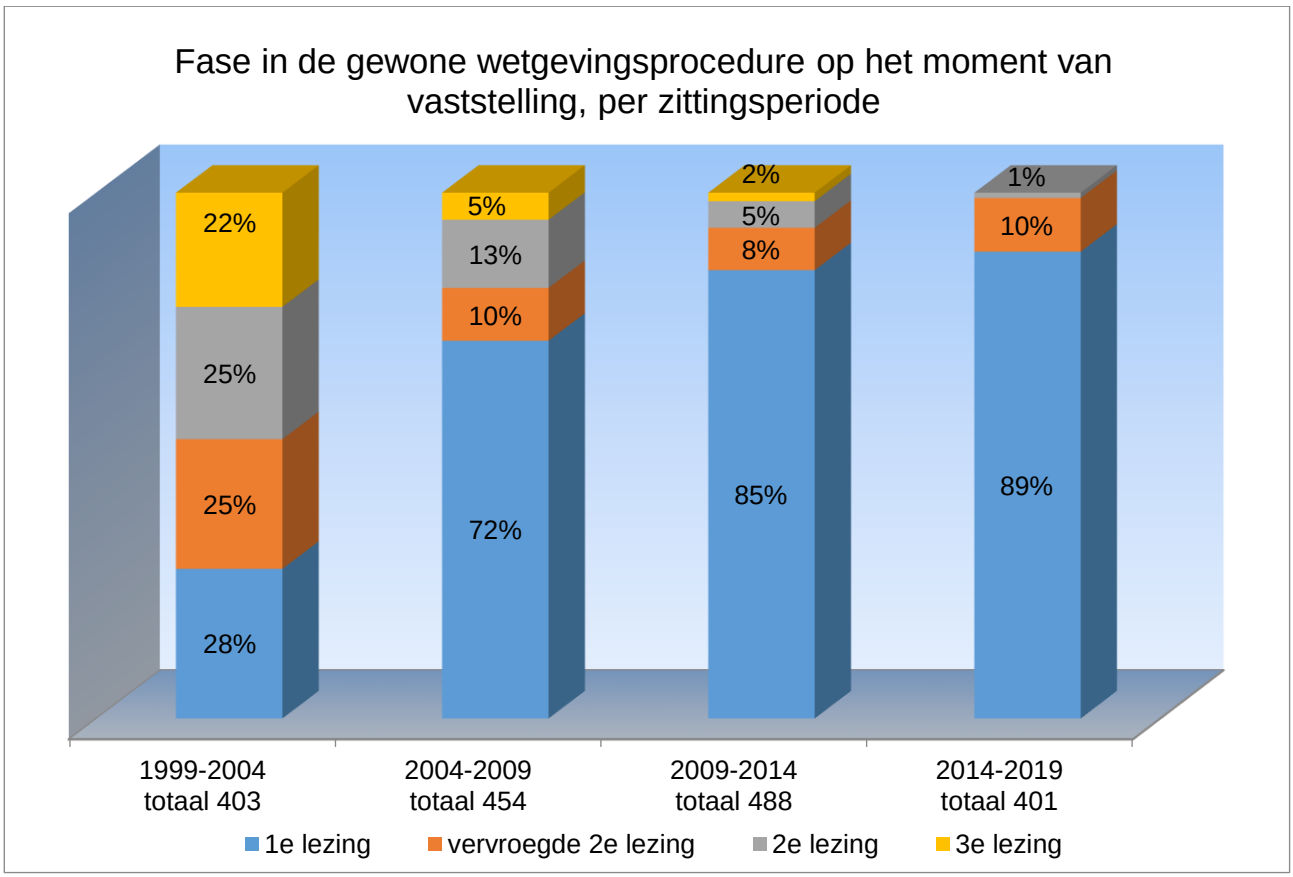

Een logisch gevolg van een groter aantal akkoorden in eerste of vervroegde tweede lezing is dat minder dossiers de fase van tweede lezing of de bemiddelingsprocedure bereiken, de laatste stap om tot een akkoord te komen. In de voorbije zittingsperiode (2014-2019) zijn er voor het eerst sinds de invoering van de medebeslissingsprocedure uit hoofde van het Verdrag van Maastricht (1993) geen gevallen van bemiddeling geweest. Slechts vier keer was er sprake van een volledige procedure in tweede lezing (d.w.z. 1 %) en geen daarvan vond plaats na 2015. Het aantal akkoorden in vervroegde tweede lezing is toegenomen. Dit heeft zo goed als uitsluitend te maken met het hoge aantal standpunten van het Parlement in eerste lezing (82) dat van de 7e zittingsperiode werd overgedragen.

In de voorbije zittingsperiode bedroeg de gemiddelde duur van een procedure voor in eerste lezing goedgekeurde dossiers iets minder dan 18 maanden (ten opzichte van 17 maanden in de zittingsperiode daarvoor). Wetgevingshandelingen die zijn vastgesteld op basis van een akkoord in vervroegde tweede lezing deden er gemiddeld 39 maanden over. Bij een tweede lezing was dat gemiddeld 40 maanden.

Vermeldenswaard is dat de medewetgevers in uitzonderlijke gevallen bijzonder snel kunnen handelen, zoals in het geval van het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI), waarvan de procedure van begin tot einde slechts zes maanden in beslag nam. Een aantal voorstellen in verband met de brexit waren zelfs nog sneller. Over het algemeen erkennen zowel het Parlement als de Raad echter dat het tijd kost om te onderhandelen over (vaak complexe) wetgeving en een definitieve tekst goed te keuren, ook vanwege de eisen op het gebied van meertaligheid.

	1999-2004	**2004-2009**	**2009-2014**	**2014-2019**
Eerste lezing	11 maanden	16 maanden	17 maanden	18 maanden
Tweede lezing	24 maanden	29 maanden	32 maanden	39 maanden
Derde lezing	31 maanden	43 maanden	29 maanden	/
Gemiddelde totale duur	22 maanden	21 maanden	19 maanden	20 maanden

10. TERMINOLOGIE

A. Instellingen van de Unie

- **Europees Parlement:** zie hoofdstuk 2.1
- **Raad:** zie hoofdstuk 2.2
- **Europese Commissie:** zie hoofdstuk 2.3
- **Europese Raad:** zie hoofdstuk 2.4
- **Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU):** zie hoofdstuk 2.4
- **Europese Centrale Bank (ECB):** zie hoofdstuk 2.4

B. Organen van de Unie

- **Comité van de Regio's (CvdR):** zie hoofdstuk 2.4
- **Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC):** zie hoofdstuk 2.4

C. Nationale parlementen

- **Protocol nrs. 1 en 2:** zie hoofdstuk 2.4
- **Gele kaart:** zie hoofdstuk 2.4
- **Oranje kaart:** zie hoofdstuk 2.4
- **Gemotiveerd advies:** zie hoofdstuk 2.4

D. Verdragen en procedures

- **Verdrag van Lissabon, Verdrag van Nice, Verdrag van Amsterdam, Verdrag van Maastricht:** zie hoofdstuk 1 en kader 1
- **Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU):** zie hoofdstuk 1
- **Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU):** zie hoofdstuk 1 en bijlage I voor de relevante artikelen inzake de gewone wetgevingsprocedure
- **Gewone wetgevingsprocedure:** zie onder meer hoofdstuk 1 en bijlage I
  - **Eerste lezing:** zie hoofdstuk 3.2 en 4.3, en kader 10 in hoofdstuk 4
  - **Akkoord in vervroegde tweede lezing:** zie hoofdstuk 3.2.2 en 4.3.1, en kader 10 in hoofdstuk 4
  - **Tweede lezing:** zie hoofdstuk 3.3 en 4.3, en kader 10 in hoofdstuk 4
  - **Bemiddeling en derde lezing:** zie hoofdstuk 3.4 en 5, en kader 10 in hoofdstuk 4

- **Bijzondere wetgevingsprocedures:** zie hoofdstuk 7
  - **Raadpleging:** zie hoofdstuk 7.1.1
  - **Goedkeuring:** zie hoofdstuk 7.1.2
- **Gedelegeerde en uitvoeringshandelingen:** zie hoofdstuk 7.2

E. Organen, actoren, besluitvorming binnen de instellingen

Europees Parlement:

Organen en actoren

- **Conferentie van voorzitters:** zie kader 2 in hoofdstuk 2.1
- **Bureau:** zie kader 2 in hoofdstuk 2.1
- **Conferentie van commissievoorzitters:** zie kader 2 in hoofdstuk 2.1
- **Voorzitter (en ondervoorzitters) van commissies:** zie hoofdstuk 2.1
- **Coördinatoren:** zie hoofdstuk 2.1
- **Rapporteur en schaduwrapporteurs:** zie hoofdstuk 2.1
- **Rapporteur voor advies:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Vergaderingen van schaduwrapporteurs:** zie hoofdstuk 3.2.1

Rol van de verschillende commissies in de gewone wetgevingsprocedure

- **Bevoegde commissie of hoofdcommissie:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Adviserende commissie:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Medeverantwoordelijke commissie:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gezamenlijke commissieprocedure:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **"Artikel 56+"-procedure:** zie voetnoot bij kader 6 in hoofdstuk 3.2.1

Besluitvorming

- **Reglement:** zie hoofdstuk 4.3, kader 12 in hoofdstuk 8, hoofdstuk 11 en bijlage II
- **Gedragscode:** zie bijlage III
- **Drempels:** zie kader 12 in hoofdstuk 8
- **Exclusieve bevoegdheid:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gedeelde bevoegdheid:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gewone meerderheid:** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gekwalificeerde meerderheid:** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **Mondeling amendement:** zie hoofdstuk 3.2.1
- **Hoofdelijke stemming (RCV):** zie hoofdstuk 3.2.1

Raad:

Organen

- **Voorzitterschap van de Raad:** zie hoofdstuk 2.2 en bijlage IV
- **Coreper I en II:** zie hoofdstuk 2.2
- **Speciaal Comité Landbouw (SCL):** zie voetnoot in hoofdstuk 2.2
- **Groep Antici:** zie hoofdstuk 2.2 en 4.4.2
- **Groep Mertens:** zie hoofdstuk 2.2 en 4.4.2
- **Werkgroep:** zie hoofdstuk 2.2 en 4.4.2

Besluitvorming

- **Reglement van orde:** zie hoofdstuk 2.2 en 11
- **Algemene oriëntatie:** zie hoofdstuk 3.2.2 en 3.4.2
- **Voortgangsverslag:** zie hoofdstuk 3.2.2
- **Gewone meerderheid:** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gekwalificeerde meerderheid:** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **A- en B-punten:** zie hoofdstuk 2.2

Commissie

Organen en actoren

- **College van commissarissen:** zie hoofdstuk 2.3 en 4.4.3
- **Voorzitter en vicevoorzitters:** zie hoofdstuk 2.3
- **Groep interinstitutionele betrekkingen (GRI):** zie hoofdstuk 2.3

Besluitvorming

- **Reglement van orde:** zie hoofdstuk 2.3 en 11
- **Intrekking:** zie kader 3 in hoofdstuk 2.3
- **Groenboeken/witboeken:** zie hoofdstuk 2.3

F. Diensten binnen het secretariaat-generaal van het Europees Parlement

- **LEGI: afdeling Wetgevingszaken** (de voormalige afdeling Bemiddeling en medebeslissing – CODE) (directoraat-generaal Intern Beleid van de Unie, directoraat Wetgevings- en Commissiecoördinatie) verleent steun, advies en coördinatie op wetgevings-, procedureel en institutioneel gebied. Deze afdeling houdt alle lopende dossiers bij in het kader van de gewone wetgevingsprocedure en helpt bij het oplossen van procedurele, horizontale en specifieke kwesties, met name tijdens interinstitutionele wetgevingsonderhandelingen, waarbij de afdeling de leden, fracties en commissiesecretariaten ondersteunt. De afdeling zorgt ervoor dat de wetgevingswerkzaamheden van de parlementaire commissies onderling worden afgestemd, onder meer door de uitwisseling van beste praktijken, de organisatie

van informele netwerken en opleidingen. Ook beschikt de afdeling over specifieke expertise inzake aspecten die verband houden met gedelegeerde en uitvoeringshandelingen en onderhoudt de afdeling contacten met de andere instellingen over interinstitutionele kwesties die verband houden met de gewone wetgevingsprocedure. Bovendien fungeert de afdeling als secretariaat tijdens de derde lezing van de gewone wetgevingsprocedure (OLP) (d.w.z. tijdens bemiddelingsprocedures). De afdeling LEGI helpt ook bij het organiseren van de ondertekening van de definitieve wetgevingsteksten door het Parlement en de Raad.

- **COORDLEG: afdeling Commissiecoördinatie en Wetgevingsprogrammering** (directoraat-generaal Intern Beleid van de Unie, directoraat Wetgevings- en Commissiecoördinatie): deze afdeling organiseert de vergaderingen van de Conferentie van commissievoorzitters en staat de voorzitter ervan bij, bereidt de aanbevelingen van de Conferentie van commissievoorzitters voor de agenda's van toekomstige vergaderperioden voor, behandelt kwesties in verband met de respectieve bevoegdheden en wederzijdse samenwerking van de commissies, monitort het werkprogramma van de Europese Commissie, zorgt voor de coördinatie van alle soorten activiteiten van de commissies (constituerende vergaderingen, hoorzittingen met kandidaat-commissarissen, initiatiefverslagen, programma's van hoorzittingen, werkbezoeken en activiteiten met nationale parlementen) en adviseert commissiesecretariaten over procedurele/organisatorische zaken enz., met name door uitwisseling van beste praktijken.

- **DLA: directoraat Wetgevingshandelingen** (directoraat-generaal Presidium): deze dienst bestaat uit de juristen-vertalers van het Parlement. De juristen-vertalers werken in alle 24 talen en hebben onder meer als taak de leden, fracties en commissiesecretariaten bijstand te verlenen bij het opstellen van wetgeving in alle fasen van het wetgevingsproces en zijn, samen met de Raad, verantwoordelijk voor de juridisch-taalkundige bijwerking van alle handelingen die worden vastgesteld volgens de gewone wetgevingsprocedure. In het kader van een projectteam geeft de jurist-vertaler die een bepaald wetgevingsdossier volgt ook bijstand in verband met de procedure en de planning voor de latere fasen van het wetgevingsproces. De jurist-vertaler fungeert als contactpersoon tussen het commissiesecretariaat en andere diensten van het directoraat-generaal Presidium.

- **JD: Juridische Dienst**: deze dienst heeft de volgende twee taken: het Parlement adviseren in verband met juridische aangelegenheden en het Parlement vertegenwoordigen in rechte. In zijn adviserende rol zorgt de Juridische Dienst voor bijstand aan de politieke organen van het Parlement (de Voorzitter, het Bureau, de Conferentie van voorzitters, de quaestoren en de parlementaire commissies) en het secretariaat-generaal in alle fasen van de wetgevingscyclus. De dienst geeft onafhankelijk juridisch advies en biedt continue bijstand aan de parlementaire

commissies. Tegelijkertijd vertegenwoordigen de leden van de Juridische Dienst het Parlement voor het Hof van Justitie en het Gerecht wanneer wetgeving wordt bestreden die gezamenlijk door het Parlement en de Raad is goedgekeurd.

11. NUTTIGE LINKS

Parlement	www.europarl.europa.eu
Reglement	http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/lastrules/TOC_NL.html?redirect
Website over de gewone wetgevingsprocedure (met statistieken)	http://www.europarl.europa.eu/ordinary-legislative-procedure/en/home.html
Wetgevingsobservatorium (database over interinstitutionele besluitvorming)	http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do Met betrekking tot de gewone wetgevingsprocedure zijn onder meer de volgende documenten beschikbaar: *Eerste lezing in het Parlement*: • Ontwerp- en eindverslag, opgesteld door een rapporteur en goedgekeurd door de bevoegde commissie (alsook adviezen die door andere commissies worden opgesteld) • In de commissie ingediende amendementen op het voorstel van de Commissie • In de plenaire vergadering ingediende amendementen • Standpunt van het Parlement in eerste lezing *Tweede lezing in het Parlement*: • Ontwerp- en eindaanbeveling voor de tweede lezing, opgesteld door een rapporteur en goedgekeurd door de hoofdcommissie • In de commissie ingediende amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing • In de plenaire vergadering ingediende amendementen • Standpunt van het Parlement in tweede lezing *Bemiddeling en derde lezing*: • Door het bemiddelingscomité goedgekeurde gezamenlijke tekst • Standpunt van het Parlement in derde lezing *Interinstitutionele onderhandelingen:* • Onderhandelingsmandaat van het Parlement • Voorlopig akkoord

Raad	https://www.consilium.europa.eu/nl/
Reglement van orde	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0937&from=NL
Openbaar register van Raadsdocumenten	https://www.consilium.europa.eu/nl/documents-publications/public-register/
Commissie	https://ec.europa.eu/commission/index_nl
Reglement van orde	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0138&from=EN
Het wetgevingsproces volgen	https://ec.europa.eu/info/law/track-law-making_nl
REFIT-platform	https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-platform_nl
Raadplegingen	http://ec.europa.eu/info/consultations_nl
Effectbeoordelingen en routekaarten van geplande wetgevingsvoorstellen	http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/index_nl.htm
Verdragen	
Geconsolideerde versies van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:FULL:NL:PDF
Lijst van rechtsgronden waarop de gewone wetgevingsprocedure van toepassing is, zoals voorzien in het Verdrag van Lissabon[1]	http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/89445f93-5ccc-405a-b0dd-d37f09c4a9e9/List_of_legal_bases.pdf
Interinstitutionele akkoorden	
Interinstitutioneel akkoord over beter wetgeven (2016)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016Q0512(01)&from=NL
Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie (2010)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010Q1120(01)&from=EN
Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure (2007)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007C0630(01)&from=EN

[1] Overgenomen uit A6-0013/2008, verslag over het Verdrag van Lissabon (2007/2286(INI)).

Overige (zoekinstrumenten)	
EUR-Lex	http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=nl
Het Bureau voor publicaties van de Europese Unie (Publicatiebureau)	https://publications.europa.eu/nl/home
Register van gedelegeerde handelingen	https://webgate.ec.europa.eu/regdel/#/home
Afbakeningscriteria	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32019Q0703(01)

BIJLAGEN

BIJLAGE I – Artikel 294 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

1. Wanneer in de Verdragen voor de aanneming van een besluit naar de gewone wetgevingsprocedure wordt verwezen, is de onderstaande procedure van toepassing.

2. De Commissie dient een voorstel in bij het Europees Parlement en bij de Raad.

Eerste lezing

3. Het Europees Parlement stelt zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt het mee aan de Raad.

4. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement goedkeurt, wordt de betrokken handeling vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van het Europees Parlement.

5. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement niet goedkeurt, stelt hij zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt hij dit mee aan het Europees Parlement.

6. De Raad stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van zijn redenen voor het vaststellen van zijn standpunt in eerste lezing. De Commissie stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van haar standpunt.

Tweede lezing

7. Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling:

a) het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeurt of zich niet heeft uitgesproken, wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van de Raad;

b) het standpunt van de Raad in eerste lezing met een meerderheid van zijn leden verwerpt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld;

c) met een meerderheid van zijn leden amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing voorstelt, wordt de aldus geamendeerde tekst toegezonden aan de Raad en aan de Commissie, die advies over deze amendementen uitbrengt.

8. Indien de Raad binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de amendementen van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen:

a) al deze amendementen goedkeurt, wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld;

b) niet alle amendementen goedkeurt, roept de voorzitter van de Raad, in overeenstemming met de voorzitter van het Europees Parlement, binnen zes weken het bemiddelingscomité bijeen.

9. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen over de amendementen waarover de Commissie negatief advies heeft uitgebracht.

Bemiddeling

10. Het bemiddelingscomité bestaat uit de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal leden die het Europees Parlement vertegenwoordigen, en heeft tot taak binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, met een gekwalificeerde meerderheid van de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en met een meerderheid van de leden die het Europees Parlement vertegenwoordigen, overeenstemming te bereiken over een gemeenschappelijke ontwerptekst op basis van de standpunten van het Europees Parlement en de Raad in tweede lezing.

11. De Commissie neemt aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité deel en stelt alles in het werk om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen.

12. Indien het bemiddelingscomité binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, geen gemeenschappelijke ontwerptekst goedkeurt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

Derde lezing

13. Indien het bemiddelingscomité binnen die termijn een gemeenschappelijke ontwerptekst goedkeurt, beschikken het Europees Parlement en de Raad over een termijn van zes weken na deze goedkeuring om de betrokken handeling overeenkomstig die ontwerptekst vast te stellen, waarbij het Europees Parlement besluit met een meerderheid van de uitgebrachte stemmen, en de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Indien zulks niet geschiedt, wordt de handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

14. De in dit artikel vermelde termijnen van drie maanden en zes weken worden, op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad, met ten hoogste één maand, respectievelijk twee weken verlengd.

Bijzondere bepalingen

15. Wanneer in de in de Verdragen bepaalde gevallen, op initiatief van een groep lidstaten, op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of op verzoek van het Hof van Justitie de gewone wetgevingsprocedure wordt gevolgd met betrekking tot een wetgevingshandeling, zijn lid 2, lid 6, tweede zin, en lid 9 niet van toepassing.

In die gevallen zenden het Europees Parlement en de Raad de Commissie het ontwerp van handeling alsmede hun standpunten in eerste en tweede lezing toe. Het Europees Parlement of de Raad kan de Commissie in alle fasen van de procedure om advies verzoeken; de Commissie kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen. Indien de Commissie dat nodig acht, kan zij overeenkomstig lid 11 ook deelnemen aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité.

BIJLAGE II – Artikelen van het Reglement die relevant zijn voor de gewone wetgevingsprocedure

Afdeling 1 – Eerste lezing	
Artikel 59	(stemming ter plenaire vergadering)
Artikel 60	(terugverwijzing)
Artikel 62	(akkoord)
Afdeling 2 – Tweede lezing	
Artikel 63	(standpunt van de Raad)
Artikel 64	(termijnen)
Artikel 65	(commissie)
Artikel 66	(plenaire vergadering)
Artikel 67	(stemming)
Artikel 68	(ontvankelijkheid)
Artikel 69	(akkoord)
Afdeling 3 – Interinstitutionele onderhandelingen	
Artikel 70	(algemeen)
Artikel 71	(eerste lezing EP)
Artikel 72	(vervroegde tweede lezing)
Artikel 73	(tweede lezing)
Artikel 74	(voeren van onderhandelingen)
Afdeling 4 – Bemiddeling en derde lezing	
Artikel 75	(termijnen)
Artikel 76	(bijeenroeping bemiddelingscomité)
Artikel 77	(delegatie)
Artikel 78	(gezamenlijke tekst)

Artikel 59: Stemming ter plenaire vergadering – eerste lezing

1. Het Parlement kan het ontwerp van wetgevingshandeling goedkeuren, wijzigen of verwerpen.

2. Het Parlement stemt eerst over een door de bevoegde commissie, een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken schriftelijk ingediend voorstel tot onmiddellijke verwerping van het ontwerp van wetgevingshandeling.

Indien dat voorstel tot verwerping wordt aangenomen, verzoekt de Voorzitter de initiatiefnemende instelling om het ontwerp van wetgevingshandeling in te trekken.

Indien de initiatiefnemende instelling haar ontwerp intrekt, verklaart de Voorzitter de procedure voor beëindigd.

Indien de initiatiefnemende instelling het ontwerp van wetgevingshandeling niet intrekt, deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing door het Parlement is beëindigd, tenzij het Parlement op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken besluit de zaak voor heroverweging terug te verwijzen naar de bevoegde commissie.

Indien dat voorstel tot verwerping niet wordt aangenomen, gaat het Parlement te werk overeenkomstig de leden 3, 4 en 5.

3. Een door de bevoegde commissie overeenkomstig artikel 74, lid 4, voorgelegd voorlopig akkoord krijgt prioriteit en wordt aan een enkele stemming onderworpen, tenzij het Parlement – op verzoek van een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken – besluit om in plaats daarvan onmiddellijk over te gaan tot de stemming over de amendementen overeenkomstig lid 4. In dat geval besluit het Parlement ook of de stemming over de amendementen onmiddellijk plaatsvindt. Zo niet, stelt het Parlement een nieuwe termijn vast voor het indienen van amendementen en vindt de stemming plaats tijdens een volgende vergadering.

Wordt het voorlopig akkoord in die enkele stemming goedgekeurd, dan deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing door het Parlement is beëindigd.

Wordt tijdens die enkele stemming voor het voorlopig akkoord niet de meerderheid van de uitgebrachte stemmen verkregen, dan stelt de Voorzitter een nieuwe termijn vast voor het indienen van amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling. Deze amendementen worden tijdens een volgende vergadering in stemming gebracht om het Parlement in staat te stellen zijn eerste lezing te beëindigen.

4. Behoudens wanneer een voorstel tot verwerping is aangenomen overeenkomstig lid 2 of een voorlopig akkoord is goedgekeurd overeenkomstig lid 3, worden amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling vervolgens in stemming gebracht, met inbegrip van – indien van toepassing – afzonderlijke onderdelen van het

voorlopig akkoord indien er is verzocht om stemming in onderdelen of om afzonderlijke stemmingen of indien er met elkaar concurrerende amendementen zijn ingediend.

Alvorens het Parlement over de amendementen stemt, kan de Voorzitter de Commissie verzoeken haar standpunt kenbaar te maken en kan hij de Raad om commentaar verzoeken.

Nadat het over die amendementen heeft gestemd, stemt het Parlement over het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling.

Indien het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling wordt goedgekeurd, deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing is beëindigd, tenzij het Parlement op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken besluit de zaak terug te verwijzen naar de bevoegde commissie voor interinstitutionele onderhandelingen overeenkomstig de artikelen 60 en 74.

Indien voor het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling niet de meerderheid van de uitgebrachte stemmen wordt verkregen, deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing is beëindigd, tenzij het Parlement op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken, besluit de zaak voor heroverweging terug te verwijzen naar de bevoegde commissie.

5. Na de stemming overeenkomstig de leden 2, 3 en 4 en in voorkomend geval de daaropvolgende stemming over met procedurele verzoeken verband houdende amendementen op het ontwerp van wetgevingsresolutie, wordt de wetgevingsresolutie geacht te zijn aangenomen. Indien nodig wordt de wetgevingsresolutie overeenkomstig artikel 203, lid 2, aangepast aan het resultaat van de stemming overeenkomstig de leden 2, 3 en 4.

De tekst van de wetgevingsresolutie en van het standpunt van het Parlement wordt door de Voorzitter aan de Raad en de Commissie toegezonden, alsook – indien het ontwerp van wetgevingshandeling van hen afkomstig is – aan de initiatiefnemende groep van lidstaten, het Hof van Justitie of de Europese Centrale Bank.

Artikel 60: Terugverwijzing naar de bevoegde commissie

Indien een zaak overeenkomstig artikel 59 wordt terugverwezen naar de bevoegde commissie voor heroverweging of voor interinstitutionele onderhandelingen overeenkomstig artikel 74, brengt de bevoegde commissie binnen een termijn van vier maanden mondeling of schriftelijk verslag uit aan het Parlement. Deze periode kan worden verlengd door de Conferentie van voorzitters.

Na een terugverwijzing naar de commissie moet de hoofdcommissie, alvorens haar besluit te nemen over de te volgen procedure, een medeverantwoordelijke commissie overeenkomstig artikel 57 een keuze laten maken voor wat betreft de amendementen die onder haar exclusieve bevoegdheid vallen, en haar met name laten bepalen welke amendementen opnieuw aan het Parlement moeten worden voorgelegd.

Het Parlement kan steeds beslissen zo nodig een afsluitend debat te houden na het verslag van de bevoegde commissie waarnaar de zaak is terugverwezen.

Artikel 62: Akkoord in eerste lezing

Indien de Raad overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie het Parlement ervan in kennis heeft gesteld dat hij het standpunt van het Parlement heeft goedgekeurd, deelt de Voorzitter – nadat overeenkomstig artikel 203 de laatste hand is gelegd aan de definitieve tekst – ter plenaire vergadering mee dat de wetgevingshandeling zoals geformuleerd in het standpunt van het Parlement is aangenomen.

Artikel 63: Mededeling van het standpunt van de Raad

1. De mededeling van het standpunt van de Raad in de zin van artikel 294 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie vindt plaats wanneer de Voorzitter dit standpunt ter plenaire vergadering bekendmaakt. De Voorzitter doet deze bekendmaking na ontvangst van de stukken met het standpunt zelf, alle verklaringen die bij de vaststelling van het standpunt in de notulen van de Raad zijn opgenomen, een uiteenzetting van de redenen die de Raad hebben geleid tot het vaststellen van dit standpunt, alsook het standpunt van de Commissie, een en ander naar behoren vertaald in de officiële talen van de Europese Unie. De Voorzitter doet deze bekendmaking tijdens de vergaderperiode die volgt op de ontvangst van die documenten.

Alvorens tot de bekendmaking over te gaan, vergewist de Voorzitter zich ervan, in overleg met de voorzitter van de bevoegde commissie, of de rapporteur of beiden, dat de hem toegezonden tekst inderdaad het karakter draagt van een standpunt van de Raad in eerste lezing en dat niet langer sprake is van de in artikel 61 genoemde omstandigheden. In het tegenovergestelde geval zoekt de Voorzitter, in overleg met de bevoegde commissie en zo mogelijk in overeenstemming met de Raad, een passende oplossing.

2. Op de dag van de mededeling aan het Parlement wordt het standpunt van de Raad geacht automatisch te zijn verwezen naar de in eerste lezing bevoegde commissie.

3. Een lijst van deze mededelingen wordt met vermelding van de bevoegde commissies in de notulen van de vergadering gepubliceerd.

Artikel 64: Verlenging van de termijnen

1. Op verzoek van de voorzitter van de bevoegde commissie verlengt de Voorzitter de voor de tweede lezing geldende termijnen overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

2. De Voorzitter doet het Parlement mededeling van een eventuele verlenging van de termijnen waartoe overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op initiatief van het Parlement dan wel van de Raad is besloten.

Artikel 65: Procedure in de bevoegde commissie

1. Het standpunt van de Raad wordt als prioriteit geplaatst op de agenda van de eerste vergadering van de bevoegde commissie na de datum van de mededeling. De Raad kan worden verzocht zijn standpunt toe te lichten.

2. Tenzij de bevoegde commissie anders beslist, is de rapporteur voor de eerste lezing tevens rapporteur voor de tweede lezing.

3. De in artikel 68, leden 2 en 3, vervatte bepalingen inzake de ontvankelijkheid van de amendementen op het standpunt van de Raad zijn van toepassing op de behandeling in de bevoegde commissie; alleen gewone leden van die commissie of hun vaste plaatsvervangers kunnen voorstellen tot verwerping en amendementen indienen. De commissie besluit bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

4. De bevoegde commissie legt een aanbeveling voor de tweede lezing voor tot goedkeuring, wijziging of verwerping van het door de Raad vastgestelde standpunt. Deze aanbeveling bevat een korte motivering van het voorgestelde besluit. Deze aanbeveling bevat een korte motivering van het voorgestelde besluit.

5. De artikelen 51, 52, 56 en 198 zijn niet van toepassing tijdens de tweede lezing.

Artikel 66: Indiening bij het Parlement

Het standpunt van de Raad en de eventuele aanbeveling voor de tweede lezing van de bevoegde commissie worden automatisch ingeschreven op de ontwerpagenda van de vergaderperiode waarvan de woensdag voorafgaat aan en het dichtst ligt bij de datum waarop de termijn van drie of, in geval van verlenging overeenkomstig artikel 64, vier maanden verstrijkt, tenzij de aangelegenheid reeds in een eerdere vergaderperiode is behandeld.

Artikel 67: Stemming in het Parlement – tweede lezing

1. Het Parlement stemt eerst over een door de bevoegde commissie, een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken schriftelijk ingediend voorstel tot onmiddellijke verwerping van het standpunt van de Raad. Een dergelijk voorstel tot

verwerping kan slechts worden aangenomen bij meerderheid van de leden van het Parlement.

Indien dat voorstel tot verwerping wordt aangenomen, dan is het standpunt van de Raad verworpen en maakt de Voorzitter ter plenaire vergadering bekend dat de wetgevingsprocedure is beëindigd.

Indien het voorstel tot verwerping niet wordt aangenomen, dan gaat het Parlement te werk overeenkomstig de leden 2 tot en met 5.

2. Een door de bevoegde commissie overeenkomstig artikel 74, lid 4, voorgelegd voorlopig akkoord krijgt prioriteit en wordt aan een enkele stemming onderworpen, tenzij het Parlement – op verzoek van een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken – besluit om in plaats daarvan onmiddellijk over te gaan tot de stemming over de amendementen overeenkomstig lid 3.

Wordt tijdens een enkele stemming voor het voorlopig akkoord de meerderheid van de stemmen van de leden van het Parlement verkregen, dan deelt de Voorzitter in het Parlement mee dat de tweede lezing door het Parlement is beëindigd.

Wordt tijdens een enkele stemming voor het voorlopig akkoord niet de meerderheid van de stemmen van de leden van het Parlement verkregen, dan gaat het Parlement te werk overeenkomstig de leden 3, 4 en 5.

3. Behoudens wanneer een voorstel tot verwerping is aangenomen overeenkomstig lid 1 of een voorlopig akkoord is goedgekeurd overeenkomstig lid 2, worden amendementen op het standpunt van de Raad – met inbegrip van die welke vervat liggen in het overeenkomstig artikel 74, lid 4, door de bevoegde commissie voorgelegde voorlopig akkoord – vervolgens in stemming gebracht. Een amendement op het standpunt van de Raad kan slechts worden aangenomen bij meerderheid van de leden van het Parlement.

Alvorens tot stemming over de amendementen over te gaan, kan de Voorzitter de Commissie verzoeken haar standpunt kenbaar te maken en de Raad om commentaar verzoeken.

4. Het Parlement kan, ook al heeft het tegen het oorspronkelijke voorstel om het standpunt van de Raad te verwerpen overeenkomstig lid 1 gestemd, op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken een nieuw voorstel tot verwerping in behandeling nemen na te hebben gestemd over de amendementen overeenkomstig lid 2 of lid 3. Een dergelijk voorstel kan slechts worden aangenomen bij meerderheid van de leden van het Parlement.

Indien het standpunt van de Raad wordt verworpen, maakt de Voorzitter ter plenaire vergadering bekend dat de wetgevingsprocedure is beëindigd.

5. Na de stemming overeenkomstig de leden 1 tot en met 4 en de daaropvolgende stemming over amendementen op met procedurele verzoeken verband houdende amendementen op het ontwerp van wetgevingsresolutie, deelt de Voorzitter mee dat de tweede lezing door het Parlement is beëindigd en wordt de wetgevingsresolutie geacht te zijn aangenomen. Indien nodig wordt de wetgevingsresolutie overeenkomstig artikel 203, lid 2, aangepast aan het resultaat van de stemming overeenkomstig de leden 1 tot en met 4 of de toepassing van artikel 69.

De tekst van de wetgevingsresolutie en van het standpunt van het Parlement, indien van toepassing, wordt door de Voorzitter aan de Raad en aan de Commissie toegezonden.

Indien geen voorstel tot verwerping of wijziging van het standpunt van de Raad is ingediend, wordt het standpunt geacht te zijn goedgekeurd.

Artikel 68: Ontvankelijkheid van amendementen op het standpunt van de Raad

1. De bevoegde commissie, een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken, kunnen op het standpunt van de Raad amendementen indienen ter behandeling ter plenaire vergadering.

2. Een amendement op het standpunt van de Raad is slechts ontvankelijk als het voldoet aan de artikelen 180 en 181 en beoogt:

(a) het door het Parlement in eerste lezing aangenomen standpunt geheel of gedeeltelijk te herstellen, of

(b) een compromis tussen de Raad en het Parlement tot stand te brengen, of

(c) een tekstgedeelte van het standpunt van de Raad te wijzigen, dat in het voor de eerste lezing ingediende voorstel niet of met andere inhoud voorkwam, of

(d) rekening te houden met een nieuw feit dat, respectievelijk een nieuwe juridische situatie die zich sinds de vaststelling van het standpunt van het Parlement in eerste lezing heeft voorgedaan.

Tegen het besluit van de Voorzitter om een amendement al dan niet ontvankelijk te verklaren is geen beroep mogelijk.

3. Indien er sinds de eerste lezing nieuwe verkiezingen hebben plaatsgevonden, maar er geen beroep is gedaan op artikel 61, kan de Voorzitter besluiten dat de in lid 2 neergelegde beperkingen inzake ontvankelijkheid niet van toepassing zijn.

Artikel 69: Akkoord in tweede lezing

Wanneer binnen de voor indiening van en stemming over amendementen of over voorstellen tot verwerping vastgestelde termijnen geen voorstel tot verwerping van het standpunt van de Raad noch amendementen op dit standpunt overeenkomstig de

artikelen 67 en 68 zijn ingediend, dan deelt de Voorzitter ter plenaire vergadering mee dat de voorgestelde handeling is aangenomen.

Artikel 70: Algemene bepalingen

Onderhandelingen met andere instellingen die ertoe strekken om in de loop van een wetgevingsprocedure een akkoord te bereiken, kunnen pas worden gestart na een besluit daartoe overeenkomstig artikel 71, artikel 72 of artikel 73 of na een door het Parlement gedane terugverwijzing voor interinstitutionele onderhandelingen. Deze onderhandelingen worden gevoerd met inachtneming van de door de Conferentie van voorzitters vastgestelde gedragscode[1].

1 Gedragscode voor onderhandelingen over dossiers volgens de gewone wetgevingsprocedure (zie Compendium - Deel C.2.).

Artikel 71: Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door het Parlement

1. Wanneer een commissie een wetgevingsverslag overeenkomstig artikel 51 heeft goedgekeurd, kan zij bij meerderheid van haar leden besluiten om op basis van dat verslag onderhandelingen te beginnen.

2. Besluiten om onderhandelingen te beginnen, worden meegedeeld aan het begin van de eerstvolgende vergaderperiode na de goedkeuring in de commissie. Voor het einde van de dag volgend op de mededeling ter plenaire vergadering kunnen leden of een fractie of fracties die ten minste de middelhoge drempel bereiken, schriftelijk verzoeken om een commissiebesluit om onderhandelingen te beginnen in stemming te brengen. Het Parlement gaat dan over tot deze stemming tijdens dezelfde vergaderperiode.

Indien er voor het verstrijken van de in de eerste alinea bedoelde termijn geen dergelijk verzoek is ontvangen, dan stelt de Voorzitter het Parlement daarvan in kennis. Indien er een verzoek wordt ingediend, dan kan de Voorzitter onmiddellijk vóór de stemming het woord verlenen aan één spreker die voorstander is van het commissiebesluit om onderhandelingen te beginnen en aan één spreker die tegenstander is van dat besluit. Iedere spreker kan een verklaring afleggen die niet langer dan twee minuten mag duren.

3. Verwerpt het Parlement het besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen, dan worden het ontwerp van wetgevingshandeling en het verslag van de bevoegde commissie op de agenda van de eerstvolgende vergaderperiode geplaatst en stelt de Voorzitter een termijn vast voor het indienen van amendementen. Artikel 59, lid 4, is van toepassing.

4. De onderhandelingen kunnen van start gaan op elk tijdstip na het verstrijken van de in lid 2, eerste alinea, bedoelde termijn indien er geen verzoek is ingediend om ter

plenaire vergadering te stemmen over het besluit om onderhandelingen te beginnen. Indien er wel een dergelijk verzoek is ingediend, dan kunnen de onderhandelingen van start gaan op elk tijdstip nadat het commissiebesluit om onderhandelingen te beginnen ter plenaire vergadering is aangenomen.

Artikel 72: Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door de Raad

Wanneer het Parlement zijn standpunt in eerste lezing heeft vastgesteld, vormt dit standpunt het mandaat voor onderhandelingen met andere instellingen. De bevoegde commissie kan bij meerderheid van haar leden besluiten om op enig tijdstip daarna onderhandelingen te beginnen. Dergelijke besluiten worden meegedeeld ter plenaire vergadering tijdens de vergaderperiode volgend op de stemming in de commissie en in de notulen wordt ernaar verwezen.

Artikel 73: Onderhandelingen voorafgaand aan de tweede lezing door het Parlement

Wanneer het standpunt van de Raad in eerste lezing naar de bevoegde commissie is verwezen, vormt het standpunt van het Parlement in eerste lezing, onder voorbehoud van artikel 68, het mandaat voor onderhandelingen met andere instellingen. De bevoegde commissie kan op elk tijdstip daarna besluiten om onderhandelingen te beginnen.

Wanneer het standpunt van de Raad in eerste lezing elementen bevat die niet voorkomen in het ontwerp van wetgevingshandeling of in het standpunt van het Parlement in eerste lezing, dan kan de commissie onder meer in de vorm van amendementen op het standpunt van de Raad richtsnoeren voor het onderhandelingsteam vaststellen.

Artikel 74: Het voeren van onderhandelingen

1. Het onderhandelingsteam van het Parlement wordt geleid door de rapporteur en wordt voorgezeten door de voorzitter van de bevoegde commissie of een door die voorzitter aangewezen ondervoorzitter. Ook de schaduwrapporteurs van elke fractie die wenst deel te nemen, maken er in elk geval deel van uit.

2. Alle stukken die tijdens een bijeenkomst met de Raad en de Commissie ("triloog") zullen worden besproken, worden ten minste 48 uur of, in dringende gevallen, ten minste 24 uur vóór die triloog aan het onderhandelingsteam toegezonden.

3. Na elke triloog brengen de voorzitter van het onderhandelingsteam en de rapporteur namens het onderhandelingsteam verslag uit tijdens de eerstvolgende vergadering van de bevoegde commissie.

Indien het niet haalbaar is binnen een redelijke termijn een vergadering van de commissie te beleggen, dan brengen de voorzitter van het onderhandelingsteam en

de rapporteur namens het onderhandelingsteam verslag uit aan een vergadering van de coördinatoren van de commissie.

4. Indien in het kader van de onderhandelingen een voorlopig akkoord wordt bereikt, dan wordt de bevoegde commissie onverwijld daarvan in kennis gesteld. Alle stukken die het resultaat van de slottriloog weergeven, worden aan de bevoegde commissie ter beschikking gesteld en openbaar gemaakt. Het voorlopig akkoord wordt voorgelegd aan de bevoegde commissie, die in een enkele stemming bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen beslist om het al dan niet goed te keuren. Indien het voorlopig akkoord wordt goedgekeurd, wordt het voor behandeling ter plenaire vergadering ingediend in een presentatie die de amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling duidelijk aangeeft.

5. In geval van onenigheid tussen de betrokken commissies als bedoeld in de artikelen 57 en 58, bepaalt de voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters de nadere regels voor het openen en voeren van onderhandelingen overeenkomstig de in die artikelen uiteengezette beginselen.

Artikel 75: Verlenging van de termijnen

1. Op verzoek van de delegatie van het Parlement in het bemiddelingscomité verlengt de Voorzitter de voor de derde lezing geldende termijnen overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

2. De Voorzitter stelt het Parlement in kennis van een eventuele verlenging van de termijnen waartoe overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op initiatief van het Parlement dan wel van de Raad is besloten.

Artikel 76: Bijeenroeping van het bemiddelingscomité

Indien de Raad aan het Parlement meedeelt niet akkoord te kunnen gaan met alle amendementen van het Parlement op het standpunt van de Raad, komt de Voorzitter met de Raad een tijdstip en een plaats overeen voor een eerste bijeenkomst van het bemiddelingscomité. De in artikel 294, lid 10, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie vastgestelde uiterste termijn van zes weken, respectievelijk acht weken ingeval van verlenging, gaat in vanaf de datum van de eerste bijeenkomst van het comité.

Artikel 77: Delegatie in het bemiddelingscomité

1. De delegatie van het Parlement in het bemiddelingscomité bestaat uit eenzelfde aantal leden als de delegatie van de Raad.

2. De politieke samenstelling van de delegatie is in overeenstemming met de verdeling van de leden van het Parlement over de verschillende fracties. De

Conferentie van voorzitters bepaalt het exacte aantal leden van elke fractie die deel moeten uitmaken van de delegatie van het Parlement.

3. De leden van de delegatie worden voor elke afzonderlijke bemiddelingskwestie benoemd door de fracties, bij voorkeur uit de leden van de bevoegde commissie, naast de drie leden die voor een periode van twaalf maanden als vaste leden van de opeenvolgende delegaties worden benoemd. De drie vaste leden worden door de fracties uit de ondervoorzitters gekozen en vertegenwoordigen ten minste twee verschillende fracties. De voorzitter en de rapporteur in tweede lezing van de bevoegde commissie en de rapporteurs van medeverantwoordelijke commissies maken in elk geval deel uit van de delegatie.

4. De in de delegatie vertegenwoordigde fracties wijzen plaatsvervangers aan.

5. De niet in de delegatie vertegenwoordigde fracties kunnen elk één vertegenwoordiger sturen naar elke interne voorbereidende vergadering van de delegatie. Indien de delegatie geen niet-fractiegebonden leden omvat, kan één niet-fractiegebonden lid elke interne voorbereidende vergadering van de delegatie bijwonen.

6. De delegatie wordt voorgezeten door de Voorzitter of door een van de drie vaste leden.

7. De delegatie besluit met meerderheid van haar leden. Haar beraadslagingen zijn niet openbaar.

De Conferentie van voorzitters voorziet in nadere procedurele richtlijnen voor de werkzaamheden van de delegatie in het bemiddelingscomité.

8. De delegatie brengt het Parlement verslag uit over de resultaten van de bemiddeling.

Artikel 78: Gezamenlijke tekst

1. Wanneer in het bemiddelingscomité overeenstemming is bereikt over een gezamenlijke tekst, wordt dit punt ingeschreven op de agenda van een binnen zes weken of, bij verlenging, acht weken na de datum van goedkeuring van deze tekst door het bemiddelingscomité te houden plenaire vergadering.

2. De voorzitter of een ander daartoe aangewezen lid van de delegatie van het Parlement in het bemiddelingscomité legt een verklaring af over de gezamenlijke tekst, die vergezeld gaat van een verslag.

3. Op de gezamenlijke tekst kunnen geen amendementen worden ingediend.

4. De gezamenlijke tekst wordt als geheel bij een enkele stemming in stemming gebracht. De gezamenlijke tekst wordt goedgekeurd bij een meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

5. Indien in het bemiddelingscomité geen overeenstemming over de gezamenlijke tekst wordt bereikt, legt de voorzitter of een ander daartoe aangewezen lid van de delegatie in het bemiddelingscomité een verklaring af. Die verklaring wordt gevolgd door een debat.

6. Tijdens de procedure van bemiddeling tussen Parlement en Raad na de tweede lezing vindt geen terugverwijzing naar de commissie plaats.

7. De artikelen 51, 52 en 56 zijn niet van toepassing tijdens de derde lezing.

BIJLAGE III – Gedragscode voor onderhandelingen over dossiers volgens de gewone wetgevingsprocedure[1]

1. Inleiding

Deze gedragscode bevat een leidraad voor het Parlement over hoe onderhandelingen moeten worden gevoerd tijdens alle stadia van de gewone wetgevingsprocedure, met inbegrip van in derde lezing, en moet worden gelezen in samenhang met de artikelen 70 tot en met 74 van het Reglement.

Hij is complementair aan de relevante bepalingen van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven[2] van 13 april 2016, dat betrekking heeft op de transparantie en coördinatie van het wetgevingsproces, en aan de Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure[3], die het Parlement, de Raad en de Commissie op 13 juni 2007 overeengekomen zijn.

2. Algemene beginselen en de voorbereiding voor onderhandelingen

Interinstitutionele onderhandelingen in het kader van de gewone wetgevingsprocedure worden gebaseerd op de beginselen van transparantie, verantwoordingsplicht en efficiëntie, teneinde te zorgen voor een betrouwbaar, traceerbaar en open besluitvormingsproces, zowel binnen het Parlement als naar het publiek toe.

In het algemeen moet het Parlement gebruik maken van alle mogelijkheden waarin de verschillende stadia van de gewone wetgevingsprocedure voorzien. Het besluit om onderhandelingen te starten, in het bijzonder met het oog op een akkoord in eerste lezing, wordt geval per geval in overweging genomen; hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken van elk afzonderlijk dossier.

De mogelijkheid om onderhandelingen met de Raad te openen wordt door de rapporteur aan de volledige commissie voorgesteld, die overeenkomstig de desbetreffende voorschriften een besluit neemt. Voor onderhandelingen in eerste lezing is het mandaat het wetgevingsverslag van de commissie of de in plenaire vergadering aangenomen amendementen, voor onderhandelingen in vroege tweede lezing of in tweede lezing het standpunt van het Parlement in eerste lezing en voor onderhandelingen in derde lezing het standpunt van het Parlement in tweede lezing.

Het Parlement wordt op de hoogte gehouden van alle besluiten om onderhandelingen te beginnen en onderzoekt deze. Om het wetgevingsproces zo transparant mogelijk te

---

[1] Goedgekeurd door de Conferentie van voorzitters op 28 september 2017.
[2] PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1.
[3] PB C 145 van 30.6.2007, blz. 5.

maken brengt de voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters de Conferentie van voorzitters regelmatig op de hoogte door haar systematische en tijdige informatie te verstrekken over alle besluiten van de commissie om onderhandelingen te starten en over de voortgang van de dossiers in het kader van de gewone wetgevingsprocedure. Elk tijdens de onderhandelingen bereikt akkoord wordt geacht voorlopig te zijn tot het is goedgekeurd door het Parlement.

Voor onderhandelingen in eerste, vroege tweede en tweede lezing is de bevoegde parlementaire commissie, die overeenkomstig artikel 74 door het onderhandelingsteam wordt vertegenwoordigd, verantwoordelijk voor het voeren van de onderhandelingen. Tijdens de derde lezing wordt het Parlement in de onderhandelingen vertegenwoordigd door zijn delegatie in het bemiddelingscomité, die wordt voorgezeten door een van de voor bemiddeling verantwoordelijke ondervoorzitters. Tijdens de hele duur van de onderhandelingen wordt het politieke evenwicht geëerbiedigd en hebben alle fracties het recht om ten minste op stafniveau te worden vertegenwoordigd.

De bepalingen van deze gedragscode zijn mutatis mutandis van toepassing wanneer wordt voldaan aan de voorwaarden van de artikelen 57 over de procedure van medeverantwoordelijke commissies of 58 van het Reglement over de procedure van gezamenlijke commissies, in het bijzonder wat de samenstelling van het onderhandelingsteam en het voeren van onderhandelingen betreft. De voorzitters van de betrokken commissies moeten vooraf overeenstemming bereiken over de modaliteiten van hun samenwerking tijdens de interinstitutionele onderhandelingen.

3. Het voeren van onderhandelingen en de afronding van de overeenkomst

Als beginsel en ter wille van de transparantie verstrekt het Parlement het publiek de nodige middelen om goed geïnformeerd te zijn gedurende de gehele wetgevingscyclus, in nauwe samenwerking met de andere instellingen zodat de traceerbaarheid van het wetgevingsproces wordt vergemakkelijkt. Dit omvat de gezamenlijk aankondiging van succesvolle resultaten van het wetgevingsproces, met name via gezamenlijke persconferenties of enig ander daartoe passend geacht middel.

Onderhandelingen in trilogen gebeuren op basis van één gemeenschappelijk document (meestal in de vorm van een document met meerdere kolommen) waarin het standpunt van de betrokken instellingen met betrekking tot elkaars amendementen wordt weergegeven alsook eventuele voorlopig overeengekomen compromisteksten. Dat gemeenschappelijk document wordt gedeeld tussen de instellingen en elke voor een triloogvergadering rondgedeelde versie moet in principe worden overeengekomen door de medewetgevers. Na elke triloog brengen de voorzitter van het onderhandelingsteam en de rapporteur verslag uit over de voortgang van de onderhandelingen aan de bevoegde commissie of de coördinatoren.

Wanneer een voorlopig akkoord wordt bereikt met de Raad, informeren de voorzitter van het onderhandelingsteam en de rapporteur de bevoegde commissie ten volle over het resultaat van de onderhandelingen, dat wordt gepubliceerd. De bevoegde commissie ontvangt ter behandeling de tekst van een voorlopig akkoord in een formaat waarin de wijzigingen in het ontwerp van wetgevingshandeling duidelijk worden weergegeven. De bevoegde commissie stemt in overeenstemming met artikel 74 van het Reglement.

Het voorlopig akkoord tussen het Parlement en de Raad wordt schriftelijk bevestigd via een officiële brief. In geval van akkoorden in eerste en tweede lezing bevestigt de voorzitter van het Coreper het voorlopig akkoord in een brief aan de voorzitter van de bevoegde commissie. In geval van een akkoord in vervroegde tweede lezing informeert de voorzitter van de bevoegde commissie de Raad dat hij aan de plenaire vergadering zal aanbevelen het standpunt van de Raad in eerste lezing dat overeenkomt met de tekst van de voorlopige overeenkomst wordt aangenomen zonder amendementen van het Parlement in tweede lezing.[1]

Er zal voldoende tijd zijn tussen de goedkeuring van het voorlopig akkoord in de commissie en de stemming in plenaire vergadering zodat de fracties hun definitieve standpunt kunnen voorbereiden.

Het voorlopig akkoord wordt aan juridisch-taalkundige bijwerking onderworpen, in overeenstemming met artikel 203 van het Reglement. In de voorlopige overeenkomst worden geen wijzigingen aangebracht zonder uitdrukkelijke toestemming, op het passende niveau, van zowel het Parlement als de Raad.

4. Bijstand aan het onderhandelingsteam

Het onderhandelingsteam krijgt de beschikking over alle middelen die nodig zijn om zijn werkzaamheden naar behoren te kunnen uitvoeren. Het wordt bijgestaan door een door het verantwoordelijke commissiesecretariaat gecoördineerd "administratief projectteam" waarbij ten minste de afdeling Wetgevingszaken betrokken is alsook de Juridische Dienst, het directoraat Wetgevingshandelingen, de Persdienst van het EP en andere relevante diensten die per geval worden bepaald. Adviseurs van de fracties worden uitgenodigd voor de bijeenkomsten voor de voorbereiding of follow-up van triloogvergaderingen. De afdeling Wetgevingszaken coördineert de verlening van administratieve bijstand aan de EP-delegatie in het bemiddelingscomité.

[1] Zie punt 18 van de Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure.

BIJLAGE IV – Volgorde van de voorzitterschappen van de Raad[1]

Verdeling van de volgorde van voorzitterschappen in groepen van drie lidstaten (voorzitterschapstrio)

Roemenië	januari – juni	2019
Finland	juli – december	2019
Kroatië	januari – juni	2020
Duitsland	juli – december	2020
Portugal	januari – juni	2021
Slovenië	juli – december	2021
Frankrijk	januari – juni	2022
Tsjechië	juli – december	2022
Zweden	januari – juni	2023
Spanje	juli – december	2023
België	januari – juni	2024
Hongarije	juli – december	2024
Polen	januari – juni	2025
Denemarken	juli – december	2025
Cyprus	januari – juni	2026
Ierland	juli – december	2026
Litouwen	januari – juni	2027
Griekenland	juli – december	2027
Italië	januari – juni	2028
Letland	juli – december	2028
Luxemburg	januari – juni	2029
Nederland	juli – december	2029
Slowakije	januari – juni	2030
Malta	juli – december	2030

[1] PB L 208 van 2.8.2016, blz. 42

BIJLAGE V – Effect van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie op de meerderheden en drempels voor de gewone wetgevingsprocedure

Meerderheden voor de gewone wetgevingsprocedure	
In het Parlement	
Gewone meerderheid:	Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
Gekwalificeerde meerderheid:	Meerderheid van de leden (voor een stemming ter plenaire vergadering 353 van de 705 stemmen)
In de Raad	
Gewone meerderheid:	Meerderheid van de lidstaten (14 lidstaten vóór)
Gekwalificeerde meerderheid:	55 % of 15 lidstaten vóór, die ten minste 65 % van de EU-bevolking vertegenwoordigen
Eenparigheid van stemmen:	Alle lidstaten die stemmen, stemmen vóór (onthouding heeft geen invloed op goedkeuring met eenparigheid van stemmen)

Drempels voor procedurele verzoeken in het Parlement	
Lage drempel:	Een twintigste van de leden van het Parlement of een fractie (36 leden)
Middelhoge drempel:	Een tiende van de leden van het Parlement, bestaande uit een of meer fracties of individuele leden, of een combinatie van beide (71 leden)
Hoge drempel:	Een vijfde van de leden van het Parlement, bestaande uit een of meer fracties of individuele leden, of een combinatie van beide (141 leden)